Alaaf Kirchroa

Ing nui zamloeng i Kirchröatsjer sjproach

Jos. Weyden

bron
Jos. Weyden, *Alaaf Kirchroa. Ing nui zamlung i Kirchröatsjer sjproach*. De Zuid-Limburger, Kerkrade ca. 1948

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/weyd012alaa02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

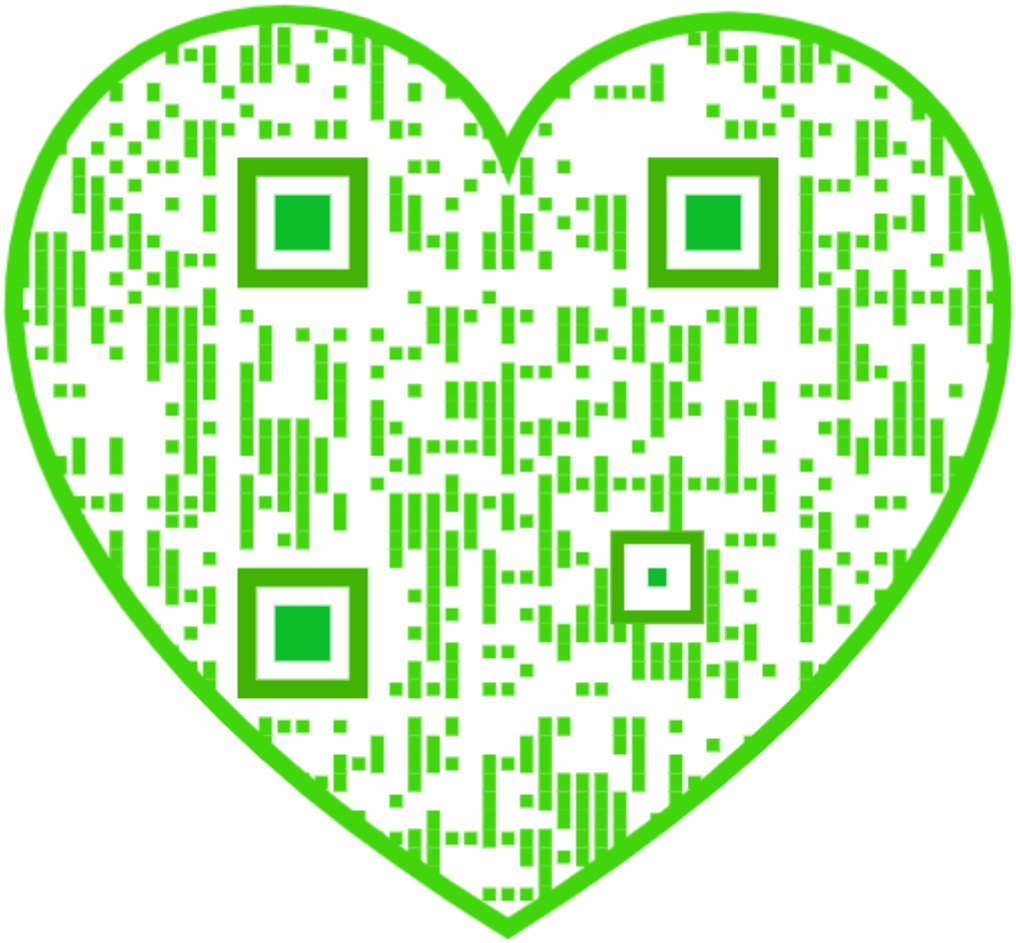

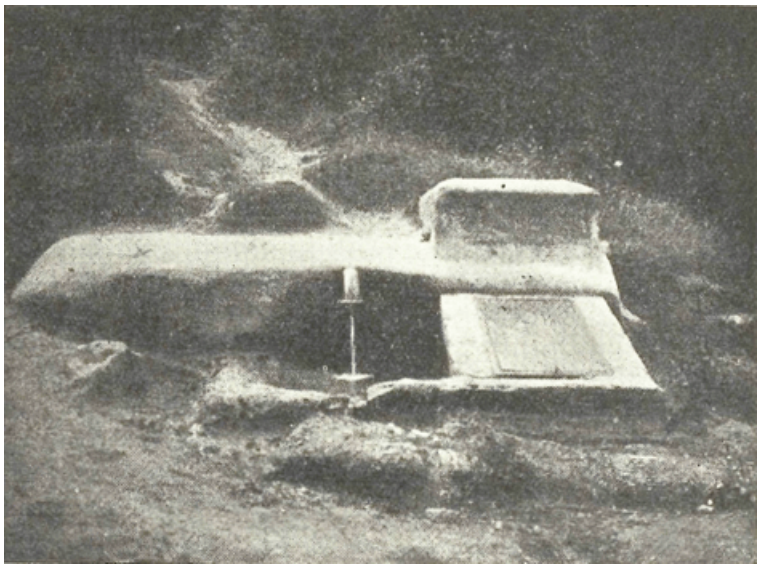

't Bergputs-je
Eeje ópnaam oes 1919

Tsóm Jelait

Ee doetzend joar is 't noen al jelije, dat de ‘Kirchröatsjer Maiblómme’, de ieësjte zamloeng i Kirchröatsjer sproach, oeskómme zind. Die zind evvel al versjije joare oesverkoat! Ing tswaids oes-jaaf wuuër alzoo aa plaatsj, den allerweëje besjteet jroeës interesse dervuur. Mar dis oes-jaaf is zoeëvul verendert, dat et eejentliech ing nui is en doarum hat ze ooch inne nuie naam: ‘Alaaf Kirchroa’.

Der i-hòd is in de ieësjte plaatsj sjterk verjruuëssert; nui sjriever zind derbij kómme mit tsaalraiche sjtukker; ing jants anger i-deeling van 't bóch is jemaat woeëde; de sjriefwies is verendert; zoeëdat et um jantse ee nui, tswaide bóch i Kirchröatsjer sjproach woeëde is.

Van de sjriever, die in de ‘Kirchröatsjer Maiblómme’ ópjenoame woare, is óngertusje der heër J. Geilenkirchen jesjtórve. Doch vingt ier hij mit de auwe nog ee paar nui jediechte van em. Went ier ze leëst, beënt uuch dan jet vuur hem.

Wat de sjriefwies aajeet: Vuur de ‘Kirchröatsjer Maiblómme’ hauw iech zelver ing mósse maache; dat is noen nit mieë nuuëdieg. Zelbstverstendliech han iech noen die van der verain ‘Veldeke’ jebroecht. Waal nog mit ee paar extra-dinger; mar dat jeet óch nit jót angesj: 't Kirchröatsjer Plat is noen eemoal jet apaats!

Iech han verzoeët alles zoeë ainfach wie meujeliech tse hòde. Doarum sjrief iech tsóm baisjpiel óch jing sjtóm e noa der klank oa. Noa deë klank weët ze praktiesj ummer oes-jesjpròche; went me dat eemoal wees, hat et jinne tswek ze loeter tse sjrieve; doebbele oemlaut sjrief iech óch nit. Zoeë is ‘wöat’ (woorden) doch vul ainfacher wie ‘wöäet’. De è in wöat wie ‘jerèsse’ en ‘èsse’ han iech zoeë jelosse. Iech ving dat ‘jeraesse’ en ‘aesse’ jaar nit jót oessiet in ós sjproach. Ooch han iech

de docbbel aa, ee, oo en uu losse sjtoa; klaafe (nit: klafe); loofe (niet: lofe) en e zoeë wieër. Zoeë likt et de Kirchröatsjer offenbaar besser. Alzoo dunt ver et zoeë. Dat kónne vuur ós laiste!

Angesj broech iech uvver de sjriefwies nuus tse zaage; 't sjprikt wieër vuur ziech zelver.

> ‘Noen vlijt mieng leefste vuuëjel, oes jouw en sjleëte tsiet;
> Uur vlijt mit eeje veëre, al kómt uur ooch nit wiet.’

Dat sjreef der heër J. Reinard in de ‘Kirchröatsjer Maiblómme’. 't Is jót, hij aan dat woat tse erinnere. Weë alling mar ieësjte rangs weltliteratoeër wilt leëze, mós in dit bóch mar nit lang zukke. Evvel, weë ziech vräue wilt aan zieng Kirchröatsjer móddersjproach, weë errinnerónge zukt aa òd Kirchroa, wee sjpas hat aa bruuch en vólksleëve in zieng heemet, aa auw Kirchröatsjer wöat, dem zal 't nit räue, wente et leëst. Mithelpe wilt 't bóch dan óch aan 't vashòde van dat alles, um tse verhingere, dat 't jants versjwient; aan 't in ieëre hòde van de heemetsjproach.

Jroeësse dank aa ózze Kirchröatsjer ‘Zuid-Limburger’, deë óch dis oes-jaaf werrem meujeliech jemaat hat en óch doamit zie koeltoerel werk in 't Land va Roda wieër oesbouwt.

Mit inne Kirchröatsjer jrós aa alle leëzer en ee kreftieg ‘Alaaf Kirchroal’,

JOS. WEIJDEN.

Oes de auw tsiet

Jos. Geilenkirchen
De Auw Sjoeël

Der Rónge Pool, deë woeët bezónge
Oes priesterliechc mónk.
Va diech, Auw Sjoeël, uvver diech, auw sjwaad,
Doa rouwt noch kats, noch hónk.
Mer iech, deë bij de ieësjte woar,
Die in dieng benk jezèsse.
Al zind et óch uvver vóftsieg joar -
Iech zal diech nie verjèsse.

Iech erinner miech nog jót der daag,
Wiets doe woeëts i-jezeënt.
Wat hauwe vuur jónge doe vermaach,;
Wie sjun doabij jebeënt.
Mit plets-jere woeëte ver besjónke,
Zoevul ver wólle èsse;
Doabij woeët sjókkelaad jedrónke.
Och nit tse knap jemèsse.

Zes joar lang bin iech bij diech
Oes- en i-jejange.
Doe zoogs went der meester kónkelet miech,
Wen iech jet hauw aajevange.
Och mennieje zuuët has doe jehoeët.
Went de ópjaaf nit wól floeppe.
Wie dik en vies woar döks dieng loeët
Van allemoal dat p....

Noen bis te nit mieë modern jenóg;
Dieng moere zind versjlèsse;
Die daach jeet ummer mieë tse bróch,
Dieng plafóngs, die zind jerèsse.
Höts doe nog ing tsing jöarchere bloeës
Jezörgt vuur dieng sjtoedente,
Da koeëts te zaage: ‘Iech maach sjloes!
Jeft miech mieng altersrente.’

En wens te noen bauw aaf móts kratse,
Da han iech nog ing letste bit:
Bejrus miech da va jantser hatse
- Dink draa, verjès et nit! -
Drij auw burjer van der ieësjte rang,
Woa Kirchroa vul óp hool:
De Ackens-sjuur, de auw voeëjelsjtang
En bezóngesj der Rónge Pool.

Jos. Geilenkirchen
Os Auw Sjutserij óp Tsint Sebastianoesdaag

Fleuteklank en trómmesjlaag
Durch der kauwe winktermörje dringt.
Et is Tsint Sebastianoesdaag,
Deë vuur de sjutse inne fesdaag bringt.
Langer wie drijhónged joar
Oerauw sjtadoette hön huu wieze,
Ziech tse sjaare vuur der altoar,
Um Jod tse danke en tse prieze.

Drijhónged joar - wat ing tsiet!
Wievul is zait dem verjange!
Wievul, wat huu i truummer liet,
Wat ins i jlants en prach jesjtange;
Hersjer, die de welt betswónge,
Mit miensjeblód hönne roem vermieërt,
Dön me hymne hat jezónge
En als Jötter hat jeieërt,

Mar wat hat diech, Auw Sjutserij,
Durch die joarhónderde hinjeveurd?
Weë sjtóng i sjtórm en drang diech bij,
Dat diech dat alles nit bereurd?
Op krisliech fóndament jebouwd,
Als eksjtee echte katoliesje jloof,
Tsint Sebastianoes aavertrouwd,
Dat woar, wat diech kraf en oesdoer joof.

Mar ummer bleefs doe nit jesjpaard,
Ooch doe kins daag va leed en noeëd,
Went krig mit ieëlend ziech jepaard
Os lendsje hauwe heemjezoeët,
Da tseejets doe die sjutsehats,
Wie dieng jesjiechte ós vertselt,
Maachets va dienne zilversjats
Mennieje weëtvol plaat tsouw jeld.

Langer wie drijhónged joar
(En dat is de sjönste kroeën)
Has doe, went et brónkdaag woar,
Bejlaid ós sjun protsessieoeën.
Drum, ier sjutse, bedinkt et waal,
Wat uung vuurjenger hant jedoa,
Bevolgt hön herliech ideaal
En niemoals zalt ier óngerjoa.

Tswaor is vuur uuch in letster tsiet
Mennieje sjunne jebroech verbij;
Der sjutsebróch, dem zit ier kwiet
En wat erjer, ooch pólver, buks en blij.
Waal is noe winniejer jevoar
Bij 't sjisse mit boag en piel,
Vuural wie et döks vrui-jer woar,
Der leuf vol pólver en 'ne kóffere kiel.

Mar sjpas mós zieë, huu vuural
Op Tsint Sebastianoes naamensdaag.
Drum sjloes mit alle ernste kal,
Bij uuch hersjt huu vräud en ring vermaach.
A keezer en kunnik nog ing bit.
Die iech an hön richt als auwe vrunk;
Zörgt, dat went ier aan et tseche zit,
Nuus aan die tswai auw joebielaare kunt.

Et allersjunste van der daag.
Dat is jewis et sjutse-èsse.
Went ieër vol vräud en vol vermaach
An de kunnikstoafel zit jezèsse,
Da wunsj iech uuch bij sjpies en drank
(Iech wees joa nit, wat ieër tse móffele kriet)
Mar iech zaan et nog ins vrij en vrank:
Inne basjtieje jouwe appetiet!

Jos. Geilenkirchen
Et Bergputs-je

Lebendieg bejraave deep in de eëd
Bis doe, Bergputs-je, jeleeft en bekankt;
En kóm dat va diech nog jesjpròche weëd;
Vul winniejer, dat inne diech ins bedankt.
Wie döks doogs doe der doeësj miech lèsje,
Wen als kink iech werm jeloofe woar;
Occh döks jenóg miech 't jezich jewèsje,
Mar alling went de baan kloar woar.

Doe has ós joare en joare lank
Die ervrisjend wasser jejeëve.
Huu, wie doe voet bis, zaag iech diech dank,
Ooch vuur hön, die allang nit mieë leëve.
Iech zieën huu nog va jen Ing al die luu
Mit teute, emmere en mit et vaas,
Jraat els wuuër et ieësj jistere of huu,
Ziech bij diech hoale dat herliech naas.

Doe has ós niemoals sjtriet of ruuze braat,
Doe joofs aa jidder, wat heë wol han.
Ooch nie aa wasserlaitoengskwestie jedaat,
Wóls jinne angermans eejedóm han.
Et sjpróng jee reur, et druuppet jinne kraan,
Zómmer of winkter, 't woar jants ejaal.
Op eemoal, doe sjprooch me van de nui baan,
Doe woeët et vuur et puts-je fataal.

Doe woeëts noen jenauw wie der sjutsebróch
Lebendieg bejraave ónger sjrót en eëd.
En noen sjtót uur allebijts i sjtaatsjeróch;
Iech meen, dat wuuër ooch al jet weët.
Went zoeëlang, wie 't Bergputs-je jeloofe hat,
Die milliejoeënebaan ins hat marsjeert
En Kirchroa is woeëde ing jroeëse sjtad,
Of et kapitaal ziech dan hat rendeert?

Zoeë is mennieje hiestooriesje zaach
Vuur Kirchroa verloare jejange.
En iech wees, dat iech hij nit aa reure maag,
Wil me doch verkieërd wuuët versjtange.
Doch et intsieje wat me verlange kuuët,
Wie ins 'n auwe Kirchröatsjer miech zaat
En doabij hoeët iech 'ne deepe zuuët -
Dat is: van de zaachens ing antsiechkaat.

Bergputs-je, iech kóm nog ins bij diech tseruk
En wunsj diech 'ne rui-ieje auwe daag.
Iech dank diech va hatse en wunsj diech jeluk
En erinner diech nog jauw an ing zaach:
Vroag de jemeende vuur pentsieoeën.
Went ze et nit deet - dat wuuër jemeen -
Da wends doe diech in den Haag an de kroeën.
Nótst dat nuus.... dan an der Vorst van Geleen.

M. Hax
De Kookesnoos
Oes de 25 Joar[1)]

In ós klas
Hoeëg langs de moer óp
Sjtóng eng kas
- Ze sjteet ooch noe nog doa -
Vol alderhank sjun zaache
Van ‘overzeesche landen’.

1) Oes de vleëjeljoare bij jeleëjenheed van et 25-jöarjeg besjtoa van de ‘St. Jozefsschool’ óppen Blieërhei.

Mit pötsjere en flesj-jere,
Mit Java-ries en tsoekker-rit,
Mit bucher, jroeës en kleng.
Ing zamloeng koloniaal pródoekte,
Woabij - die loog ós óp der maag -
Eng richtieg volsjtendieje kookesnoos,
Zoeë van der sjtam jevalle! ha!
En noa die kas
Jónge allemements verlange - blikke....!
En i jedanke woare ver
Der zaf mit kookesnoos anet sjlikke.....

Op enne jouwe nommedaag
Zunt ver doe .... i-jebròche
En hant mit hoochjenoes
De kookesnoos va boesse ins beròche.
Doe woar et verbij:
Ze moeët dra jleuve!
Ee bijele bij der hank,
Mer, et tsäug woar sjterk
En et kosset ós jet sjwees
Ieër sjteel en sjtats wear voet.
Enne letste ferme sjlaag....
.....Och wat enne teëjesjlaag!
En wat ing zoeër jezichter!
Druug - wie eng druug tsetroeën:
De noos woar..... rót en voel! -

't Abeetslòch woar hör jraaf....

M. Hax
Ee Klaaglid
van et òd Transformatorhuus-je óppen Blerhei

Joarclank han trui jedeend
Iech de jantse Blie.
Han doch sjtroom en lit uuch braat!
En wat dunt ze huu? -

Joarelank en daag en naat
Han verzörgd iech uuch;
Han doch sjtroom en lit uuch braat!
Zaat, wat is jesjuuch?

Alles wat iech koeët en doeë
Han iech doch jedoa.
Dóng et doch ezoeë hatsensvroeë!
Dóng iech uuch jet tsenoa?

Tse òd wuuer iech en ooch versjlèsse
En iech wuuër tse kleng -
Kuuët der jantse sjtroom nit vrèsse -
Mie hats, et wuuër tse eng -!

Dát, dat woare doch uung wöat.
Uur heëre van Jeming!
En - uur klauwet miech de dröat,
Woadurch mie leëve jing.....

En, wat óndank!, neëver miech
Zats me jónger blót
Va tswaidoezend jölle! ziech,
Dóe, doe woar et jót!

Noen sjton iech verlosse doa
En mie hats is leëg....
Erg miech noe mer sjótselsbloa,
Bin mer in der weëg....

Lot miech, heëre van der Road,
Lot doch jants miech sjterve!
't Broech ziech jenne - weët nit koad! -
Da mieë aa miech tse erj're.

Riest miech neer! Brècht miech doch aaf
Ziet, da wuuër iech vroeë,
Dat mie sjterve nog, alaaf,
Uuch jet jóts kuuët doeë....!

Frits Ploum
Der Drekberg

Iech zaan diech dat jedinkste:
Went vuur zón hoeëg daag,
Wie Poasje, Brónk en Pinkste,
Doe mit ing sjurgskaar
Der sjoent moeëts voet jon vaare,
Da woarste tse beklaage.

Jaazes-kinger-joa! Wie jeër dat iech in mieng jóng joare hauw, went 't Zóndieg woeët; der hals sjtóng miech evvel bis uvver de oeëre vol, wen iech 's Samstes oes 'n sjoeël heem koam en zoog, dat werm kluuttedrek noa der Kirchröatsjer berg woar i tse sjurje.

Dat woar dan nit alling vuur dat sjoebkeërche va ós alling, nee, ooch der sjoent va mie jroeësmódder, va dör hör sjnöar en ieëme en van ee paar noaber luu woar vuur mieng rechnoeng.

Iech dubbet miech dan wal al ins inne niekel of ing merk, ooch al ins winniejer of jaar nuus, jeenachdeem went ze jraat nuuks klings hauwe. Went ze miech allenäu ee krentsje haie jejeëve: iech hai dróp vertsiecht; mer ‘höhere jewalt’: klatsj um jen oeëre, vieze of kónkele va mie vadder tswónge miech, wen iech nit jewólt hai.

Mie vadder wól noe eemoal jót fies mit zieng famielieë en noabere zieë en tswaidens wól heë tseege, dat iech als zienne sjtamhalter - iech bin der äudste heem en noa miech zind nuung meëdsjer - 't spits kroog vuur inne toer of zes mit kluuttedrek noa der berg i tse maache.

Iech zaan diech, dat jedinkste evvel!

No-ja, 't woar leeve mós en iech hauw mich dri tse sjikke. Van ee òd zeelsje maachet iech miech ing help, ooch klauwet iech miech doavuur al ins de jaade-koad en iech joof miech óp wèg.

't Jóng jót bis in de Wienjraat, mar da vóng el ooch de ieëlend aa: den der berg woar doe jeplavaid mit sjting, nit wie kingerköpsjer, mer wie bullesse en wasserköp! Jee wónger dat mieng auw sjoebkaar doa de sjunste vlöag maachet en sjprung dóng wie ee jónk vulle.

Iech kroog dan ooch de nuuëdieje sjtuuk en huuts in heng en de help roetsjet miech allemoments noa 'n ruk i of vrievet miech sjnauwe in nak wie ing brivvebus. 't Rad in de kaar, dat

zoeë wie zoeë al nit jants rónk woar en ooch al tsemliech in de aas woar oes-jeloofe dóng de rammel- en roebbelij nog vererjere.

't Intsieje jluk woar, dat 't berjaaf jóng, wat el ooch ee ónjluk koeët jeëve, wentste jet sjoes dri hauwts en da moeëts neerzetse. Da koeët 't diech passeere, dat de kaar nog jet durch roetsjet en de sjtumpele ópins wie jebròche poeëte van ee jesjlacht verreke drónger hónge.

Zoeëjet koeët diech uvverkómme. Doabij koam, dat de kaar ooch al ins jet veel hauw en dat diech inne dil vrekket of der bank van 't rad jóng. Zónne toeër woar vuur miech ing richtieje drekkieje hiemelsvaart. Mer allo, ‘alles meinem und so weiter!’ Iech jleuf nit tse uvverdrieve, wen iech zag, dat mieng sjurgskaar nit zoeëvul liejet va vóftsieg tsienge poef óp der Noeëtsjteër tse hoale - en dat is wiet! - es wie inne roetsj van de Banneer bis langs 't Doeëdejès-je.

Jots-jedank bin iech el ummer mit lief en zieël tsezaame in der drekberg kómme en alle oes-jesjtange jrel en erjer woar iech verjèsse, wen iech miech deë ‘bunterdurcheinander’ doa ins koeët besjnautse. Va alles en nog jet woeët doa bijjenee braat. Doe sjlees de heng inee, wen iech dat ins ópneum:

Ee leffelebret, ee sjtuk òd iezer,
Hekkedör, voel eëtseriezer,
Beròsde kessele zónger boam,
Allerhand jebludsjde kroam.

Jebasjte tasse zónger oeër,
Ing aafjedraage koelmontoeër,
'ne Umsjlaag van ee bilderbóch,
'ne Aafjedankde ópneëmsdóch.

Platjetroane tsinke emmer.
Wikke oes 'n lampebrenner,
'ne Boam oes ing auw hierinkstón,
Veëre va jeploade hón.

Ing oavendspief mit elleboag,
Wiksdoeëze en ing loemelewoag,
Aafjevalle lingeblaar,
Ing umjesjtoeësse kappesbaar,
Tserbròche teldere, pöt en jlaas,
Reefe van ee reënvaas.

Alderdäuker vaal auw kloemmele,
Knòke, veller, hóddele, loammele,
'ne Kandel en ee sjtuk tapieët,
Versjette-sjtil, ing valsje vlieët.

Ing pan, ing aafjewinkde lai,
Duppens, jruulle, posjelai,
'n Zök, 'ne höösj, 'ne wölle sjtoech,
'ne Hòs van ing Sjedammer-kroeg.

Ing sjartel mit tswai linkse sjóng,
Koeëlsjtórkele, mósjele en kartóng.
En ing massa anger zaache.
Mer ver wille sjloes dra maache.
Angesj wuuët me sjtaapeljek
Van deë kroam en kluuttedrek.

Mer iech zaan diech, dat jedinkste,
Went ste vuur zón hoeëg daag
Wie Poasje, Brónk of Pinkste
Der dregberg i moeëts sjurje:
Nog livver los diech wurje!

Frits Ploum
Ee Bildsje

Vrui-jer, bij jót of sjleët weër, woeët zónger pardoen tse vós mit de kinger noa 'n doof jejange. Allewiel is dat jants angesj. Der ‘sjrit’, deë mit 'n boese de duur weët jejange is per sjtaatswaan of ottomobiel. Jee wónger, dat huutsedaag jinne mieeë tse vós ka joa; 't weët ós al vrug jelieërt.

Wie jezaat, noa 'n doof weët jevaare en tusje al die jevère va huu mós me al jót kiekke vuur an 't wies sjtriksje an de sjmik van der koetsjer tse merreke, dat 't ing kinksdoof jilt. An inne auto is 't jaar nit tse zieë.

Vrui-jer woar dat el angesj. Da sjtóng in dörp alles in duur of hinger de jardieng en woeët oes paat en joan ópjemaat, va wem dat deë nui-je burjer woar. Zoeë erinner iech miech oes

mieng jóng joare ins inne jank mit zoeë sjtumpsje noa 'n doof, dem iech uuch ins i raim wil sjildere:

Links sjtatst sjtoots der paatenónk
- Faierliech wie óppen brónk -
In zieng sjwatse broetsmontoeër;
Tseliender óp 't linker oeër,
Mansjette hòverweëgs de heng:
Zieg! Dat is der paat nónk Sjeng.

Nónk Sjeng is jroeës, joa tsemliech lank;
Hat doabij inne aadieje jank;
Jrait sjtabiel veer vós ach tsol,
Sjtoekt als wuuër-e ieëwieg vol;
Sjleet en sjlóddert mit de erm.
Mennieje kruppel dinkt: ‘och-erm!’

't 'Vreksje eemoal sjtöag en sjtaats,
Noen el ooch óp mennieje plaatsj
Jreun en vaal; en óngenaa
Tseegt inne sjlip tswai vunfjer aa.
En bóksepiefe, 't is oeniekoem,
Kwetsje wie-e pandoonieoem.

An reëter zie jeet in de rij
Sjtoots en vroeë de joan, tant Fij;
In hör aller-poasje-betste
Is ze wirrekeliech de netste.
Waal jet kling en ónjewent,
Poetes-dik, rónk, korpelent.

Tant Fij i sjeviot bloa sjaket,
Mit 'n rok roeëd-vieólet,
Sjóng mit absets sjeef en sjeël
Woare ieëder nit zoe jeël.
In hör hoaze tswai jròf sjtup
En ing sjplisnoad hoeëg in ruk.

't Hudsje mit ing liela veër
Sjokkelt hin en sjokkelt heër;
Oes der wild jedrieënde koef
Sjtiept ziech mennieje sjpitse sjtroef.
't Liela, bloa, roeëd, vieólet
Maat hör angesj sjun en net.

Links nónk Sjeng en reëts tant Fij;
En tse-midsele in de rij
Dreët vuurzichtieg de vrauw Loof
't Nui kinke noa jen doof;
Dinkt a drinkjelt, wat ze maat,
Van 't kink en van der paat.

Zieg, dat bildsje hij besjrève
Is miech ummer bij nog blève;
Den dat sjtumpsje doe jedeuft
Ummer nog erum hij leuft.
Nèh, *doe* nit en och nit *het*
Woars 't klingste in 't kwartet.

Rector W. Ritten
Der Rónge Pool

Ejummiech nee! Doa sjteet ins jet,
Woa Kirchroa vul óp hool:
Ee bildsje van der auwe Maat,
Ee portret van der Rónge Pool.

Noen dóg der bril diech va-jen-naas
En zets diech óp der sjtool
En loester, - da vertsel iech diech
Jet van der Rónge Pool.

Iech han et hóngedmoal jezieë,
Woa et ieësj der blik óp vool.
Went vreëme koame i-jen dörp:
't Woar óp der Rónge Pool.

Nui-sjierieg keeke ze uvver de moer.
Mar me zoog, dat et nit jevool:
Ze trókke vies de naaze óp
Vuur der erme Rónge Pool.

Ze daate zicher, dat me doa
Joodvisj-jere i hool
En zoo je nuus wie jreune sjlam
In ózze Ronge Pool.

Onnuuëzel luu, uur wóst joa nit,
Wat heë vuur Kirchroa jool:
Heë loog ós jónge aa-jen-hats,
Deë leeve Rónge Pool.

Noaloofe helle óp zieng moer,
Dat woar, wat ós jevool;
Bóksjpringe uvver die tswai sjting
Op der hoek van der Rónge Pool.

En went vuur tsaame sjpieëlete
Mit frenkef, dop of knool,
Da woare vuur tse vinge bij
Et muurche van der Pool.

Allewiel is joa der ‘Fussball’ troef
En jilt alling de ‘jool’;
Vuur loofete en kaatsjete
Rónkerum der Rónge Pool.

En wennet ing naat jevroare hauw,
Da woeët probeet of et hool;
De jlaazere frenkef lokkete ós
Op 't ies van der Rónge Pool.

En went da inne noen en dan
Kladderdaatsj! erinner vool,
Da kreeg-e heem sjun aafjedruugt
Der pratsj van der Rónge Pool.

Allang at is heë ‘zieëliejer’! -
Der jemeenderoad bevool,
Dat heë adieë mar zaaje zouw.
Doe jóng der Rónge Pool.

Mar jidderinne dinkt ins jeër
Aa jet, wat em jevool.
Drum keëke, böake, brulle vuur:
Hoeraa der Rónge Pool!

Jos. Wetzels
Der Voeëjelsjòs

Woar vrui-jer hij et voeëjelsjisse,
Die bukse knallete, paaf! paaf!
Dat wól i Kirchroa jinne misse,
Me trók mit tröp der berg eraaf.
Dat woar nog richtieg kirmetsviere,
Bezoog me ziech dat mónter bild.
Wat jóng dat alles sjun in ieëre,
Wen dan och döks ee bis-je wild.

Ee kót jebed vuur aa tse vange,
Der kunnik doog der ieësjte sjöös,
Noadat de plaate aafjehange.
Dan, evvel dan, da jóng et lòs.
De jónge sjtónge al tse loeëre,
Vuur ziech tse rultse vuur der knap
En trókke ziech bauw aaf de oeëre,
Want weë dem kreeg how inne sjnap.

Der uuëm, de tant, de mam, et Nis-je,
Die zooze moelend in et jraas.
Der pap, deë jrotset al ee bis-je;
Et Pietsje how et buks-je naas.
En aan de sjtang waor et ee knalle,
De veerde rungde vóng jraat aa.
Der voeëjel woar allang jevalle,
Mer vrieë hóng nog de sjief doaraa.

Dat woar ee laache, lamenteere
En mónter kiekkete de luu.
Wem zouwe noen de plaate tseere?
Ja joa, weë kriet der voeëjel huu?
Jants sjwats va pólver, ...dikke bakke,
Woare de sjutzebreur bijee;
Ze woare óp de sjief an 't knappe.
Da woar wir paus, - me drónk ziech ee.

Noa jidder rungde woeët jedrónke,
Mar reuret der tamboer de tróm,
De leufe in de zón werm blónke,
De bukse branke lòs-paaf-bóm!

Koam endliech dan de sjief eraaver,
Trek how me der kunnik mit de pruuk.
En mit radauw, hoera, jedaaver
Trók um de sjtang me mit moeziek.

In rij woeët durch et Dörp jetrókke,
Drijmoal rónk, rónk um der Pool.
Van kirch doa loeëte de klokke,
Woamit me joebelend danke wool,
Vuur alles, wat der Heër jejeëve.
Trók noa de kirch de sjutserij,
Dan doog de buks op zie me leëje;
Et woar wir vuur ee joar verbij.

De Heemet en hör Sjproach

Jos. Geilenkirchen
Os Kirchröatsjer Plat

Et jeet doch nuus in de jantse welt
Uvver heemet-dialect.
't Hat ós jekost jinne fennik jelt
En doch sjpreecht me 't perfect.
Och hant ver jing sjoeël doavuur bezoeët,
Nog winniejer ing H.B.S.;
Op móddersjoeës hant vuur 't jehoeët,
Va hör de ieësjte les.

Zie broechet jee bóch en ooch jing lai,
Jinne blijsjtif, ink of veër;
Zie braat ós dat ezoeë langsaam bij
Ooch oane dieksionair.
Huu ee wöatsje en mörje ee woat,
Zoeë jóng dat daag óp daag;
Op ins doe jóng et in akoad,
't Woar wirkliech ee vermaach.

Wie doe de sjoeëltsiet koam eraa,
Doe jóng dat nit ezoeë jót.
Ich dink doa nog mit sjrekke draa,
Da verloor me döks der mód.
Ieësj woare ver an 't kratse
Mit der jriffel óp de lai
Kui en peëd en hóng en katse
En döks der meester ooch derbij.

Dat doeret evvel mar ing kótte tsiet,
Doe koam inne angere sjport:
Der meester sjreef ós doe mit kniet
De lettere op et bord.
Mit de i hauw iech der mieëtste las,
Wil iech ummer der pónk verjoos;
Drum ooch iech in de nemlieche klas
Drij vol joare zitse bloof.

Op de i tse zitse drij vol joar',
Ja, weë dat kan erjrunde,
Deë versjteet dan ooch wie sjwoar
Os Holledsje letterkunde.
Alaaf dan doe, ós Kirchröatsjer Plat,
Mit dieng wöat vol melodie!
Past mar ins óp, da huuët ieër dat
En ier wóngert uuch wie nog nie!

Vuur zessieg joar drouw tusje Maas en Rien
Jidder vrauw inne krennelien;
Och drooge ze doe inne jak mit kremp,
Der man inne koetsj mit ing leëre flemp;
En jidder vrauw hauw vrui-jer sjpas
An ing jroeësse sjun kalbas
En woa bezóngesj hön hats dra hóng,
Dat woar an ee paar brenelle sjóng.

Weë weest, wat is ee kammezoal
En vuur de pief sjwam, sjtee en sjtoal?
Sjpinklit broechet in kirch der kuster,
Inne zieëlewermer drouw zie zuster.
Weë hat jekankt inne mespelesjtek?
En wie sjmaachet inne kesselwek?
Wist ieër ooch wat is tsiejet
En ing plummemutsj vuur i-je bed?

Jidder kink hauw jeër inne kallemol;
De vrauwluu inne zómmer 'ne parasol;
Der boer, deë broechet inne brijtjenskuul
En ing verkensbloas vuur toeëbaksbuul.
I-jen sjauw hóng der moer an der hieël,
In de aarieët sjtónge kuuve en platieël;
In de kasserol woeët drin jebroane
En wat.... dat mót ieër zelver roane.

De köchin broechet besjoateblóm;
An der oavet woar ing tróm.
Aan kop- en hòsdóch zaat me plak
En aan der kalender almenak.
Ing sjwijerdoater nómpt me sjnoar,
De krukkeblóm sjteet in et koar.
Nun maach iech sjloes en hauw der mónk,
Wil al tse vul is ónjezónk.

Ieër vrung van ós herliech dialect,
Hauwt hoeëg uur ideaal;
En is 't ooch nit modern belekt,
Dat is ós jants ejaal.
An uuch, moderne, zaage vuur dat:
Vuur danke Jod, dat Heë ós joof
Oesser ózze katholiesje jloof
Os oeròd Kirchröatsjer Plat.

Frits Ploum
Kirchroa!

In sjoeël vóng iech de sjunste sjtónd
De aadrijkskundeklas;
Der jantse weltbol jóng 't rónk
Op landkaat en atlas.

Ver maachete mit vinger of sjtek
Dök internatsionaal reeze.
Dat jóng diech da in inne trek
Va Kirchroa noa de Sjieneeze.

Jing berg noch zieë, noch ootseeaan
Koam ós da in der weëg:
Langs London, New-York noa Milaan,
't Jóng kruuts en kwer en sjreëg.

Ver wósse Roeëme en Berlien,
Sjiena en Amerika;
Ver kanke Kölle an der Rien,
De Zuiderzee en Afrika.

Ver kanke el - en dat woar erg -
   Nit vul va hij kót bij.
Weë wós van ós der Litteberg,
   De Loeët en Sjifferhij?

Weë kank 't Jretsje, weë de Jraat,
   Weë wós Nehof en Naasel?
Weë hoeët va Sjlaagboom bij der Maat,
   Va Bril, Ehresjting, Boeraasel?

Weë woar 't, deë der Vauputz kank,
   Weë Moskauw, Mets en Klink?
Weë wós de Klif, de Hoef, Boajank,
   Weë Kaffeberg en Vink?

Weë kank ziech óppene Krichelberg,
   I Sjefferbusj, óp Dentemiech?
I sjutsebent en Sjutseberg
   In Ham en anne Wiebiech?

Weë lieëret ós woa Nómmer-Tswai
   En Vrauwezief wal loog?
Weë neumet ós de Blie mit Plai,
   Brukmulle en Teutelebróch?

Weë kank de Hótskoel en 't Jezenk,
   't Drij-kanker kruuts, woa sjteet 't?
Weë wós de drij versjiedene kenk,
   De Lückerhei, Sjeveemet?

De jroeësse jehuchte neum ich nit,
   Zons wuuët de les tse lank;
Iech jleuf óch wal, dat uur die wit,
   Ze zind jenóg bekank.

Waal neum iech nog der Rónge-pool,
   Al isse noe jedempt.
't Bergputs-je, woa me zoeë va hool,
   Och dat is voetjeklent.

Hij neumet iech i inne oam
   Jet Kirchröatsjer naame;
Weë sjpas draa hat, deë jeet ze noa,
   Mit intsele of tsezaame.

Weë dat zal doeë, iech jleuf et vas,
Dat deë Kirchroa zal lieëre.
Vuur dem is Kirchroa dan ing sjpas,
Hilt hoeëg 't en in ieëre.

Frits Ploum
Kirchröatsjer Plat

Jemintliech sjlof iech wie inne boom
En sjnórk en zeëg da kreftieg;
Mer dizzer daag hauw iech inne droom,
Deë woar miech doch jet mechtieg.

Zoeë mechtieg, dat zeleëve nit
Iech dem jee zal verjèsse;
Denn kloar en duutliech wie ee lit
Is deë miech bij-jeblève.

Iech dreumet da va Kirchroa
Vuur doezend joar jelije:
Ee dörp, dat aavóng tse besjtoa,
Ziech langsaam oes jóng brije.

Iech zoog 't weëde jroeës, modern;
Ing sjtad woeët et benoa.
Mer doabij zoog iech óch, och-erm,
Vul sjuns verloare joa.

Wat vrui-jer woar nog busj of bent -
Vol jreunts, nog ring natoer -
Of wei of hei of koareveld,
Dat woeët ós langsaam zoeër.

De koele mit hun sjoaresjting,
Die trókke vul vreëm vólk.
De loeët, die vrui-jer kloar en ring,
Woeët jauw ing sjwatse wólk.

Besóngesj in de letste tsiet
Koam hij van alles nui.
En doabij woeëte vier vul kwiet,
Wat vrui-jer woar i blui.

Vul sjun en auw jebruuch
Almèliech koame aaf.
Jet nui-je kroam en tsuug
Doavuur koam in de plaatsj.

Mer ooch ós Plat, ós móddersjproach
Durch al deë vreëme kal
Koam langsaam, langsaam i jevoar,
Benoa bauw i verval.

Doe woeët ziech evvel halt jezaat;
Dat dórf doch nit jesjije.
't Woeët doe inne verain jemaat,
Deë 't Plat werm zouw dón blui-je.

Verain ‘Kirchröatsjer Plat Alaaf’
Dóng Kirchroa erg vul lieëre.
En auw jebruuch, die woare aaf,
Braat deë verain i ieëre.

Noe vroag iech hij jants ónsjeneert:
Zouw dizze droom, hij fantazeert,
Nit wirkliech kónne weëde?

Frits Ploum
Kirchroa

Noe rieët diech reët en mit ós zing:
Woa sjoaresjting en berg va sjting
Ziech sjpitze hoeëg noa'n loeët erin,
Dat is ing sjtad noa ózze zin.

Bezieg diech ins die sjtaatse höaf;
Noe sjtank ins sjtil - ins effe löaf -
Wat prach va lenk, wat weie-waas,
Wat sjunste busj, wat jelpsj jraas!

Mit 't fiengste van de welt verwent,
Den zieg dat veld, jebusj en bent!
Bewónger ins die brón en kwel
A jidder berg, i jidder del!

Hoeëg boaver alles sjpitst de kroeën
In 't woape ózze sjtad-patroeën.
Lambeëtoes, bij ós hoeëg in ieër,
Veur Kirchroa ummer zicher wieër!

Alaaf die plaatsj, dat Kirchroa!
Alaaf mit kraatsj en los nit noa!
Crescat, floreat, Kirchroa vivat!

Jos. Wetzels
Heemet

De plaatsj woa ins mieng wig jesjtange,
Doaraa bliet toch mie hats mer hange
En kunt óch noch zoeë jek de tsiet,
De kingerjoare-vräud, die bliet
't Jantse leëve durch behauwe.
En sjtil de heng ziech beënend vauwe,
Doa, woa durch módderhank betruit
't Vruj-joar ins vuur miech jebluit.
En is die tsiet óch lang verbij,
Et bliet miech loeter, loeter bij.
De plaatsj woa ins mieng wig jesjtange
Doaraa bliet doch mie hats mer hange.

Jos. Wetzels
En wenn ....

En wenn iech ins bejraave weët,
  Is dat miech jót, dat is miech reët:
Der Herjot joof miech leed en jluk,
  Dan ruft Heë miech noa ziech tseruk.

Wenn iech dan ezoeë vuur Hem stoa,
  Vroagt Heë: ‘Wat has doe da jedoa?’
Da zaan iech: ‘Heër’, op richtieg plat,
  ‘Iech han mie Kirchroa jeër jehat.’

Da zeët Heë: ‘Jóng, dat is nuus koads,
  Petroes, maach óp de hiemmelspoats
En los deë hòve flap erin;
  Dat is inne noa Mienne zin!’

Jos. Wetzels
Kirchröatsjer Meëdsjer

Wat is doch mer et leëve sjun,
Bezóngesj in der Mai.
Da trukt me durch de velder hin,
Et leefste ónger tswai.
De blómme laache oes der berm,
Et sjleet de distelvink.
Mie hats sjleet vlotter en sjleet werm
Mer bij ee hietsieg kink.
Refr.: Kirchröatsjer meëdsjer hant vräud i-jen hats,
Zind ze noen blond of broan of sjwatz;
Has doe zoeë kink i-jen ooge jezieë, } bis
Verjeest doe dem nit mieë! } bis

Kiek diech ins dat fiejuursje aa
Sjnak wie 'ne denneboom.
Doa zitst jet drin, doa is jet draa,
Dat is jet wie 'ne droom.
Wie zónnieg is nit zienne laach
Mit beks-jer wie ing kieësj;
Kiek in dat luuëlend oogepaar;
Ja jóng, da wits doe et ieësj:
Refr. -
Wen urjens weët tsóm dants jesjpilt,
Dierek zind zie da doa.
Deë dat nit kint, deë is jekult,
Dem zint ze nog niet sjtoa.
Of tango, fox of englisj walts,
Et is hön alles reët;
Mer wens doe hön va leefde kals,
Zint bluuë ze, wie me zeët.
Refr. -
Iech bin joa noen al nit mieë jónk,
Et vruj-joar is verbij.
Mer doch bliet die bejaisteróng
Miech loeter, loeter bij.
Mie hats is voller zónnesjien
- Sjleet bow der kókkeleboots -
En bij ee jleës-je beer of wien
Bekin iech hön nog sjtoots:
Refr. -

Jos. Wetzels
Kirchroa of et kriesjt of et laacht!

Iech han al ins dök va sjun plaatsje jehoeët;
Iech han ze jezieë, joa iech han ze bezoeët:
Uvveral is et sjun en et weët ziech vermaacht,
Mer nit wie i Kirchroa,
Of et kriesjt of et laacht.

Wat sjtuut me nit dök an der Rhien wuur et sjun;
Me viert mit der tsóg of der auto der hin.
Mer weë eemoal ing toer urn ós sjtad hat jemaacht,
Zeët: Kirchroa is sjun,
Of et kriesjt of et laacht.

Hant vier nit der Hambusj en Od Eresjting;
Doa bij hant vier Nullet in 't jroeës en et kling
En weë wees, wat me allemoal hij nog ins maacht.
Ja Kirchroa is sjun,
Of et kriesjt of et laacht.

De Hoeëpel, de Hótskoel, der Teutelebróch,
De Ham en der Kouwsjtats en de Eech vrui-jer óch,
Mer doa hant ze brankhoots joa noen va jemaacht.
Os Kirchroa is sjun,
Of et kriesjt of et laacht.

Et is jinne sjtuut, et is jinne sjien:
Vier hant hij bij ós ezoëjaar ing roewien!
Deë ek van de Niersjprink, deë is doch appaat!
Ja Kirchroa is sjun,
Of et kriesjt of et laacht.

De baache die pletsjere hij ezoë sjun,
I plaats va forelle zind koeleköp drin;
Et wasser, dat is ezoeë sjwats wie de naat.
Joa Kirchroa is sjun,
Of et kriesjt of et laacht.

Vier howwe der vriede en doe koam der krig;
Vier maachete näu ee bedoerliech jezich.
Et hant al vul bómme, jranate jekraacht,
Evvel Kirchroa bliet Kirchroa,
Of et kriesjt of et laacht.

Vier hant hij jejoebelt, vier howwe hij vräud.
En wenn ós óch huu mennieg jewietter noch dräut,
De vräud bliet behauwe, doavuur weët jewaacht:
Et jieët mer éé Kirchroa,
Of et kriesjt of et laacht.

Jos. Wetzels
Kirchroa evakoe-eert!
(26 Sept. 1944)

Et woar in der September, doe in dat duuster joar;
Vier woare deep jevange in iezere kettens sjwoar.
Hel laachet der verdrukker uvver ós leed, ós noeëd;
Noom ós de lós ant leëve, vier hauwe kóm nog broeëd.
Vier zoosse joa al wèche wie deere in de höal
Bij-jee in duustere kelder; va sjloffe koam nit vöal;
Kanónnedónder jrómmet jevierliech durch jen loeët,
Jepaart mit vliejer-brómme umloeret ós der doeët.
Hij sjlooge de jranate, doa sjlooge bómme in;
Der doeët hool rieche ernte, hem braat dat nui jewin.
En doch woar mit dat alles der laidenskelch nit vol;
Et woeët nog loeter sjlimmer en dreuver tsol vuur tsol;
En óp deë mondiegmörje, dat kóm der daag in loeët,
Moeëte vier óch nog vluchte va heem in jroeësse noeëd:
Kirchroa moeët evakoe-eere! - Och Herjot, sjtank ós bij!
Wat dat heesjt, ka bejriefe, mer weë woar in die rij.
In tsiet van ee paar sjtónde völlet ziech sjtroas a sjtroas;
Et hats sjwoar en belaane; de loeët vol krigs-jeroas.
Dat leed, wat doe jelij-je durch man en vrauw en kink,
Vuur dat jót tse besjrieve, hat jinne veër en ink.
Jrielaachend sjtónge Pruusse a jidder sjtroasse-ek;
Deë jròve óngerdrukker hool mit ós nog der jek.
Et intsieje, wat ós truuëstet en ós doe hat jesjtuutst,
Weë doe vul troane druuëjet, dat woar et Roeë Kruuts!
Wat zoog me doa nit trekke i Kirchroa langs jen baan,
Tse vós en wat mer raar how, bis tsouw der kingerwaan;
Peëdskaare sjwoar belaane hij van ós boereluu;
Jet maajer kui der hinger; nee iech verjès et nie!
Ee muddersje, wat zicher al achtsieg hat jetselt,
Woabij mit zivve kinger ing witvrauw ziech jezelt.

En hóngede va vaarraar, die 't pruusseoog nit vóng;
Mit uvvertsug vol klijer me ziech der tusje vróng.
Is dat nog wirkliech leëve of is 't inne droom?
Mer wieër, loeter wieër, voet oes deë doeëdesjtroom!
Vol angs en sjrek de ooge, vol pieng en leed et hats,
'ne Trek noa 't ónjewisse, de tsouwkónf druiend sjwats;
'ne Tsóg va drissieg doezend; dat is jing klingiegheet!
En alles deep jetróffe, ing richtieje zieë va leed.
Doa loog ing kranke módder sjtil óp ing sjtuurkaar bleech
Al tsiddernd ónger dekkens va reëne ópjeweecht.
Ing sjurreskaar der hinger, woaróp ee kruppel kink
En inne klinge leures koam mit zieng distelvink.
De rieche wie de erme, die woare noen ejaal,
Verjèsse woar de jruuëtsjheet, hoeëvaat en prónk en praal.
Doa ónge an 't kapelsje jóng mennieje zuuët eróp:
‘Och leefste Módder Joddes, huurt dan dat leed nit óp?’ -
Mit wat vuur vräudetroane zooge vier Sjifferhij.
Doa woare Amerikaner, noen woare vier werm vrij!
Vier hauwe noen de vrijheet, mer duur woar ze jekoat:
Os heemet pries-jejeëve vrij aan de pruussetsoat.
Och Kirchroa, leefste Kirchroa, noa diech jóng mienne blik.
Iech wós, wat iech verlosse, mar wie vóng iech diech tseruk?
Och herm ier errem vrauwe, die noen in hofnoeng leëft,
Vuur uuch en die jeboare, han richtieg iech jebeëft.
Mer wieër, loeter wieër durch pratsj en reën en wink
Mit jroeës en tant en módder, mit pap en wikkelkink.
Bij Ubachsberg doa woar doe 'n doeëdedants wie dol,
- De vieëtsing sjtatsieoeëne, die woare nog nit vol -
Doa sjlooge de jranate oes der jehaasde sjlónt:
Vuur tswantsieg luu va Kirchroa sjloog doe de letste stónd.
Ze woeëte voetjerèsse in kauw en blót en sjrek.
De angere moeëte wieër i wink en weër en drek.
Mer wie de zón jezónke, naat loog óp veld en baach,
Woar Kirchroa's vólk jebórje. Dat woar 'ne sjwoare daag!
Ee kriesje en ee laache wie kinger ónvernónf;
Onnuuëzel errem wieëter, näu kreegt ier óngerkónf:
Limburg hat doe versjtange dat tswaide jroeës jebod:
‘Wilt ier uuch Christe heesje, zit vuur der noaber jót.’
Mer doch in angs en ónrouw daat alles nog a heem;
Weë hung nit aa zie huus-je, al is 't mer va leem.

Os Kirchroa woar verlosse, de sjtroasse doeët en kaal.
Mer urjens woar nog leëve, dat woar in et sjpietaal.
Doa looge de sjwoarkranke, betruit durch sjwesterhank

I luuëtend Jodvertrouwe bij isjlaag en bij brank.
Mer kóm koam in 't Oste de zón erop blótroeë,
Moeëte óch zie vertrekke, doa woar nuus aa tse doeë.
Iech zieën ze noen nog kómme: vuurróp ing wiesse vaan,
Jedraage en jevaare, ing ieëlends-karawaan.
Zoeë oes 't kranketsimmer mit ooge fieëbersjwoar,
Op krukke en óp sjtekke durch sjisse en jevoar.
De sjwestere sjwoar belaane mit allerhand jepek,
Mit kussens en mit dekkens, mit kiste en mit zek.

Herjot, vier hij, Dieng kinger, vier voljete Diech noa.
Noen kónne vier Die Lieje, Dieng Passieoeën versjtoa!
Wat doe in deë September ós Kirchroa hat erleëfd,
Doavan hat ós nog dökker dernoa et hats jebeëfd.
Went ins noa lange joare inne dit sjpruchs-je ziet,
Kan heë der Herjot danke, wen nie mieë koam zón tsiet.

Der Bergman en de Koel

Jos. Geilenkirchen
Oes de auw tsiet van ós köaler

Durch weeër en wink 'ne köalder jeet
Op naatsjiech noa zie werk;
Heë hat jekankt vul zörg en leed,
't Jebed, dat hool höm sjterk.
De kinger, die höm Jod jebörgt,
Die trók heë vuur Höm jroeës
En weëde nog, Jodsejedank, verzörgt
Wie ins óp móddere sjoeës.

Noen hat höm vas der auwe daag,
Heë veult ziech nit mieë sjterk,
Heë weët tse òd en ooch tse sjwaach
Vuur 't jeveërliech köalderwerk....
Wie heë noen bij 't kapelsje kunt
Hij midze in et veld,
De troane höm in de ooge stunt....
- Vuur Jod is heë 'ne held.

Hij is et sjtil, wie óp ing hei,
- Hij sjtóng heë al els kink -
En mit zieng hoare, wies wie sjnij,
Sjpilt der Novemberwink.
Heë vauwt zieng heng, hieëft zienne blik
Op 't òd Mariabild.
Ze hat höm ummer troeës jesjikt
En mennieg leed jesjtilt.

Heë maacht ee kruuts, jeet zienne jank;
Der wèg, deë vilt höm sjwoar....
Heë truuëst ziech: ‘Et doert noe nit mieë lang,
Iech wirk huuëkstens nog ee joar.
Dan huuët dat muizaam sjoefte óp
Vuur zoere arbaitsloeën;
- Och mieng braaf vrauw, die vräut ziech dróp, -
Dan krie iech pentsiejoeën’....

Wie heë al mui in vaarsjtoeëf kunt,
Bejint doa jraad 't jebed:
De bergluu sjtil vuur et kruutsbild sjtunt -
Wat woar dat vrui-jer net!....
Bij 't jebed alling aa heem heë daat,
Aa zieng jouw vrauw en kink....
Noen jeet heë lanksaam noa der sjaat;
Der meesterkneët höm winkt.

Wil heë tse ód vuur häuer woar,
Is heë noen aan 't bouwe;
En vilt dat werk döks ooch al sjwoar,
Me kan óp höm vertrouwe.
Op ins - Herjot et is tse erg! -
E ónjeluk em doa passeert:
Ee jroeës sjtuk sjtee sjleet oes der berg
En duuedliech höm blesseert.

Heë veult, dat 't letste sjtuntsje kunt,
Noch ins deet heë ziech zeëne,
En zieng trui vrung, die um höm sjtunt,
Ze huuëre höm sjtil ziech beëne:
‘Módderjoades - sjtank - miech - noe - bij -
En help - de mieng - in - dizze - noeëd, - -’
Vuur höm zind zörg en leed verbij,
Der braave man is.... doeëd....

Zoeë hat e jants zie leëve dan
Zieng köalderflich jedoa;
Els vadder en als ieëman
Kan heë vuur Jod besjtoa.
Vervilt ooch noen zieng pentsiejoeën,
Doavan hat heë jee leed.
Heë trukt noen sjunne himmelsloeën
In alle ieëwiegheed.

Jos. Geilenkirchen
Loeëndaag

Wat is dat vuur ee renne en jaage?
De jantse Koeljaas is sjwats va luu.
Wist uur dat nit? Da zal iech et uuch zaage:
't Is oes-jangsmond en loeëndaag huu.
Doa kómme ze eraa: et Bil en et Zetsje,
Et Miekke, et Liebet, et Truud en et Trieng,
Et Jrit en et Lies, et Trees en et Netsje,
Et Nis en et Klör, et Fieng en et Sjtieng.

I-juzzes! Doa kunt joa ooch de vrauw Sjlammel
Mit inne jumper aa, zoeë sjreun wie jraas.
En doa hinge, doa kunt de vrauw Bammel,
Zoeë rónk en zoeë dik wie 'n orrentliech vaas.
Noe jeet et lòs! Vuur krieje jet tse laache.
‘Daag Klör!’ - ‘Daag Trieng!’ Noe vange ze aa:
‘Trieng, doe weësj dik, doe bis diech aan 't maache;
Doe has jing zörg, dat ziet me diech aa’

‘Sjwieg va jing zörg, Klör, dóch miech nit laache.
Ne man, zes kinger, tswai verke en iech,
Noe broech iech diech wieësjter nuus tse zaage.
Die vrèsse jet voet, dat verzicher iech diech.’
- ‘Mie leefste Trieng, Jod wilt diech behuie!
Da móts doe joa wirke wie 'ne kaarehónk.’
Noe vingt et Trieng aa banane tse kuie
En et Klör sjtikt ziech ing vieg i-jinne mónk.

‘Jaa Klör, jetrouwd is nog lang nit bejraave,
Wen iech jót zieë sjteet hinge et Jrit
Mit de vrauw Lapsjoer tse klaafe,
Et kint va hoeëvaat ziech zelver nit.’
Et Jrit kunt noe noader en et Trieng vingt aa:
‘Daag Jritsje! Jees doe ooch noa-jen koel?
Da tsauw diech mar, zós kunts doe nit aa!’
Et Trieng sjtikt ziech doabij de zesde banaan i-jen moel.

‘Ziech Klör, et jeet perfek wie 'ne tsoldaat.
En drieëne kan et noa noeëte.
Nee, wat maacht deë jekke tròch inne sjtaat,
Hai et mar nit zóng sjeef poeëte!

Op deë manktel broech et ziech nit dik tse doeë,
- Dat hat miech zie eeje módder jezaat -
Zoeë waar, Klör, wie iech hij vuur diech sjtoa,
Deë is va Heële van der juuddemaat.'

'Doa tuut et tswelf oere, Trieng, wat vang iech aa?
Um tswai da kunt mienne Frents van koel:
Jing eëdeppel jesjelt, de ferneus nit aa,
Der Frents, deë huit miech besjtimt um de moel!'
'Och Klör, da zeëste doe wuuësj nit reëd-óp,
Doe haits nit kónne kòche;
En da bings de diech inne plak um der kop
En zeës, dats de diech haits jebròche.'

Et is tswantsiech op tswai; der Frents kunt van koel.
Et Klör zitst doa mit der kop i-jen heng.
'Wat is diech?' vroagt der Frents, mar 't Klör hilt de moel.
'Has doe koppieng of pieng an de tseng?'
Et Klör hieëft der kop óp en zeët jants bedrufd:
'Iech han diech huu mar brij kónne kòche;
In de loeënhal, doa rooch 't zoeë erg bemuft,
Iech han miech al drijmoal jebròche.'

'Brij,' zeët der Frents, 'dem darf iech nit èsse,
Vuur brij Klör, doavuur bedank iech miech.
Iech han huu i dienamietsjwaam jezèsse
En da jung et miech jraad als wie diech.
Wits doe wat, iech ès miech bij mie módder zat,
Da kants doe noa der dokter joa.
Doe has de jriep en noe mar óp lap,
Da heesjt et jauw road jedoa.'

'Nee Frents, noa der dokter doa joan iech nit hin;
Deë deed miech mar pille versjrieve.
Of nee heë zeët, went heë hat sjleëte zin,
Dat iech i-je bed muuët blieve'.
Der Frents weët roazetieg, sjtópt ziech ing pief
En zeët ier e jeet an et Klör:
'Da zaag, heë zouw diech inne tsofa versjrieve!'

Frits Ploum
Der Bergman

Bij daag en naat deep i-jen eëd
Der Bergman ziech bejieët;
Je-ekstemeert nit ummer weët
Zie werk va jroeës jewieët.

Bringt heë nit hoeëg de mach en kraf,
Die sjtoal en iezer tswinge?
Jieët heë nit indoestrie de zaf,
En deet masjienger zinge?

Wat wuuër der dampfer óp de zieë?
Wat zouwe tsug betswekke?
Went heë nit koale mieë en mieë
Wus durch zieng kraf ts'entdekke.

Wat maat ós hoes jemuutliech werm,
Went bitter kauw ós kweëlt?
't Is der Bergman zienne erm,
Zieng hank, hel van der eëlt.

't Is koal oes Joades eëd jeluuëst
Mit kraf en helle sjlaag;
Woabij mennieg offer ziech jetruuëst,
Woa niemoals zón of daag.

Woa niemoals sjtrieëlt de vrui-joarslóf,
Noch zómmerwermde zingt,
Woa 't noajoar jinne dauw of dóf,
Mer ieëwieje duuster bringt,

Doa is der Bergman zienne pos
I sjtol en sjtreep en sjaat;
Doa sjröamt en huit heë koale los
Mit takt noa Bergmans aad.

Jeet heë noa'n koel bij daag of naat,
Heë ieësj ziech kruutst en zeënt;
En woa heë werm tseruk verwaat,
Weët sjtil vuur hem jebeënt.

Heë kint jing vórch, sjuit jee jevoar,
Went kameraad' i noeëd;
Heë veult zieng pflich da zónnekloar,
Veracht da eeje doeëd.

Der Bergman hilt van blui en blóm,
Va leëve en natoeër,
Va huusliechheed en lit en zón,
Va moeziek en va koeër.

Zie hats klopt werm vuur vrauw en kink,
Al sjiengt 't wal ins vrieë.
Heë praalt noch sjtuut i vrunde-rink;
Jee ónreët kan heë lieë.

Os Bergluu zind ing moester tsoat,
Zoeë is jing tswaide mieë;
't Zind luu va woad, 't zind luu va doad,
Va sjrot en korn.... en tsieë.

Vier jrusse hun óp hun maneer:
‘Glück auf! mie kameraad!
Kieër jlukliech en behauwe weer.’
‘Zoeë Jod wil! kameraad!’

J. Reinard
Ing Krisboombesjeeróng óp de Holletsje Koel in de 80er joare

Wat woar dat vrui-jer in de auw tsiet ee vräue óp et Krisfes. En da bezóngesj van die jroeësse sjtröp, die nog tse jónk woare vuur tse wirke, evvel vuur alles im sjtand woare, wat va Jod woar verboane.

Krisbeum, die kank me doe bauw nit i Kirchroa; waal hauw jidder hoes zie kripje en hij en doa woare ooch liebhaber, die maachete ing krip wie 't hòf tsimmer.

Der Esser óp der Maat, der maachet er al va vunf jrosje en sjöafjere mit wol óp. Bij der Alberts koeët me al papiere ha va inne jrosje; die mónt me zelver oes-sjnieë en innee plekke.

Weë doa nit aa kónt kómme, deë sjnieët ziech oes inne kalender ing Jeboert Christi, plekket ze óp inne kartóng en koam óp de aarieët tse sjtoa, in de middele jet kling hillieje en posjelaie ingelsjere der bij jezats.

Weë jing keëtseluuëtere hauw, die passend woare, maachet er ziech va leem. Ing krip oane keëtse, dat woar jing krip.

Vier mónte ooch mar zieë, wie ver draa koame en zörjete al um Allerhillieje dervuur; dat heesjt: van de jraaver jemopst; die wuuëre joa doch voet kómme. Et woar 'lendliech', zietliech.

Et Kirchröatsjer krislidsje 'Hailiechste Nacht', dat woeët ziech al ummer in vuuroes jelieërt, bezóngesj van die jónge, woa der vadder van óp de Hollentsje Koel wirreket, wail dat aan der krisboom jezónge mónt weëde en weë et helste böake kónt, kreeg jet ekstraats.

Aan de Holletsje Koel zaat me ooch ins de 'tsentsekoel', aan der Prick der 'kruummel'.

Um Krissemes doeret de jónge de vesper ummer vul tse lang, wail jidderinne jeër et ieësjte wól zieë aan de poats, vuur ziech ing jouw plaatsj kónne tse zukke aan der krisboom.

Die besjeeróng woar mar jet vuur 'jehatsde'. Jouw klijer en ing kap kónt me nit broeche. Den de klijer mónte bauw va iezer zieë en de kap wuuër me kwiet woeëde in die rultserij.

Aan de poats, woa de vaarsjtoeëf loog, woeët ziech verzammelt. Weë vuur 't ieësjte mit jóng - noa der krisboom - koam ooch vuur et ieësjte moal als sjwatse köalder noa heem.

De heëre koame inne noa der angere óp de vaarsjtoeëf aa en went ziech al mar inne blikke lós, woeët et krislidsjc aajesjtimmt: 'Hailiechstee Nacht! Hailiechstee Nacht!' Wie döks dat dat aajesjtimt woeët, wees ózze Herrejot; et woar aan et letste noch mar ee brulle en böake van de kauw. Et zoog ziech oes alsof de heëre extra sjpas hauwe, wail ze al ins bies aan de poats koame en ze doch nit ópdinge. Endliech, wen ze ópjóng, sjtuurmet alles mit 'hoeraa!' in inne knäuel noa de vaarsjtoeëf i.

De heëre en de vräule van der Els, die in de vaarsjtoeëf woare, laachete dat ze ziech sjódde, wie de band peësjents en dui-jets de duur eri koam en ziech aan der krisboom sjtellet, deë in inne hoek óp inne dusj sjtóng.

Deë boom woeët bewóngert mit òfe mónk. Weë et ieësjte moal mit koam en nog jinne krisboom jezin hauw, wós nit watte zoog: die vul keëtse, dat jood en zilver, eppel en neus draa en dan die wekkemander zoeë jroeës! De ooje luuëtete va vräud. In ing andach vauwwete ziech de heng en in ing anger sjtiemmóng klónk et:

'Hailiechste Nacht! Hailiechste Nacht!'

Zoeë vertsòt miech inne nónk zienne ieësjte mitjank noa der Krisboom.

Iech woeët van mieng tswai auwer breur mitjenoame en woar al vuurhin insjtroeweet woeëde, wie iech miech mónt verhauwe vaweëge et aafneëme en sjnappe.

Noa et lidsje hool inne heër mit inne julde bril ing aasjproach; watte zaat, dat versjóng iech nit; iech zoog nuus angesj wie der krisboom en de wekkemander mit hön eëde piefe in der kop. Opins vlooge neus inne ek - alles dróp aa en druvver; doe vloogen er inne angere ek - iech kroog ing haffel óp der kop en jing intsieje in heng. Tsentse kliengelete óppen eëd. Et woar inne ónger en uvveree, e jesjprings en jevals, döks tsing óp inne knäuel.

Iech zoeët ooch mit noa neus en tsentse en kónt jing vinge, wail de vaarsjtoeëf mit tsij-jelsjting woar belaat en injesjmieërt, zoeëdat alles in de ritse vool. Mit tswai vingere mónt me ze zieë eroes tse krieje en went dan inne eroes sjpróng, sjnappete angere dernoa. Zoeë hauw iech er dan mit alle muite e paar krèje en wól ze tselle, doe sjloog inne angere jóng miech ónger de hank - voet woare ze werm. Iech kreesj - angere kreesje al lang; iech wós nit woavuur, mar noen wós iech et.

Inne van de heëre koam bij miech en zaat: ‘Deh mentje, hasteter jet. Dóch ze jauw in de bóksetèsj, da kan ze diech jinne aafneëme; dóch mit wie de angere en sjpring’.

Iech loos miech dat jing tswaimoal zaaje. Mar kóm woare ze in tèsj, sjpróng iech ooch: evvel nit va vräud - die woare jlui-je hees!

Iech sjnappet mit wat iech krieje kónt, mar noen loeëzer: alles jóng trek noan bóksetèsj in. Opins vloog inne wekkeman jraad vuur miech. Inne sjnap hauw iech em mit de biend; iech dui-jet em jauw weer miech aa. Mie broor zaat: ‘Bring em aan duuër, noa der Joeëhan!’ Dat woar ózze äudste. ‘Deë verwaart alles.’ Ieër iech aan duuër woar, woar iech der wekkeman hòf kwiet; ónge en oave hauwe de jónge em der kop en de bee aafjerèsse.

Wie iech wirrem eri koam, vloog jraad net ing jroeësse print weer miech aa; die hauw iech jants jehauwe.

In de vaarsjtoeëf woar aan et letste inne mul, dat me der krisboom bauw nit mieë zoog. Et tsentse sjnappe jóng nit mieë zoeë flot; et woeëteter ópjeraaft, mar die vlooje ooch wirrem en zoog me de jónge óp de vingere bloaze; - de tsentse woare zoeë jlui, wie de sjutsesjief van de sjutse des kirmetsmondes, went ze van de sjtang aaf vool.

Jidderinne woar zoeë sjwats wie inne koelköalder en die

jekrèsje hauwe, zoog me inne bril va drek in et Jezich. Mennieje bókseboam hóng mar a inne knoof; zelfs de vaan hóng hij en doa eroes. De heëre laachete, dat ze ziech sjódde.

Wie de toemmelij noen lang jenóg jedoert, hoeët et tsentse werpe óp en woeët alles rui-iejer. Et doeret ing tsiet, bis ziech der sjtup vertrókke en der auwe heër jet berui-iejóng in de band kreeg.

Alles dui-jet mar óp der krisboom en de mangele mit de wekkemander aa. Ieër inne inne wekkeman kreeg, mónt nog ins et ieësjte et krislidsje aajesjtimt weëde, evvel kreftieg; doe brooch et lòs: ‘Hailiechstee Nacht! Hailiechstee-ee Nacht!’....

Doanoa woeëte de wekkemander en printe oes-jedeeld; alles drenget ziech wie de jóng verreke aan der tròg. Ee paarmoal bauw bij de vutsjte vuuraa, reese de jroeësse löbbeze miech wirrem tseruk; et nótset nuus, al houwet iech ooch al um miech erum, iech woeët der hingesjte.

Der Soere (dat woar et oalismentsje, deë sjót de köaldere de lamp vol oalieg, ieër ze aafvoore) knieppet miech e ouw en zaat miech sjtil aan e oeër: ‘Waat mar jungsj-je, ziech mar rui-ieg et zind er nog jenóg doa; de letste krient de jruuëtste, doa han iech vuur jezörgd’.

Sjliesliech woar iech dan als der letste draa. ‘Er is niets meer’, zaat der heër, deë ze hauw oes-jedeeld. Wie et miech doe woeët, wós iech nit; iech wól nit kriesje; evvel de troane loofete inne noe de bakke aaf. De anger jónge laachete miech oes en weeze mit inne vinger langs de naas: ‘Kiesj! Langs de naas! Beuh....’

Wie iech bauw bis aan duur jetsoekkelt woar, noom der Soere miech mit inne mouw en zaat al laachents: ‘Heë hat nog jet vónge, jank um jóng.’ Inne noe drieënet iech miech um en der auwe heër winket al jrieëmelets, ich zouw bij höm kómme.

Heë ding miech ing sjplingter nui kap um en ing jroeësse roeë jesjtrikde sjal in der hòs, rikket miech inne wekkeman bauw zoeë jroeës wie ich zelver woar. ‘De laatste, de beste’, laachet der heër en joof miech ooch nog ee willempsje in voes.

Iech wós nit, wie et miech woar; dat woar tse vul. De troane loofete wirrem de bakke aaf; et woareter waal angere wie vuurhin.

Et flietset miech durch der kop: ‘Dem krieste doch jeklaut van de anger jónge’ en kneufet der wekkeman ónger der rok. Alles laachet - der wekkeman hóng bauw óppen eëd en doch dui-jete miech ónger de kin, zoeëdat iech der kop in der nak mónt leëje. Aan duur woar alles sjpraachloos en paasete miech

óp; mieng breur maachete ee sjpaleer en deelete puuf en sjtuuës oes, weë miech tsenoa wól kómme.

Dat woar vuur de lang naaze, die ze miech jemaat hauwe. Al zaate ze ooch de ieësjte tsiet aa miech: ‘de sjallekap.’

Iech hauw de kap nog döks aafjedoa vuur de koelheëre en huuj dink iech nog mit vräud aan die Krissemes tseruk.

Jos. Wetzels
Bergmanslòs

Wóngerlieje fantazie
  Wirkliechheet weët ironie.
Deep in naat en sjtee verloare
  Sjuppe, bikkele, kriesje boare.
Wiet in sjtrekke lampe luuëte,
  Rolle tsug en piepe zuuëte,
Bringe leëje, hoale volle
  Kaole waans, die mósse rolle.
Miensjejaist en miensjereët
  Nótst der riechdóm van de eëd.
Wie jesjpenster sjtónt de sjtielle
  In der sjtoeës en kloppe vielle;
Klingt oes vrisj jesjòsse sjtrekke
  Basjte, beuje of nee vrekke.
Tsidders doe óch duuster riech,
  Iech, der miensj, bemeester diech!
Vuur mieng leefde en mieng lós
  Weul iech deep diech in de brós.
Opjepaast! De sjöös die brenne!
  Dekkóng zukke, loofe, renne....
Dóndere, knalle.... uvverwónne!
  Wermde en ekstrakt der zónne
Vult werm band en sjtuuttel plaate
  En erhelt de duuster naate.

Wirke, weëve in de zieël....
  In der sjoaresjtee der hieël
Zieën iech jlui-end roeët erjlentse,
  Es wen ingele hem umkrentse....

Zeëje kniestert oes de koale,
Die in sjwatse deepe zoale
Oes der ieëwe duustere sjlónt
Sjterke erm jedólve hónt....
Sjwats versjweesde mans-jezichter
Braate wermde, kraf en lichter.
Sjtreëve woeët familiëjluk,
Sjloog noa woolvaart wèg en bruk
Jidder daag oan' ras en rouw
Sjtreep noa sjtreep en bouw noa bouw.
‘Herjot! blief ós wieër zeëne’,
Joa, et vlókke weët nog beëne.
Doa hat ziech et bergmans hats
Eejezinnieg óp jezats.
‘Sjtank ós bij nog huu en mörje.’
Ins breegt aaf dat wuule, zörje:
Eemoal kunt der jeestertswerg
Wurpt miech op de brós der berg.

Heem et hoes i leed en troane.
Vrauw en kinger zind noen oane
Broeëd en vadder, deë als held
Oes die sjwatse duuster welt
Jeet, woa luuëtender de vuure,
Woa aa joode himmelsduure
Likt der lorbeerkrants jereed
Mit ee ring wies ingelskleed.

Druugt uung troane, vrauw en kinger!
Alle las en alle hinger
Is noen va miech aaf jevloage.
Joode zind hij sjtoeës en boage,
Alles is mer vräud en lós.
Jinne berg beïngt de brós.
Hòd der kop hoeëg in et leëve,
Dan zal Jod uuch alles jeëve
Durch der bergman, dat is kloar,
Deë uunne besjutser woar.

Dem, deë doeët is neerjezónke,
Hat ee woar ‘Glück Auf’ jeklónke.

Jedanke

Jos. Geilenkirchen
Der Lingeboom

Heem sjteet 'ne auwe lingeboom
En ónger höm ing bank;
Doa drómt iech men'je sjunne droom
Vöal joare, joare lank.

't Hat mennieg paar i zienne sjtam
Ins hönne naam jesjrève;
Hön hatser woare vuur en vlam....
Of zie ziech trui zind blève?

En went hij sjpilt vol vräud en jluk,
De joegend - döks jet wild -
Junt mieng jedanke weer tseruk,
Wie iech ins hij jesjpilt.

Zoeë men'je vrunk zoos bij miech hij
En klaajet miech zieng noeëd;
Die tsiette zind al lang verbij,
De mieëtste zind al doeëd

Bin zelver noen 'ne auwe man,
Mie leëve is 'ne droom;
Weë weest wie döks iech kómme kan
Nog noa der lingeboom.

Jing kroeën tseert diech mieë, lingeboom,
Dienne sjtam is sjwoar jerèsse;
Ooch doe dreums dienne letste droom;
Bis dan - wie iech - verjèsse.

J. Reinard
Mullekneëfslidsje

Drieën, drieën mullerad,
Drieën, drieën - broes!
Et meëdsje, woa iech a vrije wil,
Dat likt miech ummer in der zin
En jeet miech jaar nit droes.

Drieën, drieën mullerad,
Drieën, drieën - zieër!
Van alle meëdsjere ummetum
Is jee van al zoe' sjun,
Besjteet ooch jaar jee mieë.

Drieën, drieën mullerad,
Drieën, drieën - tsauw!
Et hat ing sjtim wie ing naatejaal,
Et is miech alles jants ejaal!
Och, wuuër et al mieng vrauw!

J. Reinard
Zóndesmörje aan et Bergputs-je

Wie jing iech zoeë jeër noa et Bergputs-je hin,
Went in ieësjte blui der hulleterboom sjting.

Da zats iech miech doa; - zoeë jants welt-verloare
Klónk oes et kloeëster bejiene-zang boave.

Doa tusje broezet de faarkirchs órjel in;
En beëne hoeët me aandechtieg jroeës en kling.

De vuuëjel allemoal, zelfs ooch de naatejaal,
Uvveral zónge: ‘Beën ooch - alleeloeja.’

De aldaase zörg, wat woar die doa wiet;
Julde zónnejlants verhelderet der kiek.

Ing vreche daagvink, die sjierpet miech tsouw:
‘Zieste die jraaver? Doa - die - hant hun rouw!

Die zoose ins hij in de zón, jraad wie doe;
Die hant ooch jebeënt en jezónge wie noe.

Zooge óch jraaver van die, die ins woare;
De allerieësjte ooch hij-jerhin koame’.

Der Bergputs is voet, et is wie ing zaag.
Jinne voeëjel mieë zingt; jants kaal is de plaatsj.

De naatejaal troert, kan nit bouwe zie nès -
Ving zelver jing blui - Bergputs - nie nit verjès.

J. Reinard
Oes de Helmeshöal[1)]

Went e eng kunt aan et leëve,
Jeet tse eng der letste daag:
Dan huurt óp krieje en jeëve,
Sjleet et hats der letste sjlaag.

E duuster kunt, ummer sjlimmer,
Went de zón ins óngerjeet;
Jroezieje naat - jinne sjiemmer
Va hulp, die dan bij en sjteet.

Jants alling, alling ant sjweëve,
Verloare jants - i angs en noeëd;
Jinne deë da mieë ka jeëve
Truuëstóng in der iezje doeëd.

Doe alling mar has et besjtimt,
Wat die brèche oog dan ziet,
Went nui-je mörjets-sjieëm bejint
En et zienne Richter ziet.

1) De ‘Helmeshöal’ is een toneelstuk van J. Reinard; het werd herhaaldelijk opgevoerd.

Jos. Wetzels
Et Kruuts an der wèg

Et Kruuts an der wèg,
Och, dat zeët diech ezoeë vul.
Drum jank nie derlangs,
Mer sjtank eëve sjtil.

Bring sjtil inne jrós
En zeën diech derbij;
Dink doch an dieng zieël
Op dieng wandersjaf hij.

Zaag häusj mer: ‘Mit Jod’
En sjtamel ing bid,
Da nums van 't Kruuts
Doe nui kraf wirrem mit.

Woa noch sjtónt de kruutser,
Jezeënt is dat land.
Drum zind vier jelukliech
Dat vier ze noch hant.

Jos. Wetzels
Ee sjtundsje mer...

Ee sjtundsje mer, los miech ee sjtundsje dinke;
Los miech miech zelver zieë ing kótte tsiet.
Los miech de rouw, der hillieje Vriede drinke,
Weë wess wie noa en óch weë wees wie wiet.

Ee sjtundsje mer los miech ins sjtil bezinne,
Los preuve miech der vriede in 't hats:
't Weët miech lieët en rui-ieg kloar va binne,
Is óch de loeët zoeë druiend jries en sjwats.

Jos. Wetzels
Mie Hats

Bis rui-ieg mie hats, dieng tsiet kunt óch
Wenns doe has jesjlaage dök jenóg,
Wenns doe has mennieje sjtórm trotseert,
Wenn eemoal de rouw van 't jraaf diech tseert.

Wat óch is kómme, wats doe erleëfd,
Woavuurs doe jebangd en has jebeëfd,
Mer alles is nieëvel en fantasie:
Wats doe jezoeët, dat vóngs doe nie.

En jidder sjlaag in vräude jedoa
Zoogs doe mit leedmót vuuruvver joa;
Mer jidder leed, wat diech ins jekweëlt,
Dat weët mit diech in de zerk jeneëlt.

Mer éé deel is nuuëdieg, kunt ins deë daag,
Dats doe versjtóms, dat sjwiegt dienne sjlaag:
Zörg dats doe in jótdoeë dieng daag verbraat,
Dan weët óch in iere an diech jedaat.

Jos. Wetzels
Inne jouwe road

Zits nit tse kuume, lik nit tse klaage,
Alles jeet langs, et jeet alles verbij....
Help diene noaber alles tse draage.
Tseeg hem de sjteëre, de blómme, de wei;
Jef hem dieng vrundschaf, help 'm ziech rieëte,
Wen ónger zörje heë sjwoar jeet jebukt.
Jauw zal de zón dan vuur hem en diech luuëte
En vräuj diech hatsliech, wen dat is jelukt.

Jos. Wetzels
Erinnerong

Wie sjun woar doch de vrui-joarstsiet,
Wie sjun der leëvensmai;
Wat woar die welt doch sjun en wiet,
Bezóngesj vuur os tswai.
En jidder daag braat zónnesjien
En blómme jroeës en kling.
Doa in die laub va wille wien
Zoos iech mit diech alling.
Iech zóng ee lid van leëvenslós,
Va leefde, va jeluk.
Mer sjaa, dat alles joa ins mós....
En kunt da nie mieë tseruk.

Fes en Faier

Jos. Geilenkirchen
Tsint Sebastianoesdaag

Mit dem Pfeil, dem Bogen
Durch Gebirg und Tal
Kommt der Schütz gezogen
Früh am Morgenstraal.

't Is ing auw bekankde melodij,
Als sjoeëljóng al jezónge,
Went vier zoeë mónter wie ing bij
Durch veld en busj jesjprónge
En ós jing zörg of ónjemaach
De jóngensvraud kónt sjtuuëre;
Op Tsint Sebastianoesdaag
Kan me ze döks nog huuëre.

Zoeë trukt mit tróm en fleutesjpel
Os sjutserij dan vrug eroes.
Al sjnijt en vruust et nog zoeë hel,
Zoeëdat jee miensj kunt oes-jen-hoes
Al is de sjtroas wie potloeëdsbrui,
Ze hauwe ziech óp hön sjtuk
En blieve hön sjtadoette trui
Wie vuur joarhóngede tseruk.

Als aavank van höre naamensdaag
Weët noa jen kirch jejange;
Ieësj der Herjot en dan 't vermaach,
Wie et ummer hat besjtange.
Vuur drijhónged en zessing joar,
Doe woeët ze al jeboare
En hat, wat doe hör hillieg woar,
Bis huu nog nit verloare.

En jeet me de jesjiechte noa
Van ós oerauw sjutserij,
Wie sjteet me dan verwóngerd doa,
Wievul die döks jelije,
Vuural went krig en hóngesjnoeëd
Et lendsje hauw uvvervalle:
Me hoeët jing sjutsemelodij,
Nog winniejer bukse knalle.

Mar de hoopzaag van der jantse daag,
(Die hauw iech bauw verjèsse,
Et sjleet miech zelver in der laach)
Dat is.... et sjutse-èsse.
Da weët jemóffeld, nit tse knap.
Bij ee jleës-je wien en ing tsiejaar
Weët ziech nog jet vertseld,
Bis dat de oer höre klokkesjlaag
't Noa-heem-joa hat jemeld.
Et is noen sjloes mit der sjunne daag,
Vuur ee joar werrem ver bij.
En der fleuter sjpilt bij trómmesjlaag
Os de bekankde melodij.

Jos. Geilenkirchen
Wilkómjrós

An ózze nui-je busjef Z.H. Excell. Mgr. Dr. G. Lemmens bij jeleëjenheed van de inwijjing van de nui Tsint-Antonioeskirch ó-pen Blieërhei (3 September 1932).

Joebel hersjt in et Roderland;
Ernst en vrom de miensje sjtunt.
Klokke baiëre, moeziek sjalt
Wil der nui-je busjef kunt.
Deë, dem ver huu jünt entjeëje,
Bringt noch kroeën, noch sjlachsjweërd mit;
Angesj nuus els Zienne zeëje
En der jrós: ‘Mit uuch der vrid’.

‘Monseigneur, va hatse wilkóm!’
Sjalt et vräudig Diech entjeëje,
Op de jrenze van Die bisdóm
Brings Doe Dienne busjefszeëje.
Monseigneur, va hatse wilkóm
In et hiestooriesj Roderland!
Monseigneur, va hatse wilkóm,
Wil Doe bis va Jod jezand!

Bij der oerauwe bergmanssjtam,
Monseigneur, va hatse wilkóm,
Deë vuur zie jeloof en 't kristendóm
Heldhaf jeet durch vuur en vlam.
En is ooch rouw en derb zieng sjaal
Wie der vels, deë heë durchbreecht,
Doch is 't jloof zie ideaal,
Dat als kink in 't blót höm sjteegt.

Nit óp ónbekankde boadem
Zetst Doe hij Dienne busjefsjtaaf;
Doa, woa hillieje Joddessoadem
Ummer umsjweëft 't Ailbertoes jraaf,
Doa verbraats ooch Doe Dieng joegend
- Op Roda's jreun bekrenste matte -
In reenheed, Joddesvórcht en toegend,
In Rolducs tabernakelsjatte.

Hij, woa niemoals in zal dringe
Bolsjewiek of ‘Dageraad’,
Mar ós óp zieng plaatsj zal vinge,
Als echte mannen van de daad,
Sjteeds sjtunt vuur tsóm kampf jereed
Vuur ós jloof en reliejoeën:
Ooch Bliërhei sjteet, i vräud en leed,
Trui um Dienne busjefstroeën.

Jos. Geilenkirchen
Jlukzieëlieg Nui-joar

‘Jlukzieëlieg Nui-joar!’, zoeë huuët me et sjalle
In alle hoezer durch dörp en sjtad
En mennieje lieët der revolver knalle,
Dat heesjt, went heë patroeëne hat.

En hónderde wunsje weëde jezaat
Bij beer en wien of auwe kloare;
En hat der alkehol i sjtiemmóng da braat,
Tsoem sjloes da hant ze ziech mit de hoare.

De kinger die róffe: ‘Jlukzieëlieg Nui-joar!’
Vol vräud hön eldere entjeëje;
Of leëze der nui joasjbrif duutliech en kloar,
Voller wunsje va jluk en va zeëje.
En is et krismes-jesjink jót oes-jevalle,
Da blieft ooch de maad nit tseruk.
Ze zeët: ‘Madam, iech wil nit vul kalle,
Mar iech wunsj uuch va hatse jeluk’.

En dan der leeve truie tsiedónksman,
Och deë weët huu nit verjèsse:
Ing tsiejaar, die der heër nit mieë piefe kan,
Umdat 't dekblad is tserrèsse.
‘Danke Heër’, zeët heë, ‘dat is ing sjun’,
Mar wat heë doabij jeet dinke,
Went dat meleëve i ervullóng jung,
Da vung et vliddieg aa tse sjtinke.

Halt! Doa kunt nog inne erme auwe man,
Jebukt ónger der laas va zieng joare.
Ooch heë sjud zie hats oes, zoeë jót heë 't kan
En wilt ziech 'ne aalmós da vroage.
‘Ieër mót verbij joa’, sjalt 't antwoat 'm teëje.
Der man, deë jeet...., zie hats weët sjwoar.
Jietsiegheet bringt niemoals zeëje
En Joddes woat blieft ieëwieg woar.

‘Moei nit zoeë vul’, zal menniejinne dinke,
‘Ink en papier zind eëtsj jedoeldieg,
Zaag ós livver, wie dieng wunsje klinke,
Of bliefs doe ós doa óp et antwoat sjoeldieg?’
‘Nee vrunk, Jod-bewaar, ooch iech wil ze zaage,
Dat is mieng hilliegste flich en sjóld,
Mar umdat ziech jinne hat tse beklaage,
Sjinkt miech da noe ee amelank jedóld.

Tse-ieësj wunsj iech Joddes zeëje en jnaad
Uvver kirch en volk, uvver troeën en sjtaat;
Dat Heë ós sjutst vuur krankheet, krig of hóngersnoeëd,
Vuur ónjelukker, of 'ne ónverzieë doeëd;

Dat Heë zeënt de vruuëte i wij en i veld,
Der vrid sjinkt an de jantse welt;
Dat Zienne Hillieje Naam weët jeieërd
En a alle völker weët jelieërd.

Iech wunsj jidder wirkman óp zienne auwe daag,
Dat heë sjtandesmieëssieg ka leëve;
Iech wees joa jants jót, dat iech hij reur an ing zaag,
Die al menniejinne inne knak hat jejeëve;
Den et is nuus erjer vuur inne ieërlieje man,
Deë ummer zieng flich hat jedoa
En va auwerdóm nit mieë wirke kan,
Um da ainfach beëdele tse joa.

Iech wunsj ooch der nui-je jemeenderoad
Va hatse vul jeluk en eëtsj jouwe mód.
En weët der inne of angere ins koad,
Noe-ja, wat zouw dat, heë meent et joa jót.
En zouw der ordnoengshammer durch tsouw vul sjloa
Huu of mörje ins sjtukker joa,
Hant vuur de ambachsjoeël in 't Kloeësterveld,
Da krieje vuur 'ne nui-je ver zier winnieg jeld.

Iech wunsj da nog, dat oes de Kirchröatsjer eëd
(Of besser jezaat, oes 't Rolducker land)
Nog hónderde joare jevöëdert weet
Deë weltberuumte sjwatse diamant.
Den wat me huuët zaage, went dat is woar,
(En deë 't miech zaat, dat woar jinne jek)
Hingt jants besjtimt noa ing jouw tswantsieg joar
Os leef jemeende da óppen hek.

Iech wunsj jidder jóng módder ee hòfdoetsend kinger,
Mit beksjere zoeë roeëd wie ing moer.
En ooch jidder boer sjun kui en sjun ringer.
Aan de Heutser kirch inne prachvolle toer.
Jants Haander wunsj iech jlukzieëlieg nui-joar!
Der recter, loeës wie 'ne miniester,
Dem wunsj iech deë sjunne kóffere altoar;
Blerhei ing órjel mit vóftsieg rejiester.

Iech wunsj jidder meëdsje inne krislieche man,
Deë höm trui blieft en ooch ekstemeert,
Dat et sjpaarzaam ing hoeshallek veure kan;
Angesj is het en der man mar lakeert.

Jidder jóng ee braaf meëdsje, doa hatte jet draa
En is et nit braaf, da lieëte höm loofe.
Da sjafte ziech besser inne polietsijhónk aa,
Dem kan heë nog ummer verkoofe.

Zoeë losse vuur da 't nui joar i-joa
Vol hofnceng en vol Jodvertrouwe
En zouw ós da al ins jet teëjesjloa,
Mit vrisje mód werm wieërbouwe.
Zoeëlang vuur behauwe ee ring jewisse,
Zoeëlang vilt ós ooch nie jet sjwoar.
In deë jees wil iech noe sjlisse,
Alle Kirchröatsjer: ‘Jlukzieëlieg Nui-joar!’

Martin Hermans
Krissemis 1931

Vuur nuuntsinghónged eenendrissieg joare
Wól inne Reumerkaizer ins huuëre,
Wie vul luu in zie riech jeboare,
Die hem óngerdeëniesj wuuëre.

Jidder mónt ziech aa losse sjrieve,
Mit wievul ze woare heem in hoes.
Jinne, deë koeët, dórf voet 'n blieve,
Wail dat wiezet ziech sjpieëder oes.

En zoeë koame ze da eraa mit hoofe
Tse vós of jevaare mit inne waage;
De mieëtste koame tse vós jeloofe;
Allenäu moeëte; 't hólp 'n jee klaage.

Zoe trók oes Nazareth de hilje Maria
Mit St. Joeëzef noa hön melde-sjtel,
Deë ee eëzelsje an de lieng trók vuuraa,
Eëve jeduldieg; 't woar Joddes wil!

Doarin erjeëve jinge zie hönne wèg
Mit hön eëzelsje sjrit vuur sjrit;
En jing der wèg berjóp of sjreëg,
Het triepelet ummer mónter mit.

Bis dat ze aan et tsiel aa koame,
Dat woar i Bethlehem, in de sjtad.
Doe dinge ze uvveral erum ins vroage;
Ee naatsverblief haie ze jeër jehad.

Doch wól jinne dróp aat 'n jeëve;
Woa ze ooch kloppe va duuër tse duuër,
Uvveral woeëte ze aaf jewèze,
Dat jing woeënóng leëg mie wuuër.

Trotsdeem ding 'n dat nit verdrisse.
Ze jinge hin in 't Bethlehemsdal,
Woa ze nog ee óngerkómme wesse
In inne auwe en vervallene sjtal.

Doarin woeët et Jezoekink jeboare.
Maria laat Het in ing krip óp sjtruuë.
Der Hailand, deë reddet, die verloare,
Loog doa in ing deerekrip! Wie ruuë!

En doe knijete Maria en Joeëzef,
Die wesse, dat 't woar Jod der Heër,
Aa jidder zie van de krip tserhelf;
Der eëzel loog bij ne oks mui neer.

Doaróp vlooge oes der Himmel noa hierte
Inne jantse jroeësse engele-trop;
Die woeëte derdurch wie verwierte,
Wie ze zooge die engele, kop-aa-kop.

En wie inne engel an de hierte zaat:
‘Noen zid vuur ós mar jaar nit bang,
Der Hailand is jeboare dis naat!’
Doe bedaate die hierte ziech nit lang.

Dierek en vroeë ze allemoal jinge,
Ze leefe der hin, zieër wie der wink.
Bij der sjtal hoeëte ze de engele zinge
Ezoeë fain en sjun bij 't Jezoekink.

Ze zónge: ‘Ieëre zai Jod en vriede
Aan alle miensje, die óp de eëde
Van noen aa ziech richte noa Jods liebe
En noa Zienne Wil óp eëde leëve.

Allang is deë engels-jezank verklónge
Bij de ieësjte kribbe Jod tser ieër.
Jiddes joar weëte óp nuits jezónge
Tsóm dank vuur reddóng en die lieër.

Frits Ploum
Bronk-altoar

Tswai lingeboom flankeere
't Kapelsje in et veld;
Hön jroeësse kroeëne tseere
Dat Módder-Joades-tselt.

De weëg der vuur ziech sjnieë,
Ee richtieg kruuts ze sjlunt,
Ee kruuts durch koar en klieë,
De veldweëg, die ver junt.

't Waat dizze Zóndiegmörrieje,
Deë 't alle joarsj bezukt.
Doarum is 't mit zörrieje
Zoeë faierliech jesjmukt.

Mit jreunts, mit sjwung en vaane,
Mit blui en bónkte blómme.
Dat alles al-tse-zaame
Betseechent ee ‘wilkómme’.

Doa kunt ze aa - protsessieoeën -
Al beënends durch et veld.
't Kapelsje bilt ing sjtatsieoeën
Vuur Hem, der Heër der Welt.

De brónk sjteet sjtil, andechtieg
Sjteet alles in de rij.
Dan, jants deep en plechtieg
Beugt alles óppen knij.

Kloar kliengelt da 't sjelsje.
Der Zeëje sjtreumt vol-oes
Va Dem, Deë 't velt-kapelsje
Vuur eëve noom als hoes.

Frits Ploum
Bij ing Priemiets

De ieësjte faierlieche Mès hat Uur huu ópjedraage
An der altoar i eeje pfaar.
Vuur wille drum i eeje sjproach Uuch zaage,
Wat dinkt en veult dis jantse sjaar,
Die mit Uuch fes huu vieërt
En Uuch als nuie Priester ieërt.

Der daag, dat Uur der woare Jloof hat aajenoame,
Hat ‘Credo’ me vuur Uuch jezaat;
Uur zit doe Hem doa oave aajeboane
En Heë hat deep in Uuch jelaat
'n Róf, deë in Uuch is jedijd,
Deë Uuch ziech Hem hat tsouw jewijd.

Muizaam hat Uur de zivve trij beklómme,
Die Uuch jeveurt noa 't Priesteramt.
Die trappe woare nit besjträut mit blómme;
Mer kreftieg hat in Uuch jevlamt
Ee vuur zoeë mechtieg sjterk,
Wat merkbaar woar jee miensje werk.

Ee ieëwieg merk is in Uung zieël jedrukt;
Uung wijdóng sjtelt Uuch boaver 't vólk;
Als jónge Priester sjtut Uur sjtroalend en bejlukt
Umkrantst durch ing jenaade-wólk
Va Joades kraft en macht,
Durch 't jläubieg vólk je-ieërt en hoeëg je-acht.

Ee inkel woad durch Uunne mónk jesjpròche
Maat broeëd en wien tsouw Eedel Kòs.
En hat ing miensje-zieël mit Jod jebròche
En räut vuur deë verdròs:
Uur kant ze werm verjeëve
Eu veure tsouw 't himliech leëve.

Uur jut i Joades jaad mit zieëne en mit jeëne;
Uur huit Zieng sjöafjer óp 't veld.
Dat Heë Uu werk maag lije en maag zeëne
Hij in 't leëve óp dis welt
En eemoal ieëwieg Uuch beloeëne
Mit doezend julde ieëre-kroeëne.

Vier vraoge Uuch, wilt bij 't Hillieg Opfer ós jedinke,
Famielieë, vrung en noabersjaf;
Vroagt Jod ós welt bezóngesj noe tse linke,
Tse hellepe mit Zieng jroeësse kraf;
Dat Heë ós sjutst vuur alle welt-jevoare
En wilt bezóngesj vuur 't behòd va vrid Hem vroage.

Frits Ploum
Fronleichnams-bronk

Jiddes hoes en jiddes huus-je
Kriet mit de brónk 't nuuëdieg sjtrichs-je.
't Weët jewiest, 't weët jesjwetst,
Dat alles blinkt en alles blitst.

Van de zulderduur bis keldertrap
Is alles blietse blank;
Der dulper weët, wie me dat hat,
Besjträut mit wiesse zank.

Alles kraacht va propretiet,
't Is brónk en kirmens bauw.
Went 't weër 't noen mar tsouw liet,
Da kunt ds brónk wal jauw.

't Weër is jót, de zón sjiengt werm;
Onger 't loeë van de klokke
Kunt inne jroeësse sjwerm
De kirch eroes jetrókke.

Der wèg is jants vol jreunts jesjträut,
Mit mennieg blat en blumsje.
En ummer hoeëjer klumt va vräud
't Zónnieg zómmer-zunsje.

Pöal mit veëntsjer langs de sjtroasse
Bilde vuur de brónk sjpaleer;
Triejómfböag, denntsjer, ieërepoatse,
't Is ing prach en praal en tseer.

Kristalle jlaazer - bónkte vaazer -
Jlinstere an jetseerde vinstere
Vuur fiejoere - hillieje bilder
Neëver joode sjpruch óp sjilder.

Tusje al die praal en prónk
Trukt langsaam faierliech de brónk.
Vuuróp der tsijes; sjreëg langs ziech aaf
Hilt heë als fuurer zienne sjtaaf.

Trek doahinger de sjoeëlkinger;
A jidder zie ing inkel rij.
Ze beëne roeëzekrents of zinge
Ing of anger lietanij.

Doanoa in prótsessiejoeën -
Broedersjafte - sjutserij -
Ieërewach - kónratsieoeën -
Alles hinger hun vaan, i rij.

Dan volgt mennieg ingels-tröpsje,
Krents-jer óp hun kinger-köpsje,
Draage vaane, lielieë, palme
En óp sjilder sjpruch oes psalme.

Opins weët alles sjtil en plechtieg,
Jidderinne knijt andechtieg,
Denn der harmenie-marsj teunt:
‘Sieh' da kommt Er preisgekrönt!’

Ing wieëroochswólk sjtiegt breed in loeët,
Umsjweëft de hillieje Monstrants,
Woa-in jedraage 't Himmelsbroeëd,
Umringt durch sjtroalekrants.

Zoeë trukt al-joarsj ós sjunste brónk
Durch Kirchroats sjtroasse rónk.
En alles vräut ziech - wirkliech woar!
Der sjunste daag van 't jantse joar.

J. Reinard
Jlukzieëlieg Nui-joar

Jlukzieëlieg Nui-joar!
Der kop vol hoar,
Der mónk vol tseng,
Et jluk in heng!

Jlukzieëlieg Nui-joar!
Der wónsj is doa,
Went jeet et auwt
En et ziech tsauwt.

Jlukzieëlieg Nui-joar!
Róffe et noa
Os mit der mónk
Aa òd en jónk.

Jlukzieëlieg Nui-joar!
Wat kunt vilt sjwoar,
Wat um is licët,
Weë nit zoeë wieët.

Jlukzieëlieg Nui-joar!
Kirchröatsjer Sjproach:
Módder erve
Darf nit sjterve!

Jos. Wetzels
An ós Prinses-je Beatrix

Vier jrusse Diech, Doe jónge sjproes,
Doe tak van 't Oranjehoes.
Vier hant in Limburgs sjun landauwe
Al lang de heng vuur Diech jevauwe
En beënete tsouw Jod, der Hëer,
Dat Heë óp Diech sjträut zeëje neer.

Vier jrusse Diech, Doe prinsekink,
Dat uwer Diech der jeluks-sjteër blinkt
En dat dieng daag zind loeter blómme,
Woa van 'r vul oes Limburg kómme
En weëde inne jroeësse sjtroes,
Ing ieër vuur et Oranjehoes.

Vier sjinke mit verwirkde hank
Diech ózze sjwatse diamant;
Dat deë diech in die prinseleëve
Maag ummer vräud en wermde jeëve;
Dat vuur Diech al 't leed versinkt,
Wunsje vier Diech, Oranjekink.

Jos. Wetzels
Nui-joar 1942-43

Wenn wir jeet ee joar verbij
   Mit zieng vräud en mit zieng zörje,
Sjteet al wir ee nuit jereed
   An der kauwe Nui-joarsmörje.
Wat et ós wir bringe zal,
   Kónne vier jaaroes nit aane.
Mer jants zicher zal et ós
   An de ieëwiegheet wir maane.
Kiek vol troeriegheet nit tseruk,
   Wats doe in het auwt verloare.
Hòd der kop hoeëg en hòd mót
   Et is joa wir ee nuit jeboare.
Vertrouw der Herjot, wen heë óch
   In 't vurrieje diech sjwoar jesjlaage:
Kunt nui leed, da wees besjtimt,
   Hulpt Heë diech óch dat wir draage.

Bekankde Kirchröatsjer

Jos. Geilenkirchen
Tswai auw Sjoeël-Veterane

I
Meester Jacobs

Vóftsieg joar zind noen verjange,
Dat vuur hem 't letste zooge,
Dat heë vuur ós klas jesjtange
Mit heesse troane in de ooge.
Wie woar ós kingerhats beklómme
En vool ós doe der absjied hel,
Wie vuur hem hoeëte zaage:
‘Jongens, 'k zeg U nu vaarwel.’

De mieëtste, die 't hónt mitjevólt,
Zind nit mieë óp de welt.
Der doeët deë hat 'n voetjehólt
En vuur Jods troeën jesjtelt.
Evvel vuur, die nog in 't leëve zind,
- En went óch jries ós hoare -
Vuur dinke nog vol vräud en dank
An die sjun kingerjoare.

Der meester Jacobs woar inne man
Je-ieërt en ekstemeert.
Van hoeëgmót, sjtoots kank heë nuus van,
Woamit mennieje ziech blameert.
Heë hólp ooch jeër der erme man
Als trui-je Vintsentsieaan.
Evvel de zörg vuur de kingerzieël,
Dat woar zie jruuëtste ideaal.

Reliejoeën, dat woar et fóndament,
Woa-óp zie wirke sjtóng,
De joegend woar et element,
Woa zie julde hats dra-hóng.

Wie dróng heë i-jen kristelieër
Zoeë deep in alles in,
Vuur ós mer tse bejaistere
Vuur Kirch en jodsdeenszin.

Went inne 'ne dómme sjtrich oeshóng,
Dat koeët heë jót verdraage.
Mer went 't uwer de moasse jóng,
Da joof et nuus tse laache.
En hauw inne sjtroaf verdeent,
Dan kank heë jee pardóng:
Wie döks han iech der sjtek jevólt,
Went heë an et leër miech jóng.

Noe is heë doeët, al joare lank;
Ooch heë moeët van ós joa.
Zoeë lang iech leëf, wees iech 'm dank
Vuur wat heë vuur miech jedoa.
Vuur vóftsieg joar zaat heë an ós:
‘Sluit mij in Uw gebeden’.
Dat han iech vuur hem ooch jedoa:
Meester Jacobs, rust in vrede.

II
Meester Absil

Kirchroa hauw jee ‘hoofd der school’,
Die plaatsj woar ónbezats.
Dat woar jet, wat ós jónge jevool,
Wie kloppet va vräud ós hats.
De vakants, die doeret noen zoeëlang
Bis dat 'ne nui-je koam.
Mer me maachet ós al jauw
Durch die rechnónk inne sjroam.

Veer heëre hauwe solliesieteert,
Der naam bin iech verjèsse.;
Op inne - iech zaan et ónsjeneert -
Jants Kirchroa woar verzèsse.
Der jemeenderoad deë moeët besjtimme
Weë et betste hun jevool.
En eesjtimmieg woeët besjlòsse:
‘Meester Absil hoofd der school.’

De vräud, die woar nit tse besjrieve.
Oppen Hootz de vaan oeshóng;
Dat woar ooch zieër jót tse bejriefe,
Heë woar joa 'ne Heutser-jóng!
I Mastrich der meester Jacobs
Het sicher doe jezaat:
‘Jod-tse-dank! Mie werk i Kirchroa
Is in jouw heng jelaat.’

En mós iech noen besjrieve joa,
Wat ver 'ne man heë woar?
Wat heë vuur Kirchroa hat jedoa
I mieë wie vieëtzieg joar?
Doavuur han iech jing wöat jenóg,
Uur hat 'm joa jekankt,
Wie heë jesjaft, wie heë jewirkt
Zie jantse leëve lank.

Zie jants lieëramt, dat woar durchdrónge
Van ee deep en vas jeloof
En jraad doarin hat heë vónge,
Wat 'm kraf en oesdoer joof.
Mit wat vuur hiemliesje jedóld,
Als echte pedaajooge,
Wós heë talente óp tse wekke,
Die deep verbórje looge.

Heë koeët ooch eënsj en sjtreng vervaare,
Went de fliecht et hem bevool.
De rouw die doog heë ooch nit sjpaare.
Woa heë 't vuur nuuëdig hool.
Mer doarin woar heë zier rechvieëdieg
Oane aazieë va perzoeën:
Jidder kreeg, wat heë verdeent hauw,
Zienne tadel, zienne loeën.

Mós iech noen ooch nog verroane,
Wat heë vuur de erme doog?
Wievul leed en wievul kómmer,
Went heë koeët, tse lindre zoog?
Vroagt dat mer an de Vintsentsieaane,
Die zaage uuch besjeed,
Wie mennieje heë jehólpe hat
I ermód en i leed.

Heë woar beliebt en ooch jëacht
Wie noa hem jinne tswaide.
Heë hat ooch nie noa ieër jetracht,
Woar eefach en besjalde.
Nit wie mennieje domme praalhans,
Deë ziech zelver va sjtoots nit kint
En deë nit ziet, wie ze uwer 'm laache,
Wail der hoeëgmót hem verblingt.

Lang is e doeët, mer nit verjèsse,
Kirchroa, dat verjeest 'm nit.
Vuur, die in zieng klas jezèsse,
Volje hem al mit-en-mit;
En bis der Heër ooch ós kunt hoale,
- Kót of lank, dat wisse vuur nit -
Zalle ver vuur 'm blieve beëne:
‘Heër, schink 'm der ieëwieje vrid.’

Jos. Geilenkirchen
Bij der Absjied van Pastoeër Gerards
(6 Aujoes 1932)

Noen hat dan bauw de letste sjtónd jesjlaage,
Dats Doe nog Kirchröatsjer burjer bis;
Die sjtónd, woats Doe adieë móts zaage,
Wat Diech an-et hats jewaasse is.

Kirchroa, woats Doe mieë els tswantsieg joar
Jewiessenhaft ervult Dieng priestarflichte;
Nit alling in kirch en an altoar,
Uvveral, woats Doe mar jóts kónts sjtichte.

Kirchroa, woats Doe Dieng priesterjoegend
Jlukliech en tsevrije has verleëfd;
Woa Kirch, reliejoeën, moraal en toegend
Als ideaal vuur dienne jèes jesjweëfd.

Kirchroa wilt tsóm absjied Diech nog ins danke
Vuur alles wats Doe vuur ós has jedoa.
De joegend, de erme en de kranke,
Hön hats vol leed, zint zie Diech van ós joa.

Heugem, wie jeër zouw iech et diech zaage,
Wie heë jeacht, jeleefd bij erm en riech;
Evvel, wil heë dat nit kan verdraage,
Drum es et oog besser, dat iech sjwieg.

Heugem, iech zaan 't diech sjtil i jidder oeër:
‘Doe kries 'ne prechtieje nui-je pastoeër’.

Jos. Geilenkirchen
Liederblommekrants
óp et jraaf van ózze vrunk Frans Scheren bij jeleëjenheed van zienne naamensdaag.

Mit et hats vol leed wille vuur ós sjritte lenke
Noa der joddesakker, sjaurieg, ernst en sjtil;
Doch jing vertswieflóng, darf in ós zieël verzenke,
Wil 't jloof ós zeët: 't woar Joddes hilje wil.
'ne Krants wille vuur óp die jraaf diech leëge,
Als vrundes-jaab, huu óp dienne naamensdaag;
'ne Krants va blómme, die zelver doe doogs fleëge
En als erfdeel aan dieng zenger has vermaacht.

In Hailandsblót jedrenkt en sjtroalend wie nog nie
Sjteet in deë blómmekrants ing roeës tse prange:
Dieng *‘Missa in honorem St. Lamberti’*,
Die doe jesjaffe en woaraa dieng zieël jehange.
Dan volgt, umraamt mit 'ne ónverwelkb're miertekrans,
De blóm der ónsjóld, zoeë reen, zoeë käusj en net:
Et is de lielieje in höre ónsjólds-jlants,
Die *‘Ave Maria’*, der ingels-jrós va Nazareth.

Ooch mit dieng lieblingsblóm, et doeftende reseda,
Hant vuur dienne blómmekrants jesjmuukt,
Als ziembool van die *‘Jesu dulcis Memoria’*,
Woamit doe ins dieng zenger has bejlukt.
Da bringe Mai-jlöks-jere, die ver in der krants jebórge
- En die dórve vuur doch zicher nit verjèsse -
Die *‘Marien-Wiegenlied’*, wats doe zoeë jeër jezónge,
Went in echte vrundsjaf vuur bijeejezèsse.

En der flieder, deë in lauwer Maienloeft,
Went alle blómme des Sjöpfers looblied zinge,
Himmelwerts sjikt zienne herlieche blómmedoeft,
Deë wilt diech die *'Sanctus Benedictus'* bringe.
En toelpe in de wóndervolste kluure
Wille ooch nog sjmuukke dienne blómmekrants.
Ze losse diech die *'Jubilate Deo'* huure
In betsauberende melodieënjlants.

'Domine salvam fac Reginam nostram'
Roesje eefäuranke ós dan entjeëge
En vroage Jod vuur ózze Oranjesjtam
Zienne bijsjtank en Zienne Joddeszeëge.
Da is nog in ózze blómmekrants tse vinge
De aster, als zinnebild der verjenklichheed.
Die wilt diech dienne *'Dag des Toorns'* zinge
En ós erinnere aan de ieëwigheed.

'Ruh' in Frieden' woar de letste liederjaab,
Die doe dieng zenger has jejeëve;
Evvel die zengerhats hat ziech nit mieë draa jelaaft,
Wil 't decrescendo koam va die verdeensliech leëve....
Doabij hauts doe diech zicher nit jezaat:
'Iech wil uuch mieng letste mol-accorde bringe,
Ee jraaflidsje han iech miech zelver hij jemaat
En nit lang.... da kónt ieër et aa mie jraaf ooch zinge.'

Kloeëster

Jos. Geilenkirchen
Kloeëster-kapelsje

Der sjunne Maimond is bejónne,
De naatejaal, die is werm hij,
Der sjunne Maimond mit zieng blómme,
Mit voeëjelzang en koekoeksjrai.
De welt, die is wie nui ersjtange,
Wie 'ne blómmejaat ze vuur ós liet.
De winkternoëd is noen verjange,
Et laacht en winkt ing sjunder tsiet.

Et veld, dat sjteet vol joddesjaave,
De obsboom vol va blómmeprach.
Kóm, los ós zieël ziech noen ins laave
A Joddes jótheed en Zieng mach.
De zón, die wurpt hör letste sjtroale
Wie julde piel op busj en veld,
Els wul ze ós ee bild joa moale
Va Joddes almach óp de welt.

Der wèg veurt miech durch Rolducs velder
Noa da kapelsje, òd mar net.
Hoeëg in de loeët, doa zingt zeeë helder
Der lieëver nog zie dankjebed.
Vuur et kapelsje ing módder sjteet,
Veer kingerchere um hör sjtunt.
Ze klaagt de Módderjoades hör leed
En vroagt Hör hulp, went mieë nog kunt.

Iech blief tseruk, wil hör nit sjtuure
In dat vertrouwóngsvol jebed.
Mar wat is dat? - Wat mós iech huure?
De kinger zinge zoeë ring en net:

‘Maria, Maienkönigin!
Dich will der Mai begrüssen.
O segne seinen Anbeginn
Und uns zu Deinen Füssen.’

Mie hats woeët weech en vuch mie oog:
Ing módder beënt, de ónsjóld zingt!
Wat iech doa hoeët en iech doa zoog,
Jants zicher durch de wólke dringt.
Wat ee herliech bild miech der himmel joof,
Umraamd va oaveds-zónnesjtroale
Wat kan doch ózze katooliesje Jloof
Vuur herlieche bilder moale!

Noen junt ze voet en iech kóm noader
En jrus Maria inniegliech.
Mie hats, dat weët noe nog vul sjwoader
En al sjtaamelends beën iech miech:
‘Milde Königin gedenke,
Wie 's auf Erden unerhört,
Dass zu Dir ein Pilger lenke,
Der verlassen wiederkehrt.’

Doa kómme Rolducs sjtoedente eraa
Noa 't kapelsje in et veld.
Ze zind voller vräud, dat ziet me hön aa,
Als wen 'n jehuuët de jantste welt.
Ze kómme de Módderjoades ieëre,
Hör um jenaad en zeëje vroage,
Höre bijsjtank bij et lieëre
En in die jevoarvol joare.

Ze hant noen ópjehoeët mit beëne
- Et letste Amen is verhalt -
En mechtieg klinkt oes hóngede keële,
Dat 't uwer busj en velder sjalt:
‘C'est le mois de Marie,
C'est le mois le plus beau.
A la Vierge chérie
Disons un chant nouveau.’

Et weët alles sjtil.... der oaved kunt,
Der nieëvel bejint tse zinke
En hij en doa al sjteëre sjtunt
An et fiermament tse blinke.

Iech bin va verwóngeróng jants sjtóm
En doch is mieng zieël zoeë vroeë.
Opins vingt van Ailbertoes-hilliegdóm
De Johannesklok an 't loewwe.

De Johannesklok! En ónwilkuurliech
Huur iech vuur Rolducs tabernakel
Ee jungsj-je beëne zoeë inniegliech
- Zieng zieël is oane makel -
‘O Jezus, Gij goede Kindervriend,
Wil toch aan mijn moeder geven
Het ware geloof, dat mij bezielt,
Zelfs ten koste van mijn leven!’

Wat ee herliech bild miech der himmel joof,
Umraamd va jnade zónnesjtroale.
Wat kan doch ózze katoliesje Jloof
Vuur herliache bilder moale!

Jos. Geilenkirchen
In et Wórmdaal

Iech zits in et Wórmdaal jants alling
An der zoom van der busj óp 'ne bemoosde sjtam.
Vuur miech 'ne berg van sjrot en van sjting
En doa hinger der sjnoorsjnakke iezerbaandam.
De Wórm, die drieft hör koalsjwatsa brui
Wie ee troerband durch de bende vol zaftieg jraas
En hij en doa sjtunt innieje kui
En lèsje der doeësj an dat sjlammieje naas.

Mieng jedanke junt hieël, hieël wiet tseruk,
Noa hön, die al hónderde joare bejraave;
Noa die daag va vrid en va jroeës jeluk,
Wie hij der sjwatse diamant woeët jejraave.
Iech zieën mechtieg jroeësse wasserraar,
Durch et kristalkloar wórmwasser jedrève.
Iech zieën mönche in hönne talaar,
Jenauw wie kanonikoes Ernst 't besjrève.

Hónderde köalder zieën iech joa
Noa de koel hön broeëd verdeene in ieëre.
En bij hön zieën iech abt Chaineux sjtoa,
Vuur hön tse waarsjauwe en tse belieëre.

Vol achtóng óngerwerpe ze ziech
An de belierόng, die heë hön zal jeëve.

Ze kinne zieng kentniesse en zaage ziech:
Onger zienne krómsjtaaf is et jót leëve.

Iech zieën hön knije rónksum der sjaat,
Hón sjróngieje heng tsezaame vauwe.
Ze hant de hillieje Katharina jezaat:
‘Doe bis ós patroeënin, óp Diech vuur vertrouwe.’
Ze klumme deep eraaf in de eëd,
Drieve sjtolle en sjtrekke mit jroeësse jevoar.
In de abdij weet vuur hön jebeënt
En aa hön jedaat bij 't offer an altoar.

Zoeë bleef benoa zivvehónged joar
Op et lendsje va Roda der Joddes-zeëje;
En de abdij da ieësjte woar,
Die Europa der sjteekoal vuur koeët leëje.
Mar doa zieën iech ing sjwatse wólk
Verdónkele der polietiesje horietsont.
Iech zieën barbariesj kriejervólk,
Wie ze op Roda's jezeënde huuëvele sjtónt.

De horde dringt noen in de abdij
En wie vandale dunt ze roove en sjteële.
De vrijheed van de mönche is noen verbij
En zoeëjaar der abt hat nuus tse beveële.
Heë protesteert en de mönche vluchte,
Evvel de vandale kinne jing wette.
Der abt hulpt jee klaage en ooch jee zuchte
En heë vlucht voet um zie leëve tse rette.

Noen weet verkoat alle haab en jót
En de mönche dunt hönne eejedóm werm jelde,
Den de abdij, die loog 'n in et blót.
Alle achtóng vuur zóng helde!
Nog drij joartseende mósse verjoa,
Ooch dat offer mót uur noch bringe.
En i jlants zal werm de abdij doa sjtoa.
En ze kan vol vräud et ‘Alleloeja’ zinge.

Roda-lendsje, der roem is verbij
En der zeëje Joddes is van diech varsjwónde.
Oes-jeplungert dieng prachvof abdij,
Die hilliegdom entieërt en sjrekliech jesjónde.

Beroofd en verlosse likste noen hij,
Woa zoeë mennieje hat vónge zie jeluk
En va koeër- en psalmemelodij
Schalt oes dieng jewelve jee echoo tseruk.

Zoeë sjteet de abdij da tse troere,
Wie ins Davieds-sjtad troeret op Sions berje.
Tservalle en tserbrökkelt hör moere
Beherbergt ze deeve, jeziendel en sjerje.
Mar Roda, vertswiefele móts doe nit,
Vuur diech kómme jants zicher werm Taborsjtónde
En dienne Ailbertoes verlieët diech nit,
Och wens doe meens, dat alle hofnóng jesjwónde.

Rolduc vieërt zie aufersteeoengsfest
En al zieng fainde zind in et jraaf jezónke.
Los sjalle die ‘Consummatum est’,
Rolduc, doe has dienne laidenskelch jedrónke.
Tswoar kans doe der sjwatse diamant
Nit mieë wie vuurhin oes der eëdboam heëve,
Evvel, dats doe 'm et ieësjte has jekankt,
Dat predikaat zal vuur ieëwieg an diech kleëve!

Ambrozieaniesjer loobjezank
Sjalt durch Rolducs ieërwuurdieje tempelhalle.
In der herlieje romaniesje jank
Huuër iech hónderde móntere sjtimme sjalle.
Aa alle brónne der wiessensjaf
Kómme ze hij hönne wiessensdoeësj sjtille
En hoale ziech de nuëdieje kraf
Vuur der kampf mit et leëve tse bejinne.

Zoeë is Rolduc werm hónderd joar
Der brónne va krislieche koeltoer en moraal
En bezóngesj a kirch en altoar
Sjinkt et ing sjtatlieche en wuurdieje priestertsaal.
Fürste en lenker va kirch en va land
Hant in der sjatte va Rolduc hönne wègwiezer vónge
En zoeëjaar der busjef von ós Limburjer Land
Hat hij vol dank zie ‘Adieu Rolduc’ jezónge.

Wuuër iech inne kuunstler wie Raffaël,
O Rolduc, wie herliech zouw iech diech moale
En inne krants va ebte, zilverhel,
Muuët oes de wólke die bild umsjtroale.

In de mitse van deë ebtekrants
Ailbertoes sjtung wie heë zie Rolduc zeënt.
An zieng vus doa knijt vol wónnejlants
Kruyder, der letste kanunnik, wie heë vuur Rolduc beënt;
In zieng heng heë ee sjpróchband heul,
Woaróp sjtung mit julde lettere jesjrève:
‘Sjafft weiter ihr Männer voll Opfermut,
Auf diesem Hause Gottes Segen ruht!’

Jos. Geilenkirchen
Et Mariabild bij de Kloeësterpoats

Went endliech jesjmoltse ies en sjnij,
Jebròche Nord- en Ostwinkmach.
Went de winkterhersjaf is verbij,
Da kunt der Mai vol blui en prach.
Wie jreunt en bluit noen busj en veld,
Wie herliech zingt de naatejaal.
Et is, els wuuër de jantse welt
'Ne sjun jesjmuukite festdaagszaal.

En uwer die jantse sjöpfóngsmach
Wurpt de zón inne sjtroalekrants,
En doa uwer sjteet vol himmelsprach
Maria in höre käusjhaits-jlants:
Zie is joa de Maienkunnikin,
Hör is der sjunne mond jewijd
Va jidder, dem zieng zieël nog ring
En nit durch laster is entwijd.

In zieng hut tseert noen der ermste man
- En sjteet ze nog zoeë weltverloare -
Maria's bild, zoeë jót heë kan,
Mit et sjunste wat der Mai jeboare.
En durch kapelle en kirchehalle
Bij mechtieg broezender órjelklang
Huuët me hónderde sjtimme sjalle.
....Et is Maria's loobjezang.

Och vier wille huu bezukke
Ee herliech Mòdderjoadesbild,
Aan der aanmót ós entsuukke
Va Hör, die zoeëvul leed jesjtild;

Ee bild, va doezende jekankt,
Die noen in alle welt versjprijd
En mennieje, deë Hör verdankt,
Dat heë ziech Jod en Kirch jewijd.

Maria Onbevlekt Empfange
Bij Rolducs injang ópjesjteld
En die noen hij al hat jesjtange,
Wie jesjiechliech weët jemeld,
Vunfenzivventsieg joar
Als sjoets en sjirm van Roda's hoes
En ummer ee sjun vuurbild woar
Vuur die hij jónge in en oes.

Hónderde zind hij injejange
En hant hön jluk vónge.
Hön hat Maria bij-jesjtange
Bis ze ‘Adieu Rolduc’ jezónge.
En ummer went der Maimond kunt
Klinkt et langs daach en toeër:
- Went Rolducs sjtoedente vuur hör sjtunt -
‘Donne, donne nous un beau jour!’

Wievul zind in al die joare
Lang al in et jraaf jezónke,
Die ins Maria's kinger woare
En Hör hats en zieël jesjónke?
Hön ónsjóld kónte zie bewaare,
Wil ze ziech Maria jants jewijd
En als loeën ins hoeëte zaage:
‘Gij zijt priester in eeuwigheid.’

Betrieëns doe Roda's hilliegdóm
Mit zienne Marieënsjats,
Wie bist van verwóngeróng sjtóm,
Wie joebelt dan die hats.
Vuur Maria Onbevlekt Empfange
Hant doezende hij hön knij jebeugt
En hij hat ins de wig jesjtange
Van Hör lieblingskink ‘Voor Eer en Deugd’.

Maria Onbevlekt Empfange,
Doe has noen achtjoarhónderd lang
Ailbertoes erfdeel bij-jesjtange
In jevoar en angs, in sjtórm en drang.
En zoeëlang nog Hör bild hij sjteet,
Broegs doe, Roda, nit tse bange,
Wil diech besjutst vuur noeëd en leed
Maria Onbevlekt Empfange.

Wingter en Vruj-joar

J. Reinard
Wingterkauw

De wingterkauw en wiesse sjnij
Likt óp hekke, beum en hei.
Der kauwe wink jeët mit jeroas
I sjtad en dörp, i veld en sjtroas.

Der vuuëjel zang is noen verklónge;
Van de kauw zind sjtief hön tsónge.
De zón, die wermt nit, jeet nit hoeëg;
Jee blumche bluit - 't is wingtertroer.

Jedink, och herm, die blómme hant
Va kauw en ies in vinsterjlants -
Woa brank en feëlt en ooch èsse.
Dut ze um Joadswil nit verjèsse.

En jeëve, mar mit òfe hank;
De ooje tsouw - jaarnit vuur dank. -
Weë vuur der Dank alling mar jieët,
Hat óp bevroare jrónk jezieënt.

J. Reinard
Der ieësjte werme wingterdaag

Werme zónnieje wingterdaag,
Maas 't vrui-joar jaaroes nit;
Bis mar 'n sjtille dreume-laach,
Blómme bringste nog jing mit.

Bis der ieësjte vräudesjtroal
Sjtil deed sjmiltse sjnij en ies
Wie der ringste ingele oam
Werms al óp, wat kòd en sjtief.

Ier vrui-joarskinger, sjloft nog sjtil!
Sjloft! Uung tsiet is lang nit doa.
Uur wult wal jeër aan 't blui-je zin.
Waat! - De räuj, ze kuuëm uuch noa.

O zónnesjtroal in wingterdaag,
Doe maas en brings nui-je mót;
Bis hofnónkslit i duuster naat:
Langsaam jeet et vrui-joar óp.

O miensjehats! - ziech doe ooch sjtil -
Ziech rui-ieg - hoffe is nit doeët.
Alles jeet noa Jod zienne wil:
Vrui-joar bluit - noa wingternoeët.

Jos. Wetzels
Vruij-joar

Dat is ee vruj-joarsaane.
Verbij bauw wingternoeët.
't Zitst diech i jen knòche
't Hingt jet i jen loeët.
De zón, die jeet al hoeëder
En vrisjer ruucht de eëd;
't Kan nit lang mieë doeëre,
Vuurdat 't vruj-joar weët.

Heem sjteet ee blómmepötsje
Sjtil óppen vinsterbank;
Dat sjtóng e zoeë sjtil tse dreume
Der jantse wingter lank....
Mer, kunt ee vruj-joaësj-luuëtsje,
Da hilt em jinne mieë:
Obins vingt et aa tse sjproese
En wilt et zunsje zieë.

De meële zoos tse sjloffe
I jen kauw heem op der hof;
Mer kunt der Meëts jejange,
Dan is verbij der sjlof;
En wen de daag weër lenge
Is zie wal jauw derbij,
Deë raabe sjwatse zenger
Fleut dan in ee, tswai, drij.

Jos. Wetzels
Blommepötsje

Blómmepötsje, kling en rank,
Sjtóngs der jantse wingter lank
Op et bret tse dreume....
Kóm has doe da wir jehoeët
Voeëjelzank i vruj-joarsloeët:
Vings doe aa tse zeume....

Huu ee knöpsje an der tak,
Mörje is et ópjeknapt,
's Daags dernoa ee blumsje.
Mer went Oeëstere verbij:
Blómme, al ing jantse rij.
- Sjtraalend laacht et zunsje.

Bónkte Waal

Jos. Geilenkirchen
De Jónkjezellesjfuur

Der Lambeët kunt in inne jrol
Bij zienne vrunk, der Doeres Knol:
‘Et is doch wirkliech vuur tse laache,
Wat ze huu-tse-daag nit alles maache.
Bij dat alles is ezoeë duur
Kriet me ooch nog jónkjezellesjtuur.
Huu drieënt ziech de jantse welt
Bloeës um der erme man zie jelt.’

‘Böak nit ezoeë, jekke tsakker,
Doe maas miech et kink nog wakker;
De bóvvink is at sjui en dol,
Entwidder bis de jek of vol.
Vuur 't trouwe bis de nit tse vinge,
Waal bis de ummer aan et zinge:
Ein rheinisches Mädchen beim rheinischen Wein.
Das muss ja der Himmel auf Erden sein!’

‘Ja Doeres, dat is noe flauwe kul,
De Duutsje zónge vrui-jer vul:
Männer wollt in Einigkeit
Stets zu Wilhelm halten!
Deutsche Männer seid bereit,
Seine Ehr zu jeder Zeit
Treulich zu verwalten!’
Doabij zitst der Wilhelm i Doorn hun
En maacht vunkelhoots vuur errem luu!

‘Nee Beëtes is ooch alles duur,
Betsaal doe ding jónkjezellesjtuur
En los diech roane, bedink et waal:
Huu is ing vrauw ee kapietaal.

Wen iech bedink, wat et miengt versjliest
En ooch oes dómheet döks tserriest
Alling a hoaze vuur i jen hoes,
Da valle miech de zökke oes.

Der boebiekop, vuur jet tse neume,
Doe kants et diech jaar nit dreume,
Wat deë in éé joar miech koste jeet.
Nog mieë wie et fiengste kleed.
Ja Beëtes, zóng boebiekop-friezoer
Kost vul mieë wie ing nui mantoer
Doabij nog Nivea-kreem en lippesjtif:
Et is vuur tse basjte van de jif!'

'Dat zieën iech, Doeres, an ós Bil;
Jidder mond der loemeleman
Op ee paar of zes ziech vräuje kan.
Mar wie et ins sjprooch van ing nui frisoer,
Doe vloog der vadder i pozietoer:
'Kóm miech nit wie zónne Hottentot.
De knòke sjloan iech diech kapot!'

'De vrauwluu zind rammenasse jek!
Weë hat vuur dön da nog respek?
Wievul kónne huu nog sjtrikke,
Zökke sjtóppe, nieëne, flikke?
En went er huu tswai tsezaame sjtunt,
Woa ze dan uvver an et moelle zund,
Dat is theater, kienoo, klij-jer
En mieëtstens uvver hönne vrij-jer.

Iech zaan diech, Lambeët, los ze loofe,
Jank aa jee die hats verkoofe.
Vor getan und nach bedacht
Hat manchen in gross Leid gebracht.
Went ze dich sjmaichele óp hönne aat,
Da bedink, wat iech diech ha jezaat.
Jleuf jee Fieng en ooch jee Trieng of Nel:
Betsaal dieng sjtuur en blief jónkjezel.'

Der Beëtes hauw ziech a-jen hats jelaat,
Wat der Doeres 'm hauw jezaat.
Vuur 'Ein rheinisches Mädchen, bei rheinischem Wein,
Das muss ja der Himmel auf Erden sein!'

Woar der Beëtes nit mieë tse vinge.
Va noenaa hoeët me höm mar zinge:
‘Ich bleibe ledig auf der schönen Welt,
Dann hab' ich keinen Aerger und spare auch mein Geld.’

Jos. Geilenkirchen
De Pief

Der betste vrunk óp Joddes eëd,
Deë ós mansluu is jejeëve
En deë ós niemoals óntrui weët -
Of kót of lank vuur leëve
Of jónk vuur zind of òd en sjtief -
Dat is en blieft jewis de pief.

Is me des mörjens ópjesjtange
En hat me der Herjot da jedankt,
Dat Heë die naat ós bij-jesjtange,
Da weët, dat is joa allbekankt -
Went me der kaffieë hat i-je lief -
Jants zicher ziech jesjtópt de pief.

Is ze versjtópt en trukt ze nit mieë -
Das kommt in der feinsten Familie vor -
Jing ‘Urbanus-Pielle’ en jinne tieë,
Ooch nuus van der pater Molitor;
Ing hónderveër sjtikt me ze durch jelief
En drektemang, da sjwaamt de pief.

De pief, die kint jinne óngersjeed
Of errem of riech of jónk of òd.
Weë hör der kop vol toeëbak deet,
Is hör ejaal en lieët hör kòd.
Num diech ee vuurbild, aitel wief,
An der dieëmót van der man zieng pief.

Doe zuuffer va beer en brandewien,
Hauw moas bij alkeholjenós.
Der kop vol toeëbak, jròf of fien,
Is deë versjwaamt, de pief maacht sjloes.
Wen doe da vol lies i-jen zief,
Da sjaam diech vuur dieng eeje pief.

En kunt ins knies tusje vrauw en man,
Wil heë jet eëdsj sjpieë kunt noa heem;
Woa heë ziech da óp vräuje kan,
Dat is besjtimmt jinne auwe leem.
Mer heë hilt de moel en dinkt: ‘Jek wief,
Roas doe mar, iech flemp ing pief.’

En went de vrauw jeet ikeuf maache
En dan inne hòve daag blieft oes,
Da mós der man et kink bewaache.
Mar heë maacht ziech nit vul droes -
Da kriet heë ziech vuur tsietverdrief
Van der naal de hòflang pief.

Mar wat vuur ing pief is wal de betste,
Ing va meersjoem, hoots of posjelai?
Iech ving de eëde pief 't betste.
Ze kost et winneste en doabij,
Vilt ze diech oessen moel mit klaafe,
Doe broes ze jaar nit óp tse raafe.

M. Hax
Der auwe Reejelafeur

I jroeësvadders tsimmer sjteet at joarelank
Zoe jants verjèsse-sjtil neëver de bank
De auw en wiet-tiektakkende oeër,
Die aa kinger en kingskinger oane rouw
Hön vervloage tsiet jezaat jenauw
En die huu nog sjleet.
Eng eentsieje aas mer,
Woarum jister en huu ziech drieënt
Va huu óp mörje....
Doch - wie iech wees - ens kunt der daag,
Aan dem iech nit darf denke....
Die sjtónd, zoe bang, die aajesjlieche kunt
En de oer da hingert in der sjlaag....
'ne Letste tsiddrieg - dreuve klank
Verklinkt - nit sjui, nit hel -
En de ieëwieg-auw oeër,
Ze sjteet ver ummer sjtil....

M. Hax
Et Kruufs en angesj nuuks!

Oppen Blie sjteet, vas umrankt
Van ee jietter, beum en mai
Et Kruuts
Doa midde óp der plai.
Die plaatsj hauw et at joarelank,
Os Kruuts,
Vuur ziech alleng; en Joddeshank
Zoog zoeë uvver de jantse Blie.
Et Kruuts, alleng en kloar:
Op der ieësjte blik koeët me doe zieë:
Der Heer der Heëre Hersjer woar.

Mer hinger Herjótsruk - ocherm,
Wie koam me dróp? -
Hat me zoe ee modern
Erbemliech iezerwerk jesjtóp,
Dat alle harmonie verkluurt
En de sjtille, hillieje andach sjtuurt
Van et Kruuts.
Os Kruuts, dat went et muuët,
Va jenne ziech verdrenge lieët!

Went me oes die hats et kruuts en jloof wilt drenge;
Moderne weltejees de uvverhank da bij diech kriet.
Wen aldaagszörg en duuvelskroam dieng zieël be-enge:
Denk dan aan 't Kruuts, dat de moderne tsiet
Verdrenge wil van ózze plai.
En doe blies meester uvver diech,
Jraad wie ós Kruuts doch meester blieft
Uvver de jantse Blie!

Martin Hermans
De Módder

Weë hat mit ee jót en vrundliech jemuut
Van der ieësjte hauch va die leëve aan
Diech sjoets jetseegt, uvveral behuut,
Wie de woars ee kink of jroeës wie 'ne man?
Het woar de Módder, die diech nieëks Jod,
Van alle miensje nog ummer 't lifste hod.

Weë lieëret diech vauwwe vuur 't jebed de heng?
Weë sjting diech bij in alles mit road?
Weë woar bezörgd vuur diech oane eng,
En diech tse helpe in alles mit doad?
De Módder, die de kinger ummer sjteet tser zie
Vuur hön tse helpe; da verzeët ze nie.

Weë paassst diech óp, wents de loogs doanieër
En diech hofnóng joof en nit lees vertsaage;
Weë verdeediegt de kinger ummer wieër
Wen angere hön kómme aan jeklaage?
De Módder, die in alle besjwieërde
Hön hulpt, zoeë lang esse leëft op eëde.

Doarum sjets ze hoeëg, die Módder leef,
Mit 't betste wat is óp de eëde-rungde.
En wuuër 't, dats de ins höts jee verbleef,
De Módder neum diech óp tse jidder sjtónde,
Wail i jidder zaach ze sjteet paraat
En um diech tse helpe, ze niemoals waat.

Martin Hermans
Nit jroeës, doch al loeës

Tswai kinger, 's ovvends, die jinge
In kirch doeeze keetse leéje.
Hinger 'n kunt ee klingt jesjpringe:
‘Waat! Iech duch ooch ing jeëve’.

Ze waade óp 'm mit éé plezieër;
Dat woar noa zienne zin.
En ze jinge tsezaame doe wieër
Onger 'n drije non kirch erin.

't Woar 'n van heem oes jezaat:
‘De keëtse leëje bij St. Joeëzef.’
Doa hant ze ooch ing doeës jelaat,
Ing anger bij de Módder-Joades.

Doe hot dat klingt nog de zieng.
't Zeët drum an de ang're:
‘Wem zól iech noe jeëve de mieng?’
En ze bejónne dermit tse wang'le.

Bis ze koame bij St. Antonioes;
Doa winkt ing vrauw 'n tsouw:
‘Let ze mer doa en jut eroes’
En ze kreeg 'n al mit der mouw.

Doabij hieëft ze dat klingt jet óp.
‘Nee! Antonioes kriet ze nit’,
Zeët dat kink hel-e-weg dróp,
‘Deë hat joa nog keëtse-lit?’

Doaróp loos de vrauw 'm mer joa.
Doe noa der hl. Sebastianoes;
Bij dem bleeve ze alle drij sjtoa.
‘Deë hat jing’, zeët 't, zoeë loeës.

Dem woeëte dan de keëtse jerikt
Van dat meëdsje nog zoeë kling.
En et wórp doe noa 'm 'ne blik.
Offe ooch danke winke ding.

Martin Hermans
St Joeëzef

Wille de luu in alles reët versjtoa
En ooch waal zelfs reët doeë,
Da mósse ze noa St. Joeëzef joa;
Deë doog zie jants leëve ezoeë.

Dat woar der betste hillieje man,
Deë jeemaals óp eëd jeleëft.
Nurjens me inne zoeë vinge kan,
En els wie et besser jinne jicëft.

Drum hauw em der Herjot besjtimt
In Palestina, in et Hillieg Land,
Tse zörje vuur et Jezoeskink,
Mit de Módderjoades hank in hank.

En wieë in Bethlehem in de naat
Van inne engel kreeg besjeed:
Datte ziech maache zal paraat,
Wail 't Jezoekinke dräuet ee leed,

Dierek mit Maria jereed e sjting,
Vuur tse rette der Jezoesknaab.
Deë doe nog woar jants e-zoe kling
En Herodes 'm al tse duuëde daat.

En oes St. Joeëzefs vromme ooge
Luuëtet nog zónne mille sjien,
Wie ze ziech doe voet 'n joove
Mit 't Kinke, zoe tsaart en fien.

Doaróp reezete ze doe noa Eejiepte;
Dat trók waal at wiet ziech hin
Mer 't jing i jeduldieje sjtilte
Wail ze zooge, 't woar Joddes wil.

En wie ze in Nazareth koame tseruk,
Doe wirkete doa els handwerksman.
En Jezoes, at jroeësser, hólp 'm dök,
Zoevul wie ee kink al helpe kan.

Zoeë leëvete mit wirke en i jebed
Mit Maria en Jezoes menniech joar
In der sjunste huuslieche vrid,
Bis zienne leëvensloof um woar.

In Himmel sjteete aa Joddes troeën
Noen in bezónger jroeësse mach.
Van de Kirch isse der sjoetspatroeën,
Woaruvver e jidder tsiet hilt de wach.

En wie St. Joeëzef óp d'eëd zelf ding.
Lieëte ooch jinne angre vertsaage.
Alle die 'm vroage, jroeës of kling,
Hulpte ooch alles jeduldieg draage.

Doarum, weë hat ing bid tse zende
Aan Jezoes, ózze leeve Heër,
Kan ziech derbij a St. Joeëzef wende;
In hön leëve hólpe ze ziech zoe jeër.

Dan zal Jezoes ooch noen zörje,
Weë St. Joeëzef ee anlieje bringt,
Dat deë jewis wal huu of mörje
Ooch bij Hem dan erhuuróng vingt.

Frits Ploum
Hoespoets

Wat ee wusje, wat ee weule,
Wat ee sjprinkele, wat ee sjpeule,
Wat ee sjroebbe, wat ee sjrabbe,
Wat ee druuje, wat ee dabbe!
Nuuks sjteet mieë in hoes noa-ee,
Alles likt wie wild durch-ee:
Der hoespoets weët jehauwe!

Der bessem, sjruubber, opneëmsdóch,
Die zind der jantse daag tse-tsóg.
Me keërt en veëgt, me vringt en vrieft,
Me sjuumt en luuëtert dat et zieft;
Mit sjwam en leër, mit zank en zeef
Kunt alles draa, 't jròf of weech:
Der hoespoets weët jehauwe!

Jee meubelsjtuk sjteel mieë aa plaatsj.
Och jummieg, haste da de kraatsj,
Tse vroage, woa is dit of dat,
Da krieste 't ieësj ins orrentliech zat.
Noe sjoebt óch nog dat vrauwluu-pak
En dräut diech mit der sjóttelsplak:
Der hoespoets weët jehauwe!

't Betste watste zón daag dees:
Zörg, datste nit in der hinger sjlees.
Dink, dat 't óch werm uvver jeet,
Dat hoespoetsfieëber, die sjroebkrankheet;
Dernoa is alles jrunkliech ring:
Hiep-hiep-hoeraa! Da róf en zing:
Der hoespoets IS jehauwe!

Frits Ploum
Reëne

‘Iech jleuf, Angenies, 't kunt werm jet,
't Weët zoeë sjwats doa ónge’.
‘Da has-te reët,’ zaat dróp 't Zet,
Wie ze i-jen duur ins sjtónge.

‘'t Hauw lang el óch nit mieë jerent,
Zoeë sjuulsje kuuët nit sjaade.
Ver zunt jee reëne mieë jewent;
't Wuuër zier jót vuur de jaade’.

‘Dat is wal woar, mer vuur ce bleech
Kuuët 't nog ee bis-je doere;
Zons weët de wèsj ós werm weech
En kanne ver óp druuje loere.’

‘Jleuf mer, dat jieët ing duchtieje sjoel,
't Druupt al in de ziefe.’
‘Noe sjwiech mer jauw, hòd sjtil de moel,
't Vingt al aa tse ziefe.’

‘Meh tsakkerloot, noe zuuch ins aa,
Dat preutsjt, dat kladderadaatsjt.
't Hilt ziech zoeë ameng jet draa;
Huuër, wie der kandel klaatsjt.’

‘'t Joesjt joa wie inne wólkebróch;
't Vilt mit emmere droes.
Hilt dat ziech zoeë nog jet tse tsóg,
Da leuft 't ós i-jen hoes.’

‘Oah! 't Liet al noa of winnestens
't Tsauwelt, tsiemelt hij en doa;
't Sjmiest nog mer en - kiek opins!
Zieg Zet, noe is 't pamp jedoa.’

‘Zaag Angenies, bij zoeë ee weër,
Witste óch wat ze da i Kölle dónt?’
‘Ja Zet, dat wees der Leeve Heër,
Doa han iech nie jewónt.’

‘Da loester jauw en huur ins hij:
I Kölle dunt ze jraat wie hij
En losse 'n et mar reëne!’

Frits Ploum
Noa Wuuësjele

Der ieësjte Zóndieg in der Mai
I aller-herjots-vrui
Trukt sjtil en zónger vul behai
Durch bende vol va blui
't Trobbe-wies óp Wuuësjele aa,
Salmoeënoes tse verieëre.

Zoeë jóng dan ooch joar in joar oes
Nónk Frents mit ós doa-hin.
'n Oeër of veer moeët me al droes
Vuur mar óp tsiet tse zin.
Den went 't hòver vunf sjloog,
Woeët ónbedingt jejange.

Der trefpónk woar der Ronge Pool
Ofwaal a Herjotsruk;
En ooch al ins, jraad wie dat vool,
Noa 'n Hoots eróp ee sjtuk.
Dat loog alling mer a nónk Frents,
Die hauw tse benedaie.

Nónk Frents woar joare, joare lank
Broormeester óp de brónk.
Ooch woar-e um en tum bekank
En alles kank der nónk.
Heë woar dan ooch der richtieje man
Vuur bidweëg mit tse maache.

Went ózze trop in bende koam
En langs de Wórm óp jóng,
Da woar tant Jrit al oesser oam,
Os Fieng hauw pieng an sjóng.
Meh doa-aa woeët ziech nit jesjtuurt:
Nónk Frents hool ziech an 't beëne.

Heë beënet ieësj drij roeëzekrents
En dan ing lietanij;
En doanoa werm drij roeëzekrents,
Dan werm ing lietanij.
Dat doeret zoeë bis Baadeberg;
Doa koeëte vier jet rèste.

Tant Jrit, die astma evvel hauw,
Zats ziech jet langs der wèg.
Der pap va miech kroog ziech da jauw
Ee sjluuks-je oes der blèch:
Heë woar mit hóste aa-jemaat;
Zoeë sjneps-je koeët kóreere.

Deë toapet van ee Fieng van ós
Hauw inne sjóng in heng:
‘Ha bloare an der linke vós,
Of meent uur wal ameng,
Dat iech vuur jös en jekkerij
Al loeter hai jehoempelt?’

Os Juupje hauw noch raas noch rouw:
Ing hek mit tsoekkerblaar,
Die hauw-e ummer in 't ouw,
Me woeët 't trek jewaar;
Den jroeësser sjpas vuur hem nit woar
Es mai-keëver tse zukke.

Opins heesjt 't: ‘Ver junt wer wieër!’
't Beëne vingt werm aa:
‘Salmanus zu Dir kommen wir....’
Doa ruft jants hingenaa
Os Juupje: ‘Nónk, ins nit zoeë zieër!
Dat beën ich miech nit mieë.
Der keel kuuët ooch ing kieër
Nit mieë i Wuuësjele zieë!’

J. Reinard
De erm wirkwitvrauw

Iech ploag miech jeër
Der jantse daag;
Et vilt wal sjwoar -
Kin jinne laach.

Doch kóm iech heem
En ving diech dan:
Der himmel iech
Op eëd hij han.

Intsieje vräud,
Mie kink, doe bis,
Tseer in et jraaf
Die vadder is.

In 't ouw van diech,
Zoeë ingels-sjun,
Zin iech dan wirm
Et bild van höm.

Doe laachs miech aa
Op mienne sjoeës.
En wenste ins
Sjpieëder bis jroeës,

Verlos doe miech
Dan doch mar nit!
Dat breuch mie hats -
Kóm, sjlof in vrid.

J. Reinard
Der Zelfsmöader

‘Inne zelfsmöader! Inne zelfsmöader! Jónge, kómt ins kiekke! Doa likte in de sjtuurkaar. Ze junt em noa et doeëdehuus-je bringe en em dan - went et jerich is draa jeweë’- in der ónjewijde jrónk sjtèche óp der kirkhof!’

‘Weë is dat?’

‘Weë hauw 'm vónge?’

‘Isse al doeët?’

Nui-sjierieg verdróng ziech alles, jroeës en kling, um de sjtuurkaar erum mit vroage en jaape, óngerwiel ziech de mansluu, die de sjtuurkaar der Kirchröatsjer Berg ópdui-jete, in Wienjraat der sjwees aafwoosje en ziech jet rèstete.

‘Hauwe ziech ópjehange? Zaat, man, hónge aan inne boom?’ vroaget inne koetjóng. Inne angere: ‘Hauwe ziech verzòfe in de mullebaach?’

‘Da munte doch naas zieë,’ zaat ing auw vrauw. ‘De kaar is nog druug. Lot ins kiekke, weë et is, Helmes!’ Vrecheweg wól de vrauw de zek ópheëve.

‘Voet doa! Dat is nuus vuur uuch. Et is tse sjrekliech,’ zaat der Heimes en dekket de liech nog besser tsouw.

‘Woa hat uur em vónge? Zouw et ooch inne zelfsmöader zieë?’

Der Helmes trók aan sjouwer. ‘Iech wees et nit. Dat mós et jerich oesmaache. Went dem der duuvel nit de zieël oes jerèsse hat, da wees iech et nit! Aan de erk in 't dennebusj-je hant vier em vónge. Der kop hòf aaf. De brós jants ópjerèsse. De reële hank voet. Die vónge vier in de sjtruuch. Dat woar inne aablik! Kingerdeejes sjtank ós bij. Wat doa jesjid wees Jod!’

De sjendarme winkete. En langsaam jing de sjtuurkaar wieër óppen dörp aa, der berg óp.

- - - - - - - - -

Kingerkómmeljoeën.

Sjunste daag van et jónk leëve!

Ee vräuje en verlange!

Vuur vul eldere zörg en kwoal. Bezóngesj, woa et sjieksaal ónbarmhertsieg is neerkómme.

Et helste hauw et doch der Driekesoeë mitjelosse. Zieng vrauw zes mond krank jehad en vuur kóts jesjtórve. Alles jesjpaasj draa-jejange. Jee jeld - nuus mieë. Noe hoezete mit zieng auw laam módder en zienne jóng, deë mit kómmeletseere jóng, bij-jenee.

Vuur drij wèche jing 'n ooch noch et verke kapot. Dat woar zieng hofnóng jeweë vuur aa jelt tse kómme, vuur der jóng tse klije. Deë troeës ooch nog verloare.

Wie zouwe draa komme? Jing sjóng - jing kap - jinne sjwatse antsóch - jing pluum! Zieng hoare rieëtete ziech in de huuëgde, wente draa daat.

De koalhak vool em oesen heng in koel. Jing kraf hauwe mieë vuur tse wirke. Wente ooch al mit der betste wil wól wirke, heë kónt nit mieë, aan et letste hónge höm de erm aan et lief wie dör tek.

De medietsien van der dokter hólp em ooch nuus. Daag en naat hauwe jing rouw mieë. En dan - wie raar bezoog höm döks zie mödder, wente zoeë sjtil doa zoos; da loofete hör de troane aaf en sjód mit der kop.

‘Dat kunt verkieërd oes. Herjot, help ós doch! Wat zal dat nog jeëve?’

Da pakket heë ziech óp en jing noan koel. Mar doa looze ze höm nit invaare, wail-e doch nit wirreke kónt. Troane hauw-e jing.

Et mörjens woar-e bij der dokter jeweë. Heë vroaget dem, wat höm da feëlet, wail em de medietsien nit hólp.

- Deë bezoog em lang en mint aan et letste: ‘De doeë trekke diech noa et jraaf i. Et betste wuuër, wentste ins jet voet kuuëms in ing ansjtalt; zoeë kan et nit wieër joa.’

Der sjwees brooch em oes aan alle jlidderen. In ing ansjtalt - de doeë trókke höm noan eëd in....!?

Der dokter loos höm inne kónjak drinke en zaat: ‘Iech zal road sjaffe en dón wat et betste vuur diech is.’

Der Driekesoeë jóng noa heem, mar wie-e heem koam, brooch-e tsezaame en kreesj jotserbermliech.

De módder wól em truuëste. ‘Jóng, wat is et? Kanste diech da nit drin sjikke? Et is Joadswil! Iech mis et Lisa joa ooch - ziech rui-ieg, truuës diech’ - en hör troane voole óp zienne sjoeës.

‘Ja, Joadswil - Joadswil - Iech mós noa ing ansjtalt, zaat der dokter - Iech kan nit wirreke - iech bin nit krank - Der jóng mós kómmeletseere joa en hat jing klijer, nuus - nuus - jee jeld -! De doeë trekke miech noa et jraaf in. Oh vrauw - oh Lisa - wuuësj doe doch wirrem bij ós - of iech bij diech!’

‘Huuër óp, jóng, doe briks mie hats - Iech kan nit voet -

Jank óp zie jraaf, kriesj doa en ziech ofs doe jet beëne kants. Ozze Herjot zal barmhertsieg zieë. Dat leed is tse jroeës.'

Zie trók höm weer ziech aa, mar heë woar wie inne lebendieje doeë. Op ins rieëtet heë ziech óp en jóng eroes.

'Jank noa jenne kirkhof, da weët et diech besser.'

'Joa módder, iech joa - óp der kirkhof is et besser - doa is rouw'.

'Woarum jees doe da noa oave, de trap óp?'

'Ziech sjtil, módder - iech mós nog jet han - da jon iech noa der kirkhof.' Op der zulder zoeët-e jet ónger de panne en sjtooch et ziech in tèsj.

Jants verwilderd en bloeëskops woare et letste jezieë woeede aan der Helberg. - Alles jing höm oes der weëg. Heë bleef al ins sjtoa en keek um ziech erum, als went-e jet zukket. Da laachete wirrem.

'Ja, dat woar der wèg noan mulle. Wat woar et sjun, wie vier vrijete - Doa aan dat bergsj-je hant vier jezèsse. Iech zien diech zitse - waat, iech kóm bij diech - wie? woa biste? - Kóm bij miech - iech bin bang! - Doe winks miech ummer - en da biste voet - iech zien et, doe bis doeët! - Waat jet - iech kóm ooch - De doeë trekke miech noa et jraaf in - iech kóm'....

In Ham en in mulle hauw me ne helle sjöös jehoeët, dat de vinstere rammelete.

Et nommedaags vónge koelköalder oesen Ham der Driekesoeë in zie blót kót aan de erk likke.

Et jerich vóng, datte ziech mit ing dienamietpatroeën doeët jesjòsse hauw.

Et is lang jelije, dat dit is jesjid; mar dat bild van die sjtuurkaar en die jesjiechte, wail ze woar is, is nit tse verjèsse.

Jos. Wetzels
Mie Kefs-je

Et Sjtiena woar ing trui auw sjwaad;
Et woar al zessieg joar.
Mer loeter vrundliech woar zieng aad,
Zieng ooge woare kloar.
Va mansluu moeët et nie jet han:
Et hauw ing sjwatse kats,
Doa hool et jants bezóngesj van,
Die loog hem a jen hats.
Wen et dat deer nit zoog,
Et jidderinne vroog:

Woa is da mer mie kets-je?
Mie kets-je, kóm doch jauw,
Kóm doch ins a mie hets-je....
Miejauw, miejauw, miejauw! (bis)

Der noabersj Frents, inne doevejek,
Deë koeët dat deer nit zieë.
Heë sjloog er mit der bessemsjtek,
Doe leëvet ze nit mieë.
Et Sjtiena hat doe lang jezoeët,
Vroaget Mam en kink en vrauw:
‘Hat ier nuus van mieng kats jehoeët,
Da zaat et miech doch jauw.’
En wie me dökker hat,
Zóng bauw de jantse sjtad:

Woa is da mer mie kets-je?
Mie kets-je, kóm doch jauw,
Kóm doch ins a mie hets-je....
Miejauw, miejauw, miejauw! (bis)

En wie drij wèche woare langs,
Doe woar et Sjtiena krank.
Et loog in loeter leed en angs,
Noom mennieje bittere drank.
Der dokter wós nit, wat tse doeë,
Heë kreeg 'm nit jezónk.
Mer het loog doa in fieëber roeë
En zaat 'm noe der jrónk.
Et zaat: ‘Och leeve heër,
Iech hai mie miemsje jeër!’

Jos. Wetzels
Et Heutser Jungs-je

I Kirchroa, is et loestieg leëve,
Doa wónt ing oes-jelosse tsoat;
Mer wiets en jekheet is hun sjtreëve,
Vol dómmerij is jidder woat.
Van Blieërhei bis op Sjeveemet
Wees jidder kink direk besjeed
En is vol sjtoots uvver zieng heemet
En wees al wat et klöks-je sjleet.

Refr.: Went ee Heutser jungs-je vóftsing fennige vingt
En in Dörp de vaan eroezer hingt,
Hant va kniesoer' vier hij durch oes jing las,
Jóng dan is jet lòs, da hant vier sjpas.

Des Zóndes jeet me jet jetreëne
Der Maat eróp, der Maat eraaf.
Me kan ziech an de lóf jeweëne,
Iech han ze jeër, doarum alaaf!
Is da jet doa va moezietseere
Va kwetsjbuul of va viejoolieng,
Woavuur zouwe vier ós sjeneere,
Mer richtieg kriet heë ieësj de zieng:
Refr. -

Kómme óch daag mit duuster sjoelle,
Dat is joa allemoal ejaal.
Me kan dök uvver breuzel moelle,
Maacht vuur der klingste drek sjandaal.
Mer huurt ós plat me mónter klinke,
Sjpitst me de oere al dierek.
Vul besser sjmaacht ós et tse drinke,
Vier zinge wie 'ne hòve jek:
Refr. -

(Moeziek: Hub. Scheren)

Jos. Wetzels
Os jeetsje

Os jeetsje, dat is ee sjun deer,
Va hinge bis vuure jetseerd;
En propper is et wie jelekt!
Dat is miech ee jeetsje, mek mek.

Et hat mer ee maajer jesjtel,
Dat is uvvertrókke mit vel
Mit vuure en hinge ee lek,
Droes maat et prut prut of mek mek.

Tswai poeëte hat et op ing zie,
Et sjtuuëst mit de höare, de prie!
En sjleet mit der kop wie 'ne jek
En ruft oes-jelosse: mek mek.

Et hat a-jen kin inne tsiek,
Doa sjlóddert et mit wie moeziek;
Vreest kappes en moere mit zek
En laacht ziech 'ne poekkel: mek mek.

Et hat inne sjunne ballóng
En vroagt nit noa kaate of bóng;
Jieët milliech en, bótter wie sjpek,
Dat is diech ee jeetsje, mek mek.

Wie jidder jeet hat zie 't vet
Va binne zoeë molliech en net;
Sjträut kaffe ezoeë in der drek
En ruft oes-jelosse: mek mek.

En wist ier wat het óch nog hat:
'ne Sjèrkwaas uvver 't tsiefferblat;
Wen iech doa et jeetsje aa trek,
Da ruft 't owieë en mek mek.

En went 't ins himmele jeet,
Da deet miech dat leed van die jeet
En lek miech 't vel vuur je bed
En róf da mer zelver: mek mek.

Jos. Wetzels
De toeëbaksdoeës in der krig

Doe jóngs noen lange joare
   Taagtègliech mit miech mit;
Wat óch vuur tsiette woare,
   Diech, doeës, verjoos iech nit.
Van mörje bis der oavend
   Woars doe joa mienne vrunk
En vul jenós beloavend
   Hool iech diech wie ee kink.
Wenn miech ee leed jetróffe,
   Da woars doe mienne troeës;
Woa iech óch hinjeróffe,
   Doe jóngs mit, toeëbaksdoeës.

Du vullets miech et piefje
   Mit kroet zoeë delicaat;
Iech bloazet ring en sjtriefe,
   Mer nit mit surrogaat.
Iech kan diech noen nit broeche,
   Doavuur has doe noen rouw;
Mar wen der krig jedoa is,
   Sjnap iech noa diech werm jauw.

Loestieje Jesjiechte

Jos. Geilenkirchen
Der Neeres

Der Neeres woar 'ne duchtieje jóng,
Mar 'ne doojënieks ieësjte klas.
Went heë mer ónduuëg maache koeët,
Hauw heë zieng jrutste sjpas.
In sjoeël en ooch in kristelieër,
Doa woar heë bij de letste.
Mar went ens jet temteert moeët weëde,
Da woar heë ummer der betste.

Der meester hauw et ins i-jen sjoeël
Uvver de telefonie en telejrafie.
De jantste klas woar muus-jens-sjtil
En loesteret wie nog nie.
Sjun laat der meester oezeree
De jauwigheet doavan,
Woa tseppelien en vligmasjieng
Nit 't jringste a tieppe kan.

Des angerdaas, doe zeët der meester
Der Neeres zouw ins zaage,
Wat jauwer wuuër wie ing vligmasjieng.
Der Neeres vingt an 't laache.
En wist uur, wat der dómjroaf zaat
Jants druuëg en ónjeloage?
‘De kótbek-zij van mienne nónk,
Die hat tswaimoal Roeëm jevloage!’

Zoeë vroagt hem ins der heër kaploan:
- Et woar i-jen kristelieër -
‘Was ist Unrecht und Betrug,
Kannst du das sagen mir?’

Der Neeres, deë bedaat ziech lang;
Op ins doe zeët de prie:
‘Heër kaploan, heër kaploan iech wees et al:
De wasserlaitoengs-kwestie!’

Zoeë hauw óch ins der heër pastoeër
De kristelieër jehat.
Deë zaat, wat me de erme jeuf,
Dat wuuër jót aajelaat;
Der aalmós wuuër ee kapitaal
In himmel oes-jesjtelt,
Woavan me vul mieë tsinze kreeg
Es urjens óp de welt.

Der heër pastoeër der Neeres vroagt
‘Wer zahlt die meisten Zinsen uns
Für unsere guten Werke?’
Der Neeres daat: ‘Huuët heë mar óp,
Ver sjlachte huu et verke.’
‘Du Dummkopf kannst du 's sagen mir?’
Zoeë zeët der heër pastoeër.
Der Neeres wurpt der kop in nak
En kratst ziech hinger 'n oeër.
Op eemoal sjteet der vleëjel óp
En watsjelt wie ing ent:
‘Der Heutser Kónsóm, heër pastoeër,
Deë.... deë jieët achtsing prótsent.

M. Hax
Blerheidsjer Potpoerrie

(Op allerhand melodieje)
(Und wir sitzen ja so fröhlich)

En ver zitse ja zoe jeër,
Och zoe jeër in der pratsj!?
En went et reënt, och jummiech nee,
Da zitse ver jants in der kladderadatsj!
Ach, went et ummer, ja ummer
Zoeë bleuf mit deë pratsj,
Zeus tselets der jantse Road
In der pratsj mit zienge kwatsj!

(Alle man van Neerlands stam)

Alle luu van jantse Blie
Veule ziech zoeë deep jetróffe,
Dat me e bis-je is oes-jesjloffe!
Op innieje sjtroasse hat me huu
Ing jantse kaar vol krai-je jesjód!
Woar dat nit jót?
(Marieche noe laach diech k.p.t.)

(Wienerlied)

Was kann Schönres noch sein
Wie die sjprietse van drek,
Die des oavends die jantse
Montuurche bevlekt?!
Has tsem ónjluk doe dan
Enne auto bejieënd,
Da biste in ins
Vuur ing wèch mitjezeënd....
Jet fainders, jet sjunders
Zalste nurjens mieë zieë,
Zoe jezeënd mit dat tsäug
Wie ós Blie!

Martin Hermans
Errin jevalle

Ing famielieje van hij erum, der man en de vrauw, zoosse óp 'ne sjunne zómmernommedieg in et läubje van hönne nette en jroeësse jaad, dem der man zelver piekfain in oade hool en zieng vrauw ummer zón vräud draa hot, went de blómme drin zoeë sjun an 't blui-je woare.

De vrauw heel hön hòfjöarieg kink óppene sjoeës, dem dóng die jouw lóf boesse jót, wat et dan ooch tseeje wól, durch mit heng en bing tse sjpattele. Ooch de eldere zelfs koeët dat hòf sjtundsje rès nit sjaade. Der daag durch hauwe ze 't döks druk in hön kling koloniaalwaarejesjefje, dat tsemliech flot jing.

Noen bedeenet in hön plaatsj 't Klara, de maad, de kónde, die um die tsiet jet hoale koame.

Op eemoal bringt de maad 'ne brif en zeët derbij: ‘Hij is ee tellejram’. ‘Went dat mer nuks van de tant Fiena is,’ zeët dróp de vrauw an der man en wie heë aa tse leëze vingt, zeëte: ‘Joa, dat is at ezoeë, doa sjteet et: ‘Kóm um zes oer mit der tsóg; lot inne waan non baan kómme; kan nit jót tse vós joa. Tant Fiena.’

‘Oah juddet!’ zeët de vrauw, ‘kunt die at wieër! Went ze hij is, dan meent ze alles tse kónne doeë, wie ze et wul en jidderinne muuët ziech noa hör fuuje.’

‘Joa!’, vilt de maad 'r dri, ‘en wie nui-sjierig is ze nit! De letste kieër, wie ze hij woar, hat ze miech boave i mieng kis alles noa jesjnuffelt en durchee jewórpe; en kunt ze noe at wieër?’

‘Jaa, da's woar.’ zeët der man. ‘Wen die hij in hoes is, zouw me bauw ezoeë leef die tsiet an der Nordpool zitse. Iech mint al, dat ze, wie ze 't letste moal hij woar, nit erg tsevrije sjeen tse zieë. Iech daat doarum, ze wuuër nit kómme. Wits de evvel, wat ver dunt, vrauw? Ver vaare mit der nieëkste tsóg bis Ramung noa mie broor, dem iech zoeëlang nit jezieë han. De tant zal nuuks koads derva dinke, went ze ós nit heem aatruft en ver broeche derbij zoeë lang nit voet tse blieve. 't Klara zeët 'r ainfach, dat ver at ee paar daag verreest zind en nit wus, wan ver tseruk kuuëme. Iech wed, dat ze dan der angere daag at wieër aafreest.’

‘Dat jeet,’ mint de maad doaróp, wie de vrauw ziech nog druvver an 't bedinke woar. ‘Iech zal alles wal jót bezörje, went 'r voet zid.’

Ing hòf sjtónd dernoa woare die tswai reezeveëdieg en de vrauw woar nog draa, de maad mer alles jót aan 't hats tse leëje en zeët nog: ‘Went de tant dan wurrem voet is, móste ós dat trek tellejraafeere; hij haste 't adres; 'ne waan broechs de ónnit non baan tse besjtelle; doe zeës ainfach doe kunts nuuks leëze, da kan ze 't diech nit lang uubel neëme.’

Doamit trókke die drij ze aa - 't kink noome ze ooch mit - oane dra tse dinke, of ze zelver zoeë ónaajemelt in Ramung wilkóm wuuëre.

Onjeveër um vunf oer kòchet 't Klara 'ne ekstra jouwe kaffieë, sjneet sjink tsereët, ding bruuëtsjere paraat maache, noom zoejaar ing pottelieje wien van de aarieët aaf, die 't ooch at paraat doa sjtellet. Went de tant dan koam, broechet ze nit mieë lang alles noa ee tse kroame, bis hem óp eemoal in vool, dat et vuurwende munt, van jaar nuuks leëze tse kónne..... ‘Och,’ daat et doe, ‘iech zaan livver ver hant jee tellejram krèje, dat huurt ziech nit zoe dóm aa.’

't Woar tjeën hòver zivve; doe woeët plötsliech heftieg óp de sjel jeduit; 't kliengelet els went koajónge 't dunge. De maad

leuft kiekke en joa, doa sjting ze, de tant Fieng, ing erje dikke, uvvermieëssieg sjwoar madam, mit roeë dikke bakke en fónkele koa ooge.

‘Jódden daag, madam’, häuchelet de maad, ‘komt Uur ós flits bezukke?’

‘Dat zals de doch wal wisse,’ keëket de tant Fieng de maad aa, wie ze in et hoes erinner koam. ‘En woavuur woar jinne waan an der baanhof, wie iech 't doch in et tellejram besjtelt hauw!’

‘Ee tellejram? Mieng leef tant, hat Uur des ee jesjikt?’

‘Dat 'r doa nuuks va sjiengt tse wisse,’ zeët de tant, ‘is miech doch erg ópvallend; doa zal iech miech evvel 'ns noa erkóndieje, wie dat is. Mer woa zind eejentliech de Hersjafte?’

‘Meh! Uur treft 't huu evvel eëtsj sjleët,’ bejón benoa sjtróddelend de maad, die bang woar, dat ze ziech vermoellet, ‘'t deet hön leed.... 't zal hön leed doeë,’ verbesseret ze ziech jauw, ‘went ze verneëme, dat Uur hij jeweë zid. Alle tswai zind noa Ramung óp bezuk jejange; 't kink hant ze ooch mit.’

‘Ezoeë!’, zeët doaróp de tant jants lies, ‘Dat is evvel zóngerliech ópvallend, wail ze doch angesj jaar nit reezeloestieg zind. En wannieë kómme ze dan tseruk?’

‘Ja! Dat wees iech ónnit; doa hant ze miech nuuks van jezaat; flits in tswai wèche.’

‘Nodda!’, zeët die doe dróp, woabij ze der manktel en der hód aaflaat en noa 't woeëntsimmer introan. Ze zats ziech an der dusj en lees ziech van de maad alles óptoafele, wat 'r jót sjmaachet; dikke tante hant jeweunliech ooch jouwe hónger, bezóngesj went ze urje óp bezuk junt.

Wie ze jet um jang draa woar, vroagt ze óp eemoal de maad: ‘Klara, kants de inne dervuur sjikke, vuur tse huuëre, woa 't tellejram va miech blieëve is?’

Doe versjrekt ziech de maad, wail 't dan joa eroes kómme woar, bis ze plötsliech óp 'ne jedanke koam en zaat, dat ze dizze middieg zónne aat brif höt krèje, evvel ze kank dat nit zoe jenauw. Wen dat et da flits is, dan jung ze 't ins krieje.’

Mer wie ze 't de tant kiekke loos, doe woeët die evvel koad. ‘Doe dóm sjoaf, datste bis’, keëket ze hem aa, ‘dat is doch et tellejram, woa dri sjteet, dat 'r miech 'ne waan noasjikke zult en wents doe dan zoe sjleët leëze kants, wietste zeës, woarum - dat zaag miech doch 'ns - has doe duppe 't dan óp jedoa?’

De erm maad woeët ónger dat bekieve jants roeëd wie 'ne sjroethaan en sjtammelet jet van oes nuisjieriegheet 't jedoa tse han, woanoa ze zoe jauw wie meujeliech noa de kuche erinner veëjet, um aan et kuche-jereppels hör erjer oes tse losse; en tselets sjtoeësset ze nog ing flesj wien óp de aarieët um, woadurch van dat sjerverjekliengels de tant jants nerveus non

kuche erin kunt en ooch doavuur nog aan tse sjoebbe vingt, wail - wie jezaat - ze mint uvveral 't woat tse mósse doeë.

Ooch sjienget ze jet tse aane, went ze 't ooch nog nit besireef, wie de zaach mit et tellejram eejentliech tsezaame hóng. Evvel ze lees et ziech nit merke en kummeret ziech winnieg drum, dat ze de jezelsjaf van hör verwante misse mónt en vuur aaf tse reeze de nieëkste daag, dat vool er allens jaar nit in; en dat hauw de maad doch zoeë jehoft!

Vunnef daag jinge verbij; de tant woar wie in eeje hoes, kommandeeret de maad in alles, wat ze wól, lees ziech jót bedeene van er, in ee woat, jinne hauw jet mieë tse zaage wie zie; doarum woeët ze de maad mit der daag lestiejer, bis óp der mörje van der zesde daag 't Klara vleesj woar hoale en der brifdreëjer inne aan de maad adresseerde brif braat: ‘Noe kiek doch 'ns hij; de maad kan bauw nuuks leëze, wie ze zeët en die tswai sjikke noe dör zónne lange brif. Doahinger sjtikt jet, dat hauw iech miech wal trek jedaat en zoeë sjiengt 't dan ooch tse zieë.’ En ze noom ziech der bril en leëzet, wat in der brif sjtóng:

‘Klara, ver hant jidder daag jemeent, ee sjrieve van diech tse krieje, of de tant Fieng nog doa is. Ver kónne nit langer mieë hij blieve; mie broor is va jister aa óp rees en uvvermörje vieërt de vrauw ooch voet; et blieft ós drum nuuks angesj uvver, els mer noa heem tse kómme. Tellejrafeer zoofort, wie et is, evvel verberg dizze brif jót; went de tant em zeug, ding ze dervuur oes de hoet vaare; dat kanst de diech joa ooch wal dinke.’

Wie de tant Fieng dat jeleëze hauw, sjpróng ze jants sirelliech druvver óp; ze zaat jee woat, noom veër en ink, zats ziech tse sjrieve en wie ze veëdieg, jauw allebij de brivve in ee anger koevert jedoa, dat ze jót tsouw kleëvet en wie de maad koam, dör nog jezaat mit de sjtreng wiezóng, dizze brif nit óp tse doeë, ennem höre deensheër tse uvverjeëve, went ze oes Ramung tseruk kuuëme; doe ding ze zich aan en.... voet woar ze!

‘Deh!’, zeët de maad dernoa, ‘noen zind ver ze da endliech kwiet; noe zind die vroeë, dat ze tseruk kónne kómme. Iech wil 't hön mer jauw joa melde.’

Nog derzelbe oavend koame die wieër en 't Klara bejón alles tse vertselle, bezóngesj dat de tant et mer nit droes hai krège, dat zie vuur hör woare voet jejange en.... zeët et tselets: ‘De tant hat Uuch zoejaar nog 'ne brif hij jelosse; iech zal em ins jauw krieje joa, dan kant Uur em ins leëze.’

Mar doe woar et an hön, zich druvver tse erjere, wie ze die tswai brivve oes et koevert noome, der hönne en dem, deë de tant jesjrève hauw, woarin sjting, dat tse et nit kunt bejriefe, wie ze ziech aajesjtelt hant, zoeë zelfs, dat ze vuur er wuuëre loofe jejange. Ze wuuër kómme, hön mit tse deele, dat

ze alle obst, wie biere en eppel, oes hör jroeësse sjun obstwije hön ónentjeltliech sjinke wool, vuur et in hön jesjefje tse verkoofe en woaraa ze dan jewis ee sjun heufje jeld aan verdeenete; ze broechete mer tse kómme en et aaf tse doeë. Evvel noa wat noe vuurjevalle wuuër, zouwe ze mer sjtil doa blieve.....

De lang jezichter, die ze noa dat leëze alle drij - de maat mit derbij - maachete, kan me ziech lieët vuursjtelle.

Martin Hermans
Ee ónjeluk ónger ing bruk

Der Pitter jing óp zichere daag
Ins sjpatseere mit zieng vrauw,
Die e da loeter i-jen-erm 'n hauw,
Va Kirchroa de Wienjraat aaf.

En ieër ze woare in der Bril,
Koame diech doa autoos jevaare,
Jroeësse en klinge va zón kaare
En ummer zieër, jinne ins sjtil.

Der Pitter doog ummer umkiekke.
Allemóments koame nui-je
Entwidder eraaf of eróp jedui-je.
Drum mint zieng vrauw, 't Mieke:

‘De fuurer hant der kop nit kloar,
Went ze zoe eraa kómme jejaage;
Dunt ze nit 't leëve dóp waage,
Zoeë langs-ee tse renne óp e hoar!’

En of ze dermit vaare kót of wiet,
't Tuute weëde ze jaar nit mui;
Mitónger meent me, 't wuuëre kui;
En allemoal hant ze jing tsiet.

Woa autoos loofe, doa is jevoar!
Da heesjt 't mar ópjepaast;
Hinger ós kunt wieër inne jeraast!
Went 't trotwaar 'ns nit woar!’

‘Witste,’ zaat heë, ‘wie der tsóg
Miech ins jants uvvervaare hat;
En doch woar 'ch dervan nit plat;
En deë vieërt wal flotter nog!’

‘Da hauts doe el doe ee jeluk!
Leeve man, woa woar dat dan?’
Doaróp zeët der Pitter: ‘In de Ham,
Wie 'ch 'ns doa jing durch de bruk!’

De vrauw vingt aan et laache
En joof 'm ne sjtoeës i-jen ruk.
‘Jóng’, zeët ze, ‘wat bis doe ee sjtuk,
Tse sjpasse mit onjeluk-zaache.’

Martin Hermans
Van ing vrui-jere kirmets

Vuur joare, doarum at jet jelije,
Jenauw wees iech noe jraad nit eëve,
Woar in Kirchroa óp Maat en wije
Ee reët lusteliech kirmetsleëve.

De sjokkele en de sjisboed
En doabij ooch de karresel,
Die órjelet hön lid i-jen loeët,
Dat diech sjpróng et oeërevel.

De karresel woeët doe jedrieënd
Doe-tser-tsiet nog mit de voes,
Wail wie huu mit 'ne masjieng,
Doavuur woare de luu nog nit loeës.

Doa koam der tswaide daag, 's Mondes -
Et woar jraad an der Rónge Pool -
Miech evvel eraa der Nandes,
Deë zich an alles vas wal hool.

Van hem wós me nit, wat 't duuët,
Wail e dronk nie 'ns uvver de moas;
Doarum woeëte dan ooch jenuuët:
Woarum e dan ezoeë wakkele doog.

E zeët: ‘Dat wil iech uuch zaage,’
En e zats ziech óp de róng moeër,
‘Woarum miech de bee nit mie draage;
Ze zund miech nit tse sjwoar.’

Heë häuj et nit van et drinke,
Dat könt men em noe wal jleuve;
Heë heul nit va brandewien-pinke,
At lang, dat e jee druupje ding preuve.

‘Ziet ins deë miensj doa drieëne,
Bij deë dikke karreselleman.
Wie e ziech sjint mit heng en tsieëne,
Bis dat e bauw nit voet mieë kan.’

Heë höt 't vurrieg joar die peëdsmuuele
Ooch jeduit bij deë karreselle-Frents
Vuur ee traktement va veer jöale,
Woavan e hai krèje nog jinne tsents.

‘Dit joar bin iech nog 'ns bij em kómme;
Evvel deë lieët nit mit ziech kalle.
Doe bin iech óp de karsel jeklómme,
Bis dat iech jants dol dervan jevalle.’

‘Wie vul moal tse peëd iech rónk jevaare,
Doava wees iech noe jaar jee sjpiet.
Zitse bin iech blève, oane tse betsaale,
Bis datte miech die sjood woar kwiet.’

Frits Ploum
Oes de sjmoekkelfsiet

De sjmoekkeltsiet jedinkt ós nog allemoal zieër jót. Mennieg amerölsje hat ziech doe aafjesjpilt, wat 't vertselle weët is. Me zeët zójaar, dat ee bóch wuuër tse drukke va allenäu die anekdötsjer, die doe zind vuurkómme.

Ver wisse, dat alles, wat me ziech mar dinke kan en wat mer jet jemist koeët weëde, uvver de jrents woeët jetransporteert. Och noe joatserwelt alles en nog jet, oes-jenoame tsijelsjting en jlui iezer.

't Mieëts jangbaar artiekel woar óp ing jewisse tsiet vleesj:

sjinke, sjelaasj, sjpek, lóng, leëver, preskop, poetes, vet, huijerkieës, hemcher, hòve kop, kótlet, broatwoeësj, poeëte en oere, tse vul vuur op tse neume.

Jemekliejer wuuër 't natuurliech jeweë verreke mit lief en zieël, mit hoet en hoar eruvver tse bringe. Dat woar el tse jevierliech, den zón bieëste kanne sjreklieche klamau en behai maache, bezóngesj went ze jelijt weëde en 't sjtets-je als roeder deent, böake ze jeweunliech hulp en moad. 't Zou zich joa zelver an de kómmieze zieë uvverlieëvere, die besjtimt óp zoeë jekeëks zouwe zieë aakómme. Wól inne doarum zoeë sjtuk vieë mit jouwe verdeens dón disserteere, da woar 't mer 't vernuftiegste vuur 'm va tse vuure zónger vul sjendaal kòd tse maache.

Ozze noaber, der Kütte Helmus, hauw da óch ins ee paar vaazel verksjer jejoole; woavan ee ziech mer nit wól sjikke. 't Vroos nit orrentliech durch en bloof bedäutend tjeën zie kameraad tseruk. Dat jevool ózze Helmus nit en heë uvverlaat den ooch ins mit zieng vrauw, wat tse doeë.

‘Zoeë erm wieët langer voore is voetjewórpe jelt; dat weët doch nuus. Iech houw 'm óp inne jouwe oavend vuur jenne kop en bring 'm uvver de pöal’, woar der sjloes van der uvverleëg.

‘Nem diech innaat, Helmus! Went ze diech ins sjnappete!’

‘....Dan hant ze miech mit der sjlaviet, mer auwat, wat angere floept, mós miech ooch jelukke en wen iech 'm jót eruvver krien, hant ver der sjaa doebbel in,’ meenet ózze noaber, ‘en da, vrauw, iech zal wal jót oes 'n ooge kiekke of besser nog iech zien ins mit ee paar poste tse kalle, flits lieët ziech jet mit dön maache en jieëft dat nuuks, da jleuf mar, dat ze 't sjlauw mósse aalegge vuur der Helmus tse trappeere. Kal mer mit jinne druvver en hòd 't mar vuur diech, den 't is jauw jet durch mis-junstieje luu verroane en aajedraage en da heesjt 't ziech drijdoebbel inaat neëme.

Op inne jouwe oavend, 't reënet, dat 't joesjet en 't woar zoeë duuster, dats-te jing hank vuur de ooge koeëts ziee, der Helmus vóng doe, dat 't noen wal de jeleëjenheed woar vuur 't kuutsje noa jinzie tse bringe. De baan zouw noen wal kloar zieë, den de kómmieze en tsoldaate zouwe noen wal urjens sjtoa tse sjoelle.

‘Vrauw’, zaat der Helmus, ‘jef miech inne jroeësse uvvertsóg, iech houw 't krank oas vuur der kop en bring 'm doa in eruvver.’

In der sjtikke däuster jóng e noane sjtal i en ee orrentliech sjleëgs-je mit der voeshammer dóng 't deer noa de anger welt reeze. Der Helmus woar zoeë ópjereegt, dat-e nog nit eens jót keek, offe wal 't richtieje hauw jehouwe, dui-jet 't ziech mer jauw in zienne provesooriesje zak, wórp ziech dem óppen sjouwere en jong op weeg.

Ongerwiel beënet ziech zieng vrauw der roeëzekrants tser ieëre van der Hillieje Rochoes, dat 't mit et verreke mer jót zouw joa. Koalieg woar ze an 't tswaide jezets, wie sjtil óp de roete woeët jetiept en ‘los miech jauw, jauw'rin’ woeët jefluustert. Ze kank trek de sjtim van höre Helmus en ee-tswai-drij hauw ze de sjauw van de duur en der Helmus mit zie pak óp der poekkel erin jelosse. Der erme keël woar jants oesser oam, sjweeset wie inne daas, raazelet i alle jlidder; zieng jantse kraatsj va ieëder woar fleute.

‘Ze zind hinger miech,’ woar alles wat e eroes koeët bringe en wórp 't pak óp der kannepieë. Zieng vrauw, die ummer eëve jemuutliech en rui-ieg bleef, kroog noen inne jouwe i-val en zaat an der Helmus: ‘Blief doe mar hij; iech lek jauw de kalbas mit 't verksje in ee kingerbetsjtetsje; went ze hoessukking kómme doeë, zaage ver, dat 't kink doa sjloffet.’

Zoeë woeët jedoa. Kóm woar der uvvertsóg ónger de dekkens of 't woeët hel óp de duur jeboemst.

‘Doa zind ze!’

De vrauw van der Helmus jóng opmaache en vroaget an de tswai kómmieze, die höre man hinger de veëre woare, wat de heëre jevelles wuuër.

‘Geen praatjes! Hij is hier binnen; we doorzoeken 't hele huis; we moeten hem hebben!’

‘Wem? wat? leef heëre....’

‘Hier is iemand binnen gelaten met 'n pak op de schouders!’

‘Auwat, iech bin doch mar alling mit der man en 't kink, wat sjlieëft.’

‘Ha! Dan zal je man 't wel geweest zijn.’ En doamit jónge de kómmieze noa 'n hoes in, woa der Helmus, deë ziech ee bis-je herkrèje hauw in hemsmouwe in inne auwe missieoeënskalender zoos tse blaare.

‘Waar is 't pak, dat je mee naar binnen gebracht hebt?’ vroagete de keëls.

‘Wat vuur ee pak? Iech bin nit boese de duuër jeweë,’ woar der Helmus zie antwoat.

‘Je schoenen lijken er anders wel op, vriendje!’

Der Helmus woar trek sjlaagveëdieg en zaat: ‘Dat is va wie iech dizze nómmedieg plantse ha oes-jesjtaapelt; doa woar 't huu jraat jót weër vuur.’

De kómmieze looze ziech evvel nuus wies maache en joove ziech uvveral an 't zukke. Der Helmus moeët der keëtseluuëter draage en luuëte. Oppene zulder woeët aajevange en ze zouwe 't jantse hoes jruntliech revedeere.

Wat de vrauw van der Helmus ziech óngertsiet in kuche zoos tse beëne, wees iech nit, mer zicher is, dat 't nit tser ieëre van der Hillieje Antonioes woar.

Wie de kómmieze an 't tsimmer koame, woa 't verksje i bed loog, wól der Helmus doa langs, mer de kómmieze verlangete doa óch tse kónne kiekke.

‘Doa is doch nuus, heëre; uur zouwt miech alling 't kink wakker maache en da han iech en de vrauw werm der leeve las, vuur 'm i sjlof tse krieje.’

‘Openen!’ zaate de kommieze barsj; zón finte kanke ze. Der Helmus bloof nuuks angesj dróp vuur óch wer mit 'n noa dat tsimmer tse joa. Heë woar sjtief va angs; der floepet sjloog 'm, of ze ooch i-je bed zouwe kiekke.

En jowaal; de lóf verroanet 't. Zónger pardoen noome ze 't verksje in besjlaag en der Helmus kroog ee protekol. Der erme dijus woar ram van de zökke en heë woar jants oes 't huus-je, wie de kómmieze óngeree va drij mont hinger de wasserlinie kallete.

Van oes-jesjtange sjrek en angs dónge der Helmus en zieng vrauw de jantse naat jee oog opee. 't Leed woeët nog jroeësser, wie ze 't anger mörjens merkete, dat der Helmus 't jezónk kuusj-je hauw wille sjmoekkele en ze mit der sjrauwel inne sjtal woare blieve zitse.

Mit ee ‘e ónjeluk kunt nie alling’ moeëte ze ziech jeejenzaitieg mer jet truuëste.

Frits Ploum
I-kwarteeróng

't Woar ing oesnaam, went inne verleëje woar vuur i-kwarteeróng, mer woar me eemoal aajewèze en kroog me inne jesjikt, dan woeët ziech doa ainfach bij neerjelaat en de jónge hauwe ziech nit tse beklaage.

Den woa i jants Holland woeëte de tsoldaate je-extemeert wie hij-erum? Ejaal va wat ver kluuër en woa vandan ze woare, ze woeëte aa ‘jemeneert’ en hauwen 't jót. Den wie mennieg inne, deë doe als militair hij noa Kirchroa koam vuur de jrents tse bewaache, is sjpieëder hij blève. Waal ee bewies, dat 't in 't ‘donkere Zuiden’, woa ze ieësj mit zoeëvul angs en sjoedder hin jónge, nog wal zoeë sjleët nit woar.

De mieëtste luu daate ziech hij zoeë: went ós eeje jónge urjens angesj kuuëme en doa wuuëte i-kwarteert, da haie vier óch jeër, dat ze ee orrentliech bet en ing jouw kòs kreuje. Doarum behandelete ze hön zoeë es wie ze zelver óch jeër behandelt wuuëre; al broechet me jraad nit verleëje drum tse zieë, den mit

de paar tsents verjuutoeng van de rejieróng koam jinne doa; me leet ummer jet sjaa.

Mer ziech aasjtelle en alles dróp zetse vuur der langs tse kómme, wie dat der Klómpe Lenaat ding, neu, dat woar ooch jing handelwies.

Der Lenaat hauw ee poetieksje, boeret en handelet jet derbij en sjtóng bekankt vuur inne knauzieje miensj, deë óp inne jrosje oes woar, wie inne däuvel óp ing zieël. Klaage en kuumme woar bij 'm troef en doabij koam, dat-e bekankt sjtóng vuur inne, deë ze hauw; inne sjtille knuuver! Jee wónger dan ooch, dat-e mit sjrek en angs draa daat, dat heë ooch wal ieësjdaags an de rij woar vuur i-kwarteeróng.

‘Wat jieëft dat, Trieng?’ hauw-e wal hónged moal an zieng vrauw jeklaagt, ‘zieg ins aa, dat wurpt nog nit e zoeëvul oes, dat me druug broeëd vuur zónne tsoldaat kriet. Iech joan ins noa 't sjoeëlhoes en leg dön ins oes, dat ver nit alling jing plaatsj haie, mer ooch jing tsiet vuur ooch nog inne militair óp tse waade. 't Is nuuks besser, es went me ziech in e-zoeë-jet vuur ziet, flits krient ver da jinne jesjikt, den dink ins aa, wat dat inne ambraas in hoes jeuf.’

‘Joa, Lenaat, jank en kal ins.’ En der Lenaat trók óp inne jouwe mörje noan burjemeesterij, vuur tse zaage, dat ze 'm zouwe versjuuëne va i-kwarteeróng. Ee paar sjleëte tsiejaare, die e ziech in tèsj hauw jesjtòche, daat-e, zouwe ziech wal ins kinne loeëne.

Heë meldet ziech an ee sjalter, vóng aa mit e paar van die billieje sjtink-sjtengele tse presenteere, zoeëdat der beamte daat, heë wuuër jet jóngs kómme aajeëve: ‘Da kan me uuch joa zicher jrateleere! Inne jóng of ee meëdsje?’

‘Uur verjèst uuch, heër; iech kóm vuur jants jet angesj. Iech hoeët, dat bij ós in sjtroas och tsoldaate weëde i-kwarteert. Mer noe wol iech uuch kómme zaage, vuur uuch ónnuuëdieg sjriefwerk en zoeë tse sjpaare, dat bij miech jaaroes jing plaatsj is. Wie jeër dat ver ós inne kreuje, mer mit der betste wil, 't jeet nit. Ieësjtens, wie iech zaan, jing plaatsj en dan ooch mieng vrauw hat de heng vol mit 't hoeshauwe en 't jesjef en va kòche kunt noen al de hòf tsiet nuus.’

Der Lenaat vertsellet evvel nuuks va sjaa, dem e zouw han en ooch nit, dat 't 'm nit aasjtóng inne tsoldaat-kómmies in hoes tse han als jesjefsman in deë tsiet!

Op 't jemeendehoes hauwe ze ózze Lenaat el durch. Ze pitsjete ziech óngeree ee eugs-je en vrievete ins mit inne vinger langs der doem. ‘'t Is jót zaat!’ en doamit koeët der Lenaat aafhouwe.

Jing tswai daag sjpieëder kroog-e al ee sjrievens, dat óp deë en deë datum tswai man bij 'm moeëte weëde i-kwarteert.

Dat woar jemeen: ieësj sjtèche ze ziech de tsiejaare van inne in tèsj en dan behandele ze inne ooch nog zoeë. Nè, dat woar ónversjeëmt, hiemelsjraiend en jot-wees nit wat nog mieë, en nog wal tswai tsejeliecher tsiet!

‘Ze verrómmeneere ós, vrauw; doa mósse ver ós zieë langs tse foetele.’ ‘Mer wie?’ 't Trieng boechsjtabeeret ooch ins óp der tseddel en zoog, wat der Lenaat nog jaar nit jemerkt hauw, dat 't nit van burjemeesterij, mer van der sjef van de kómmieze koam. ‘Wuuërs-te ooch trek noa dem jejange, dat hai flits jehólpe.’

‘Witste wat, Trieng, iech joan noa 'm en da zag iech, dat 't nit jung en zicher noen nit. Ver haie jraad jet klings krèje en dóe leugs nog doa. Iech wed, dat ze 't da i-trekke.’

‘Mienne leeve Lenaat, biste jants! ‘Pietsje, ózze jungste, is al bauw drij joar en meenste, dat ze diech dat jleuve? En went ze ins kuuëme kiekke?’

‘Doe has jet leed. Op 't kantoeër kinne ze ós nit; en went ze kómme, da wikkele ver ainfach 't Pietsje, dunt 'm ee mutsj-je um en leëje 'm in inne auwe kinkskörf. Doe leës diech i bed en wat wils-te nog vuur ee besser bewies?’

Of 't Trieng al doa tjeën sjputteret, dat hólp nuuks; der Lenaat hool vós bij sjtuk. En wat heë eemoal in zienne kop hauw, hauw-e nog lang nurjens angesj. Heë jóng noa 't tsolamt, vroaget der sjef tse sjprèche en vertsellet dem, dat 't mit die i-kwarteeróng zieër ónjeleëje koam, bezóngesj mit dat nui kinke.

‘Waar woon je?’ vroaget der sjef. Der Lenaat joof zieng adres óp en der sjef zaat, dat-e noa de middieg ins zouw kómme kiekke. Went 't nit jóng, zouw heë wal maasreejele neëme, dat de i kwarteeróng woeët i-jetrókke. ‘'t Is jót, heër; adieë, heër’, en der Lenaat wie inne piel oes inne boag noa heem.

‘Trieng! 't Pietsje vieësje en dan noa bed i; der sjef kunt dizze middaag aa!’ 't Woar doe angesj nuus drop es wie et eemoal bejónne sjpelsje mer durch tse mankeere.

's Nommedaags koam der sjef 't hoes ins kiekke. Woa e zelver hoesvadder woar, wól-e tsejeliecher tsiet ooch ins jeër 't kinke zieë. Heë meenet der Lenaat zoojaar inne jevalle tse doeë, mit ziech vuur zie nui kinke tse interesseere.

Heë jrateleeret 't Trieng en vóng 't inne oesnaamswies sjtaatse en duchtieje jóng.

‘En hoe heet 't manneke?’

‘Iech heesj Pietsje,’ klonk 't doe kloar en duutliech....

Dat der Lenaat i-kwarteeróng kroog, lieët ziech dinke!

J. Reinard
E Iediel aan de Wèsjfsieng

‘Iech zaan diech, doe dees de vinster tsouw.’

In de auw tsiet, hauw me ooch wingtere, jraad wie huu tse daag. Ee joar woar brakkelieg en et angert vroor et weer dat et ies kraachet en 't brómmemai-jet, dat de sjwoar tek van de boom veele - bezóngesj van de wieje.

Inne brakkeliejetieje wingter wirkt dan ooch sjterk óp de miensje in. De wingterkrankheete vóng me ónger inne hód en heesjete: ‘influenza’ of óp jót plat ‘de vrauwlentse.’ Der duutsje kastedokter neumet ze ‘faulenza’.

Wem de vrauw-lentse jepakt hauw, mónt tieë drinke, van alles mui-jelieë jebruid, bis dat-e sjweeset wie e mullepeëd.

Ieër de vrauw-lentse oesbrooch, hóng der himmel vol ónheel - knies, tsenkerij en sjtuchelij, bezóngesj ónger de vrauwluu - en sjtuuret der vrid, wie inne blits-sjlaag aan der kloare himmel.

En allier der wèsjdaag, dat woar der daag, woa óp de króddele et jäutste basjete. Et broechet mar e bis-je aasjtoeës en 't vuur woar in daag. Wat ziech dan zoeë sjtil eweg in oere jefluustert woeët, kónt me jemekkeliech huure va ee jehuch bis óp et angert.

Dat doeret dan bies der ieësjte luuëter óp de bleech koam - da woar bedinktsiet - en ónger et bónks jóng me wirrem mit vrisje mót, jiftieje blik en doebbelsjpitze tsóng ziech aan de montoeër, dat jing ing ziech zelver weerkank.

Went de vrauw va óngenee en die va oave óp derzelfde daag wèsjete, da sjpón et ieër de wèsj in de tsieng koam. Et reëinvaas van de vrauw óngenee tseejet al jauw der boam en zie woar nog lang nit veëdieg mit wèsje. Zie kreeg ziech sjtil e emmerche reënwasser oes et vaas van de vrauw van oavenóp en mint in ziech, wail die es nit vul broechet, ze hai ooch nit doa óp jezieë.

Mar jaa, - die sjting mit hör tsieng aan de vinster en loeret wie inne toeruul durch de jardienge noa alles, wat óp et höfje jesjooch.

En ópins sjtoetset ze - wie ze de vrauw van ónge aan hör reënvaas zoog sjuppe. Der luuëter van erm aafsjtreufe - de vinster ópriese en eraaf róffe woar et werk van 'ne noe.

‘Oh! noen wees ich ooch, woavan et kunt, dat mie vaas immer zoeë jauw leëg is!’

De vrauw aan et vaas woar jants verantreert en va sjrek vloog er der emmer bauw oes en heng.

‘Doe kants diech wal dik doeë uvver dieng sjun wèsj - dat jleuf iech - mit anger luuts reënwasser; dat jeet jemekliech.’

‘Iech han miech mar ee kling emmerche krin, die vaas is nog böadevol,’ zaat de vrauw van ónge.

‘Joa vol, iech zin et, loezetieje floes!’ Ze sjtemmet de erm in zieje en jrielaachet tjeën de anger vrauw; doamit woar der krig aajezaat. ‘Ongersjtank diech nog ins draa tse joa, dan erleëfs doe jet!’

‘Iech han al vul erleëft mit diech - sjwatse prie - hòd diech aan et wèsje - der luuëter weët diech kòd - drekoas!’

‘Wat, drekoas! Sjpitsboof, woatste bis! Ummer klautste miech et reënwasser!’ Hör ooje bejónne al tse vunkele.

‘Doe broechs et joa doch nit! - Mit tswai emmerchere deeste de wèsj va drij wèche! - ónjewèsje jemus - vies knoeësel!’

‘Wat! Doe drekemmer, brèchmiddel - sjroebloemmel - dat kummert diech doch nit - sjpitsboof! - blief va mie reënwasser.’ En ze klatsjet bij jidder woat in heng.

‘Jank! - knieskalender - sjandaal nog jet mieë vuur zoeë e druupje reënwasser.’

‘Wen iech diech nit trappeeret, maachetste miech et vaas druug, doe vlòskop!’

‘Jek liepsj-je! - klaafe meun!’

‘Jank doe, kloeëstermiet; werrem em diech jet óp.’

‘Et kan diech ooch ins sjleët joa - doe has nog nit aldaag oavend.’

‘He! Dat zoos, wa! Duppe-lekker.’

‘Iech loof evvel nog nit mit aafzets-jere - doe wits joa woavan!’

‘Vlitsjet! Koeësjterèsser, zag dat nog ins!’

‘Ieraafsjnieër!’

‘Behaitsmutsj - krauwpantsj!’

De wöat vlooje wie póvaisjting va oave noa ónge en woeëte weerjekaatsjt mit weewöat, die nit zind tse besjrieve....

De auw módder van de vrauw van ónge koam jraad tsóm aajank et jengs-je eróp; ze hoeët ziech dat sjoebbe jet aa en sjód mit der kop. ‘Wat is lòs meëdje?’ zaat ze ópins.

‘Doa is die ziech aan 't uvverbrèche en ant ópriese vuur e emmerche reënwasser - hör vaas is nog vol!’

‘Dat móts doe ooch nit doeë,’ zaat de módder.

‘Wat! E emmerche! - ummertsouw likste a mie vaas tse lepsje,’ hool die va oave ziech aan et sjantai-je.

‘Doe zeës, watste wilts, verloaje sjeëlzes,’ broezet die va ónge eróp.

‘Sjwieg noen’, berui-iejet de módder hör doater, ‘verdraat uuch. Hör wasser mótste ooch nit broeche. Jidder et ziengt, da

kriet der duuvel nuus; - doe wits doch, wat dat vur ing is,' zaat ze sjtil.

Mar die va oave hauw de oeëre jesjpitst.

'Wat vuur ing is? Wat vuur ing? - auwe raaftsank! Doch jet jants angesj wie dieng tsoat - fouw! zouw beëdelspak!' Ze sjtieppet tjeën denne va ónge nog bij et in heng klatsje de tsóng eroes.

Dat hauw de auw vrauw nit verwaat.

'Zoeë is dat nit jemint - et is noen jenóg jeweë; zit sjtil en dut de vinster tsouw', mint ze jótmuuëdieg.

Inplaatsj va zónnesjien joof et reën en haajelsjlaag.

'Dón de vinster tsouw - auw heks - dat kunt miech nog passe - iech vroag nit noa uuch allebij!' Eroesforderand sjtemmet ze de erm in hör zieje.

'Och! Dóch noen de vinster tsouw en keëk nit ezoeë!'

'Ze kunt nit tsouw! Alle luu mósse huuëre, wat vuuër sjpitsboove en sjelme uur zid!'

Onheemliech bejónne de ooje van de módder tse vónkele, mar zaat nuus - hör lippe beweëjete ziech, doch der mónk bleef sjtóm. Ze keek ins um ziech erum, da noan loeët, wie inne profieët en bejón tse jrieëmele en winket joa mit der kop.'

'Kiek mar in loeët, auw tsang!'

'Los diech mar jónk hange da weësjte nit òd!' - Dóch de vinster tsouw!'

'Ze kunt nit tsouw!'

'Doe dees ze tsouw, ieër tsing minute um zind!'

'Dat wil iech zin - ze kunt nit tsouw!'

'Ze kunt tsouw!' - Doamit jing de módder noan hoes in en vroajet aan der äudste jóng van hör doater: 'Hindrich, der oavent doa - die sjtoeëf in de aaterkaamer, kan die brenne?'

'Joa, jroeësmódder; evvel die sjwaamt erg.'

'Dat is jraad jót, jóng. E fain middel, dat hulpt; dör zalle vier ins jauw zieë de vinster tsouw maache.'

'Betstemódder, dat bringt uur nit veëdieg - die hilt ziech der jantse daag draa.'

'Iech beloaf diech, dat ze jauw tsouw kunt. Jank ins mit ing mangel jauw noan sjteekoel en zuk va alles, watste mar vinge kants, dat jót brent en sjwaamt - tsauw diech jet.'

Der jóng nit voel; - jauw woare tseruk mit ing mangel vol koeëlsjtórkele, auw sjóng en loemmele.

'Jóng! Noen zalle vier sjpas erleëve. Dóch jet papier en sjtruuë in der oavent - noen jet sjteenoalieg dróp en dan aajesjtòche en jesjwaamt noa - duuvel kóm eroes.'

Ze jing ins kiekke. Boese woare die tswai ziech nog aan et tellewelle en de hoare aan 't kème.

‘Biste werm doa, auw veëg?’ woeët ze va oave oes de vinster bejrust.

‘Wie? Haste de vinster nog nit tsouw?’ Ze sjpingset al ins uvver ing zie noa der sjoaresjtee, woa der sjwaam mit dikke kwalm eroes koam jetrekke.

‘Vuur diech kunt ze jaaroes nit tsouw - jaaroes nit - doe has miech doch nuus tse benedai-je.’

‘Dat nit - Jod bewaar miech - mar, doe dees de vinster tsouw - ze kunt tsouw!’

De vrauw va oave woeët al jet jewaar van der sjwaam, deë ziech uvver et daag hin jreun en jeël uvver de panne rollet langs de moeër óp en noan vinster indróng. Ze vool al ins in der hòs ónger et sjoebbe. De noabere keeke ooch al ins noa der sjoaresjtee en der sjwaam en minte, dat et brank: ‘Wat is lòs? Brent et? Brent et?’

‘Nee! Et sjwaamt - en et kunt es nog mieë. Vier zind aan et reuche - vreëm sjpek, wat vrakketieg is’, róffet de auw módder. De vrauw va oave hool ziech al der sjótsel vuuër der mónk; hör ooje loofete.

‘Zoeë weët iech hij jetempteet; ich bin et leëve nog nit mieë zicher hij, bij dat krauw.’

‘Meëdje, dóch de vinster tsouw, da is et jót.’

‘En ze kunt nit tsouw!’

‘Da sjnoef nog mar ins jót; da bekieësj doe diech.’

Der sjwaam, kwalm en reuch van de koeëlsjtórkele woeët nog ummer dikker en jleech ing zónnevinsternis. Mar de vrauw va oave joof et nog nit óp. Ze bejón wirrem tse sjoebbe - de troane loofete de bakke aaf - ze vool inne hòs - sjtróddelet jet en proetsjet.

De noabere krieënete va sjpas en róffete: ‘Hoeraa! - hoeraa!’

Noe vool ze bauw urn va jif. Ze laat ziech in vinster, vuur denne ooch der dat tse zaaje.

‘Hóddele! - Hóddele-krieëmere!’ Tse vul sjnoof ze óp. Der sjwaam pakket er, ze verdrieënet de ooje en klaatsj! - de vinster vloog tsouw!

J. Reinard
Inne zillevere hoeëchtsietskóch mit troane, klöp en sjleëg jenóg

Zilvere hoeëchtsiet vieret me vrui-jer ooch nit alledaag - waal jót. De auwe vierete oes dankbaarheed, dat ze zoeë lang jeleëft hauwe en oes vräud en plezeer, dat ze het allebij biesheer bij-jenee oes-jehauwe hónt, zoeë jót en koa, wie et jóng. En der aawaas: jónge en meëdsjere woar et mar drum tse doeë, vul intselaane en fes tse viere - me wees joa, wie et jeet - um jet aan der hank tse krieje of zienne miensj ins sjtil eri sjmoekkele tse kónne, da woar et ies jebròche en kónte sjpieëder al ins druvver kalle.

Zoeë woar da ooch ins ing zilvere hoeëchtsiet bij luu, die et ziech jót laiste kónte; die e paar doatesj hauwe, die ziech kiekke kónte losse. Et jungste, et Lieëntje, dat woar bezóngesj adret, obsjoon de jeweunlieche jónge höm der ‘sjtelbók’ nómte, wail et de naas jet erg hoeëg in de huuëgde droog.

Inne jónge bekker, deë de tsoekkerbekkerij woar jange lieëre i Brussel en inne pries vuur zie jezellesjtuk jemaat hat, wól óp dat hoeëchtsietsfes ins kiekke losse, watte kónt, wail-e mit et Lieëntje jeër ee bis-je besser vrunk wuuër jeweë.

Der ‘jrandineur’, der jroeësse kóch, lieëveret heë enne hauw ziech muite draa jedoa, alsof et um zie leëvens-jluk jóng. Heë hauw ziech zelver uvvertróffe, den der kóch woar nog besser jefloept als wie zie pries-sjtuk.

Des mörjens vuur der wiechtieje daag zaat de madam aan de wirkvrauw: ‘Jut der kóch mer bij der bekker hoale en zetst em bij uuch jót voet; hij hingerte ós en sjteet ós in der weëg; da kónt uur em mörjevrug wal mitbringe.’

De vrauw jing der koch hoale en braat em noa heem. Dat woar mar jet vuur sjnuutsetsónge; inne jeróch zoeë fain en zus, weë zat en woar, hai doa nog ee sjtuk va jèsse.

Heem zoosse um der dusj erum mit inne knäuel broeëd hör veer jónge, die oesen sjoeël woare kómme. Die sjnoevete, wie ze der jeróch jewaar woeëte, dat en der mónk sjtil bleef sjtoa en de broeëds-jruuëmele eroes voole.

De módder braat der kóch direk noa der zulder óp, laat de wèsjmangel umjedrieënt dróp en doa óp nog jet auw loemele, doamit dat de jónge em mar nit dierek vónge en jet draa dooche. Zie wós besjeed en derbij et woare joa nog mar kinger. Wie ze wirrem ónge koam, hool ze de kinger ing kreftieje preëdieg: ‘Noe zit braaf! Piet, doe móts óppaasse, dat jinne noa oavenóp

jeet; doa han iech jet jezatst; et is nit va ós; mörje mós iech dat noa de hoeëchtsiet bringe. Noe zit sjun braaf, da bring iech uuch ooch ee sjtuk vlaam mit. Iech mós noen wirrem wirke joa. Lot alles sjtoa óp zieng plaatsj en dut jee koads! Dat iech va jinne huuër ing klaag!'

Jaa, wat deed ing módder nit, went ze witvrauw is en veer zón trabante hat jroeës tse bringe. Doch ze woar sjterk en wirreket jeër, went et leëve ooch döks sjwoar vool; mar ze mónt ziech de noeëd van et lief hauwe. Noen jing zie vuur de kinger wirke en sjpieëder, went die ins jroeës woare, wirrekete die ooch vuur hör.

De módder woar kóm voet, zoosse die veer sjtröp óp heesse koale; et brank en bauw in der bókseboam, vuur ins kiekke tse joa, wat dat wal woar, wat ezoeë jót ruuchet en wie meut dat wal sjmaache! Ze hauwe deë middaag jing sjoeël; aan duuër woar et aan 't reëne. Op der eëre woare ze aan et sjtoekke; doen aan de frenkef hauwe ze nit vul zin. Da mer verberje jehelt. De äudste versjtooche ziech óp der zulder en der jungste mónt ummer tselle. Mar deë ooch nit voel, kroof ooch ins noa der zulder óp, vuur tse zin, wat de módder oavenóp hauw jezatst.

Nee, dat hauwe ziech nit jedaat, dat ónger die auw klij-jer de umjedrieënde wèsjmangel sjtóng en doa ónger - zoeëjet hauwe nog nit jezieë. Op ing sjóttel rónk erum mit krippapier sjtóng inne jroeësse wek, deë mit wiesse tsoekker woar voljesjmieërt en - veer mentjere sjtónge ronk um der rank, joove ziech ing hank en woare aan et dantse. Oave dróp inne dikke kallemol, woa inne ingel óp sjting mit ee bee in de huuëde, in ing hank hoole ee krents-je. Wieër woare nog allerhand jekluurde blómme en vertseerónge aan der kóch aabraat. Nee, dat woar evvel sjun. Mit de heng jevauwe en in ing aandach, weltverloare, woare ze deë kóch aan et bewóngere.

'Klinge sjpitsboof, wat dees doe hij? Bis doe aan der kóch jeweë? Uujaa! Vier zaaje et de mam, waat mar!' Versjrekt koam der klinge jóng weer bij de ziennieje. De drij angere sjtinge hinger höm en dräujete mit inne vinger. 'Doe bis draa jeweë! Doe bis draa jeweë! Jank eraaf, vier dekken-em wirrem tsouw.'

Heë woar kóm in de trap, hoeëte jet kraache; wieje ins sjtil loeret, zooge, wie die drij aan der kóch woare aan 't plukke. Al kriesjents jinge de trap aaf. Móffelents koame die angere ooch jet dernoa.

'Et is noen sjun weër, vier junt aan duuër; jank nit mieë aan der kóch en blief in hoes.' Doamit woare die drij ooch a! voet, de duuër eroes.

Der klinge praktetseeret: 'Iech bin nit draa jeweë; iech han em mar bekèke' en doeret mar noa de trap. Opins woeët et em

tse mechtieg. Wieje jinne van de angere mieë hoeët, kroofe sjtil de trap óp en daat: ‘Went mar jinne kuuëm, da kunste nog ins jót der kóch bezin.’

Oave dinge jauw de klij-jer en de mangel dervan en - wat woar dat? Heë vreef ziech de ooje en kiekket nog ins, mar wól zieng ooje nit jleuve, watte zoog. Anplai deë sjunne kóch mit dat jetseesj - woare jants berooft van de mentjere, der ingel voet en hij en doa ee lòch dri jemaat, wie ing moeshöal. Der nakse kallemol loog nog mar oave dróp.

‘Iech zouw et jedoa han en zie zind mit der engel en de mentjere voet - peume zukke. Da krieg iech miech der kallemol, - da han iech ooch jet.’ Mit inne sjwoeps zoos der kallemol ooch al ónger et kammezoal.

Zoeë zieër wie der blits de mangel en de klij-jer dróp en hals uvver kop de trap aaf, doe mar voet óp leuf noa et jès-je in, inne sjtok eróp vanne hoale boom, der kallemol oes-jeholt; mar dat woar jinne kallemol mieë. Van tusje zie kammezoal tse zitse woare jants plat jeduit wie inne pannekóch. Dat woar nuus. Heë sjmaachet em wie nog nie. De betste luu zind doch de tsoekkerbekker. En klinger, ummer klinger woeët der kallemol. Wie jenem óp hauw, sjloog em doch et jewisse. Et woeët em jants sjleët in der boech. Wat ding der kallemol em leed. E sjmaachet waal jót, mar wat ee jeveul in et lief dat joof!

Vol jewissensbisse sjtinkete ziech noa heem. De trap bezooche jaaroes nit mieë. Va angs en ieëlend voole i sjlof.

Et oavends kroof de jantse kliek vrug noa et bed in; jinne hauw mieë hónger. De módder daat: ‘Et zind doch braaf kinger, wie er zelde zind tse vinge.’ ‘Beënt jauw uur naats-jebed.’

Des anger mörjens woare ze wie der blits zoeë flot noan sjoeël- De módder ding ziech zóndes aa, vuur deë daag óp tse waade en tse helpe, woa et nuuedieg woar.

Ze jing noa der zulder óp der kóch hoale, mar wie die de mangel aafdooch, zónk ze bauw uvverhoof.

‘Doe lieber Jod - wat is dat noen? - is dat der kóch? Wat hant die mit der kóch aajevange? Hillieje Modder Joades, sjtank miech bij! Is dat mienne loeën vuuër mie sjinne en mie mui-je! - Dem darf iech doch nit mieë joa bringe - Wat vang iech aa? - Wat doeën iech noen? Nee, wat ee leed! - Bin iech nog nit jesjtroaft jenóg? - Is dat deë sjunne kóch!’

Neerjesjlaaje, wie inne erme zunder, al kriesjents jing ze noa de hersjaf. De erm vrauw! Et Lieëntje woar alling nog mar heem, de angere woare noa de zilveremès. Dat keek óp, wie et de vrauw zoeë bedrufd zoog aakómme.

‘Wat is uuch, vrauw? Wat is uuch jesjid? Uur ziet sjleët oes. Kómt, drinkt ing werm tas kaffie, da weët et uuch besser.’

‘Och vräule! Betste vräule!’ Al sjnakkets koam dat eroes en ze kónt nit wieër sjprèche, zoeë woar ze oes et sjtuk.

‘Zaat er miech mar, wat uuch passeet is; wen iech kan, help iech uuch.’ Wie de vrauw deë mitlie-jeje toeën hoeët, kroog ze mót: ‘Och vräule! Der kóch!’

‘Wat is mit der kóch? Deë is viellaich innee jejange, nit? Dat lukt al ins jeër huutsedaag.’

‘Nee! Et is draa vrèsse.’

‘Watte?’

‘Joa! Et is draa jeknaagt en et zind löcher dri. Iech hauw em óp der zulder ónger ing mangel jót versjtèche en nog loemmele dróp jelaat. Wie iech em dizze mörje wól krieje, zoeë jet hat uur tse leëve nog nit jezieë....’

‘Dat hant zicher de ratte jedoa! Dat zind zouw-bieëste. Et is joa joamer, evvel et is jesjit, noe kriesjt mar nit mieë. Drinkt nog ing tas kaffie, probeert de sjink en lot et uuch sjmaache. Wit uur, iech han sjpas draa, dat et zoeë kómme is. Kiekt mer nit zoeë bedrufd, et is jót, dat der kóch nit noan hoes eri kunt - deë jekke knul - deë injebilde behaitskrieëmer vanne tsoekkerbekker kan iech nit oes-sjtoa. Is deë ee joar oes Kirchroa jeweë en kan al bauw jee plat mieë sjprèche. Wit uur wat! Jet der kóch aan de kinger, wat nog jót draa is. Iech zal wal mit de mamma sjprèche, maat uuch mar jing ónrouw druvver.’

De erm vrauw vool inne sjtee van et hats en zaat: ‘Joa vräule, uur dungt miech ee jroeës plezeer, went uur dat vuur miech dut en vier zalle ós ooch jet vuur uuch beëne, iech en de kinger, dat et uuch nit sjleët zal joa.’

Wat woar die erm sjwaad vroeë! Dat woar evvel hulp oesen himmel jevalle. Dat hauw ze nit verwaat, dat ze ezoeë jót derva koam. Ze noom ziech vas vuuër, dat ze hör versjprèche hool. En ooch hör sjtröp, denne zouw ze jet jeëve, knuppele tsoep mit knöa en kaarehelp óp der ruksjtrank en dan óppen knij-je inne roeëzekrants beëne. Die duuvelsbendiejer va jónge, die sjinöaster, die sjnuutsvinke! Jing minuut jloat ze draa, dat de ratte deë kóch zoeë veramoolesteet zouwe han. O wieë, went ze heem koam! Ze betsaalet ze oes vuuër ee hòf joar. Et woar hör tselank ieër ze heem woar.

Des nommedaas zoosse de jónge aan dusj en woare aan et sjpieële. De sjnuutserij aan der kóch - doa daat jinne mieë aa, wail ze des mörjets zoeë jót derlangs ziech hauwe jefoesjt.

Doch wie de módder koam, nuus zaat, de duur jót tsouw maachet en de kaarehelp derhinger oes kroog, doe woeët et jewisse ópins lebendieg en vóng aa tse roemoere. Ze woare sjtief va floep en aleng. De módder mit de kaarehelp en deë blik - dat jezich va sjtee - jleech hönne óp et jungste jerich. Der eëdsingel Jabriel mit et vlammende sjweët kónt nit erjer in et

paradies oes jezin han bij Adam en Eva. Lang tsiet vuur doa uvver tse prakkezeere bloof 'n nit.

‘Wat hat uur mit der kóch aajevange?’

Jinne ruppet ziech.

‘Wat? Alle veer ejaalieg?’ Doe koam leëve in de kaarehelp.

‘Iech zal uuch!’ Doamit klietsj! klaatsj! voole de sjleëg óp hun poekkele. Jinne woeët versjuuënt van der äudste bies der jungste; jinne koam ónjewèsje derlangs. Jinne menteneeret ziech - ze wósse besjeed. Waal sjrai-jete en huulete ze. Dat kónt allemoal nuus nótse. Ze vlooge durch de huuk inne noa der angere. Woar ze aa inne mui jedròsje, da wirm inne angere aan de rij en de kaarehelp jing uvver der ruk en bókseboam, ze tróf aa alle ekke en kanke. Dat woar ee jetsuuls en jehuuls noa noeëte, dat huure en zieë verjóng.

Aan et letste kónt jinne mieë sjrai-je of keëke, alling nog mar wiemmere.

‘Han iech dat aan uuch verdeent, dat uur miech dat aadut? Mót uur miech zoeë blameere? Wilt uur uuch dat noch ins óngersjtoa? Uur sjaböaster! Däuvelsköp, iech sjlon uuch nog livver kapot!’

Die kier hauw et jesjwaamt wie nog nie. Al woar jee blót kómme, doch knoebbele en sjröam jenóg, in huulle en fuulle uvver 't jantse lief.

Wie de modder jants oeser oam kómme woar, doe mónt der roeëzekrants nog jebeënt weëde óppen knij-je; dat woar ooch nog ing hel noos ieër die jekraacht woar.

Kót en jót, dernoa koam der kóch óppen dusj.

Inne bezoog der angere.

Jinne dórf jet zaaje, den e sjmaachet tse zieër noa zòts en sjröam.

Dat hauw der kóch ziech nit jedaat - dat e van denne, die em versjangeleet, aan et letste nog woeët ópjesjnabbeleert.

‘En et is joa Vasfeloavend’

Buutte-marsj

Moezieh en wöat: Van inne Kirchröatsjer Jóng.

't Is Vasteloavend in de sjtad; joe-ja-ja
Vuur hant nog nie zón sjpas jehad! joe-ja-ja
Huu weët jedanst, huu weët jelaacht, joe-ja-ja
Went mörje óch die kopsjwaad kraacht. joe-ja-ja
Joe-la, joe-la-la, joe-ja, joe-la-la, joe-ja-ja
Went mörje óch die kopsjwaad kraacht. joe-ja-ja

Jants Kirchroa is huu óp de bee; joe-ja-ja
De jekste jekke zind bij-ee joe-ja-ja
En 't klinkt van Vink bis óp Blieërhei, joe-ja-ja
De Hoots eraaf bis óp Kaalhei: joe-ja-ja
Joe-la, joe-la-la, joe-ja, joe-la-la, joe-ja-ja
De Hoots eraaf bis óp Kaalhei. joe-ja-ja

Der Joep, deë sjpringt, 't Berb dat zingt, joe-ja-ja
De módder sjlóddert mit 't klingt; joe-ja-ja
Tant Zeef 't i-jen bee al kriet, joe-ja-ja
Der betstevadder brómt óch mit, joe-ja-ja
Joe-la, joe-la-la, joe-ja, joe-la-la, joe-ja-ja
Der betstevadder brómt óch mit. joe-ja-ja

Zoeë boem'le vier der jantse daag joe-ja-ja
En kómme nit mieë oes der laach; joe-ja-ja
Deë huu nit laacht, deë hat 't mis, joe-ja-ja
Umdat 't Vasteloavend is. joe-ja-ja
Joe-la, joe-la-la, joe-ja, joe-la-la, joe-ja-ja
Umdat 't Vasteloavend is. joe-ja-ja

Jarde-marsj

Moeziek en Wöat: Niek Ploum

Went sjtram en vrisj de jarde kunt,
Is jónk en òd prezent,
Den jiddes kink i Kirchroa
De Prinse-Jarde kint.
Vuural ós meëdsjer jónk en sjun,
Die vräuë ziech mit reët,
Den zonne sjtaatse jarde-man,
Dat is de muite weët:

Refreng: Sjiek en sjtram, jeet heë dran,
Ozze faine jarde-man.
Heë versjteet, wat heë deet,
Went heë op maneuver jeet;
Jidder sjats, blónd of sjwats
Duit heë an zie jarde-hats.
O, doe truië jarde-man!

De jantse sjtad is óp de bee
En vräut ziech óp 't fes,
Der Road, deë is prezent umdat
't Vasteloavend is.
Der Prins, deë laacht en sjpringt en zingt,
En deet an alles mit,
Doch ooch de Prinse-Jarde, die
Verjeest 't sjmieëre nit:

Refreng:

Doch jidder jarde man, deë hat
'n Zeëbel en ee hats,
Ee sjiek montuursje en ing pruuk
En inne leeve sjats.
'n Jarde-man deë deent der Prins
En sjteet vuur hem paraat,
Mer noa de vasteloavends-tsiet
Ee hets-je op hem waat:

Refreng:

‘Karnaval’
Joebielijoems-sjlaajer

Moeziek en Wöat: Sjeveemeter Jónge.

Vasteloavend vieërt huu Kirchroa,
Dat zint de sjunste daag,
Da haste sjtiemoeng, lustieje zin,
Dat ziech jidder krumt va laach;
Vasteloavend vieërt huu Kirchroa,
Mit jepast en net vermaach.
Hef óp dat jlaas. hoeëg in 't lit,
En zing da kreftieg mit:

Refreng: Huu is Karneval,
Ee fes vuur òd en jónk,
Huu is Karneval
Klinkt durch j'n loeët hij rónk.
Huu is Karneval
Alaaf. Alaaf. Alaaf!
Huu is Karneval
Bij ós i Kirchroa! Alaaf!

Bekiek diech ee meëdsje of 'n jóng,
Mit sjun kostuumsjer aa,
En in de ooge blitst de vräud,
A zörg weed nit jedaat;
Bekiek diech e meëdsje of 'n jóng,
Verjits die eeje leed,
Hef óp dat jlaas, hoeëg in 't lit,
En zing da kreftieg mit:

Refreng:

Vier róffe, Alaaf Prins Karneval!
Van ós leef Kirchroa,
En an Zieng zie sjteet hem óch bij
Der jantse Elve-Road;
Vier róffe, Alaaf Prins Karneval!
Vier sjtoësse mit hem aa,
Hef óp dat jlaas, hoeëg in 't lit,
En zing da kreftieg mit:

Refreng:

Sjlaajer 1937
Mörje is inne ang're daag

Moeziek: Hub. Scheren. Wöat: Sjeën Wetzels.

Noen lot ós huu ins richtieg laache
En alles sjtelle óp der kop;
Vier wille ós jing zörg huu maache,
't Jelt, dat krieje vier wal óp:
Vier wille huu de nuuëdieje pitsje,
Da krieje vier ieësj richtieje mót
En zinge ós doabij ee lidsje,
Vier zind da óch ieësj richtieg dróp.

Refreng: Mörje is inne ang're daag,
Woarum da huu al zörg jemaat?
De sjpas, die kan ós jinne klauwe,
Went vier mar jót tsezaame hauwe.
Laache, loeter laache,
't Leëve tsouw ing vräud ziech maache.

Der miensj ka ziech der kop tserbrèche
Mit alles, wat 't leëve bringt
En döks de naas in alles sjtèche
Of heë jet óp 'ne ang're vingt.
Dat jidder dreët zie eeje peksj-je
Da hat-e jraad jenóg tse doeë
En hilt de vauwe i zie röksj-je,
Da maat heë ziech en ang're vroeë.

Refreng.

De sjieëte tsiet, die is zoeë sjlim nit,
Went me 't aa tse leëje wees.
En went Uur óch ins sjleët bij kas zit,
Och luu, maat Uuch doarum nit hees
Sjtelt Uuch vuur jek en lot 't loofe
En dut als wuuërt Uur nit normaal,
Mit kwatsj en ónzin tse verkoofe
En dinkt doabij: 't is miech ejaal.

Refreng.

Sjlaajer 1937
Op der Joep zie mónneka

Moeziek: Hub. Scheren.
Wöat: Frits Ploum.

Der Joep van ós is bluuë en bang
En óch jet króm van bee;
De drissieg is heë noen allang
En doch hat heë nog jee.
Heë sjpilt ziech drum tsoem troeës
Mit der mónneka óp der sjoeës:

Refreng: Hoo - hoo - hóllala!
Op der Joep zie mónneka,
Sjpilt heë vuur 't Jridsje
Ee vasteloavends lidsje.
Ing anger kieër
Kriet dan de ieër
't Zet van tant Trenet.

Heë zetst ziech dan dök sjtónde-wies
Heem óp de dulper trap;
Ing inkel kieër kriet heë ing bies,
Sjtelt aa ziech wie 'n flap
En vingt da wie 'ne wille
Op der mónneka aa tse sjpille:
Refreng.

De meëdsjer van ós noaber-luu
Sjtunt heem da vuur de duur.
Zoeë is 't óp der daag va huu,
Went urjens tuureluur;
En kiekke mit bewóngeróng
Noa der Joep, deë sjpilt mit sjwóng:
Refreng.

Verleëje trukt en peësjt der Joep
Der mónneka in en oes.
Der erme sjelm hat richtieg floep.
Der sjwees brikt hem eroes.
Mar doch sjpilt heë da wie nog nie
Bejlaitoeng en melodie:
Refreng.

Sjlaajer 1938
Ujaazes, woa jeet dat mit ós hin?

Moeziek: Korn. Wiertz.
Wöat: Sjeën Wetzels.

Wat zaat Uur noen, mieng leefste luu?
Die sjpas, die is werm doa!
Vuur zetse noen de zörg óp zie,
Die kan waade bis dernoa.
Der boech, deë sjokkelt van der laach;
Went vuur noa heem junt is 't daag.

Refreng: Ujaazes, ujaazes,
Woa jeet dat mit ós hin?
Ujaazes, ujaazes.
Vuur hant jing jekse zin;
Vuur leëve vuur de sjpas
En zind jee miensj tser las!
Ujaazes, ujaazes,
Woa jeet dat mit ós hin?

Is óch der kop ee bis-je dol,
Doa maat Uuch mar nuus oes!
En weëde vuur dan óch ins vol,
Dat jeet mit sjloffe droes!
Vuur zind noen eemoal a-jen hek,
I Kirchroa is huu alles jek.

Refreng,

Os Kirchroa is ing jekke sjtad.
Went 't Vasteloavend weët;
Doa hant vuur ummer sjpas jehad.
Went ooch de tsiette sjleët.
Bij ós deet jónk en òd da mit.
Weë 't nit jevilt, versjteet ós nit.

Refreng.

Sjlaajer 1938
Huu kriette de zieng

Moeziek: Klaus Doveren
Wöat: Hans Stelzmann.

Noen losse vuur dantse en sjpringe
En loestieg zieë en zinge,
Weët 't óch sjpieë;
Jeet et nit mieë,
Vier hauwe ós allemoal vrieë:
Huu weët ziech sjpas jemaat.
De zörg óp-en zie jelaat.

Refreng: Drum houw mar óp de tsiem,
Houw mar óp de tsiem!
Huu kriette de zieng,
Huu kriette de zieng,
Deet der kop ós mörje nog pieng!

Vier wille ós nog ee drinke
En losse der mót nit zinke;
Zind vier erum,
Weët 't ieësj sjun,
Vier junt huu durch dik en durch dun;
Hauwe huu poal, blieve bij-ee
Bis plat ós potmanee.

Refreng.

De jekheed is ós jejeëve
En sjpas is huu ós leëve.
Hant vier ze aaf,
Blieve doch braaf
En róffe dan: ‘Kirchroa alaaf!’
Vier hauwe ós sjtram óp de bee
En vier junt nog nit vanee!

Refreng.

Sjlaajer 1939
Noa heem junt vier nog nit!

Moeziek: Jos. Gerards.
Wöat: Sjeën Wetzels.

't Is noe werm die jekke tsiet,
Me weët zieng zörg noe werm ins kwiet;
't Weët ziech noe ins ónsjeneert
Noa ózze zin hij amezeert.
En óp ing nette aad en wies
Kriet jidderinne dan ing bies.

Refreng: Huu weët jedanst, jesprónge,
Vier dunt an alles mit.
De richtieje hant ziech vónge,
Noa heem junt vier nog nil!
Dat jieët 't nit,
Dat jieët 't nit,
Noa heem junt vier nog nit!

Vier hauwe nit va breuzelij
En junt mit in de jekke-rij;
Vier wille sjpas han oane ing.
Ze krieje ós zoeë jauw nit kling!
Drum zinge vier mit vrisje mót,
Dat, wat vier dunt, dat dunt vier jót:

Refreng.

Me kriet ós óch zoeë jauw nit koad,
Vier zund joa van ing jekke tsoat!
En alles is ós noe ejaal,
Vier vroage nit noa vul sjendaal.
Vier bringe leëve in der kroam
En junt doabij nit uwer der sjroam!

Refreng.

Sjlaajer 1939
Ze krieje ós nit kling!

Moeziek: Korn. Wiertz.
Wöat: Hans Stelzmann.

Vier zund nit kling tse krieje!
Huu weët radauw jemaat!
Dem 't nit jevilt, mós sjwieje.
Vier zund jót ópjelaat,
Vier hauwe ós a jinne óp,
Huu zund vier richtieg dróp.

Refreng: Ze krieje ós durchoes nit kling!
De sjpas, die numt joa jaar jee ing,
Joederie, joedera, joediefa!-der-al-la-la!
Vier blieve trui en vas bij-ee,
Wie klette kleëve vier an-ee,
Joederie, joedera,
Ze krieje ós nit kling! Joech-hee!

Vier dunt ós amezeere,
't Jeet alles net en braaf
En dunt jee miensj sjeneere,
't Bliet Kirchroa Alaaf!
Vier sjpringe huu mit jouwe zin
Midde noa de vräud erin!

Refreng.

Vier dantse, zinge, laache,
't Leëve is joa kót.
Jing zörg dunt vier ós maache,
Dan jeet 't ummer jót.
En lot 't loofe, wie 't is:
't Is besser jants jewis!

Refreng.

Sjlaajer 1940
Frens-je, Frens-je paas mar óp

Moeziek: Korn. Wieïtz.
Wöat: Sjeën Wetzels.

Os Frens-je dat is inne klinge sjtrop,
Hat ónzin mar in der kop;
Went heë de kats mar hat jeblikt,
Heë jauw ze an der sjtats ins trukt.
Inne sjrai lieët dan dat ermste deér;
Me ziet hör dan nit weer.

Refreng; Frens-je, Frens-je paas mar óp,
't Zitst jet vuur diech dróp!
Frens-je, Frens-je paas mar óp,
't Zitst jet vuur diech dróp!
Wat has doe mar aajevange,
Dats doe lieëts 't muulsje hange.
Frens-je, Frens-je paas mar óp,
't Zitst jet vuur diech dróp!

Bij ós hingenoes in der hóndersjtal,
Doa woar ins krach en krawal.
Deë lummel zoos in inne ek,
Hauw in de heng 'ne bessemsjtek.
Der haan, deë woeët bauw wild derbij,
Dat woar ing kókkelij!

Refreng.

En noen is dat Frens-je allang 'ne man,
Deë de sjtrich nit losse kan.
Zieng vrauw is i-jen hoes der heër.
Die sjpilt hem loeter vuur 't weër.
Doch jeet heë ins en kriet ze jries,
Dan zingt zieng vrauw die wies:

Refreng.

Sjlaajer 1940
Os Kirchroa is ee wónger

Moeziek: Joep van Wersch.
Wöat: Joep Wetzels.

Vul sjteëre an de himmel-tselt,
Vul blómme in de wij,
Vul plaadsje jieët 't óp de welt,
Mer jing zoeë sjun wie hij.
Drum han dat lidsje iech jemaat
En 't weët óch uvveral jezaat.
Hij laacht de vräud oes jidder hoes;
Doarum róft mit miech oes:

Refreng: Os Kirchroa is ee wónger
Va vräud en zónnesjien.
En jeet 't dróp of drónger
Och döks bij beer en wien.
Os meëdsjer zind wie blómme,
Zoeë vrisj, zoeë sjlank, zoeë sjtoots;
Os jónge zind jelónge
Oes 't nemlieje hoots.

Zind óch de tsiette nog zoeë sjleët,
Dan hant vier doch deë troeës:
De nurjeler krieje hij jee reët,
Os vräud bliet immer jroeës.
Me weest joa nit, wat mörje bringt,
Doarum vermaat Uuch huu en zingt;
Mer dan verjèst doabij doch nie
Die sjunste melodie:

Refreng.

Sjlaajer 1946
Kirchröatsjer Meëdsjer

Moeziek en wöat: Nic. Ploum.

Sjun zind de meëdsjer i Kölle am Rain,
Paries wilt nog sjunnere han.
Ing sjtónd i New-York en 't heesjt; ‘You are mine’,
Dol weët me richtieg dervan.
Doch Kirchroa, dat sjtedsje, doa laacht me ziech zat,
Dat sjtedsje zón herlieje meëdsjere hat:

Refreng: Kirchröatsjer meëdsjer, kiek ze diech aa!
Kiek wie ze laache, ze laache diech aa.
Hant muulsjere, die zind et puutsje weët,
Hant beks-jere mollieg en rónk.
Ze zind vuur tse klauwe, zoeë wie me dat zeët;
Zoeë meëdsje dat maat diech jezónk.

Bis doe óch al vul in de welt rónk jeweë,
Has vul van die leëve jehad,
Doe kants doch jing rouw han, doe bis nit tsevrije,
Doe hoeëts nie 't Kirchröatsjer Plat,
Doe zoogs nie ee meëdsje zoeë juldieg en sjun,
Os meëdsjer, die laache, hant nie jekse zin.

Refreng.

Vilt sjwoar diech 't leëve en zinkt diech der mót,
Has kopzörg, vul ieëlend en leed,
Dan kóm ins noa Kirchroa, doa mónters doe óp,
Doa wisse de meëdsjere besjeed.
Kóm, sjnap diech zoeë wiefje en dants diech ins werm!
Och jóng, wat ee leëve, zoeë kink i-jen erm!

Refreng.

Sjlaajer 1946
Vrijheeds-lidsje

Moeziek: Kom. Wiertz.
Wöat: Joep Wetzels.

Noen jónge, sjlót de heng innee:
Os Holland is werm vrij!
Drum hoeëg de vräud en drinkt uuch ee,
Et ieëlend is verbij!
Vier zind joa noen werm ónger ós,
Oranje, hiep hoera!
Vuur diech jilt mónter ózze jrós.
Oranje oavenaa!

Refreng; Holland is werm vrij,
Kirchroa mit derbij!
Drum sjtikt óch aa jidder hoes
Vroeë 't roeëd-wies-blauw eroes
Mit deë wimpel draa,
Oranje oavenaa!

Os Limburg is tsouw jidder tsiet
Joa trui aa Nederland.
Mer wie vier hij de vrijheed kwiet,
Woar sjterker nog deë band.
Doa aan de Jrebbelinie sjtóng
Jants oane angs vol sjtoots
Och ózze Kirchröatsjer jóng
Zoeë sjterk wie eechehoots!

Refreng.

Kanónne-dónner i jen loeët
Hat ós dök ópjesjrekt.
Huu likt der faind tsertroane doeët,
De woapens zind jesjtrekt.
Jered is noen ós duuësjte fand
De loeët is nit mieë sjwats.
Vuur Limburg en vuur Nederland
Klingt noe mit mónk en hats:
Refreng.

Vier biessete de tseng op bee,
Ze kreeje ós nit kling.
Jants Holland, dat hool vas bij-jee,
Os ieër bleef loeter ring!
En woar et dökker al ins sjwoar,
Sjtokket va angs et blót,
Noen is der himmel werrem kloar,
Noen hant vier werrem mót.

Refreng.

Sjlaajer 1947
Kirchroa Alaaf!

Moeziek en wöat:
Willy Giese en Conrad Krewinkel.

Der Vasteloavend is werm doa,
Doa-óp vräut ziech jants Kirchroa.
Dem vieëre vier al joare lank
Mit wietse en jezank:

Refreng; Losse vier ins laache,
Laache is jezónk.
Dat de balke kraache,
Da kómme vier i sjwónk.
Los der sjtóp ins sjpringe
Mit inne feste paaf
En der joe-ja zinge
Vuur Kirchroa Alaaf!

De mam, 't Fieng en ooch 't Truud,
Die bakke ziech ing jantse buut
Vol nónnevóts' in oaliegs-tsòs
Vuur vasteloavends-kòs.
Refreng.

't Hats jeet óp wie bóches-kóch;
Va Kloeësterbeusj bis Teutlebróch,
In Hoeëpel, Hótskoel, óppen Vink
Zingt man en vrauw en kink:
Refreng.

De koel, die wirkt óp hòve sjwaam
En bikt ziech vasteloavends-vlaam
Va poef en sjlam en kluuttedrek
En tuut al eëve jek:
Refreng.

Sjlaajer 1947
Doe bis mie leefste Nieës-je

Moeziek en wöat:
Sjeveemeter Jónge.

't Nieës-je woar ee bildsjun kink
Van um de tswantsieg joar;
En van Blieërhij bis óp de Vink
Woar jee, wat sjunner wear.
Der Sjeng óp hem ee eugs-je hauw,
Al woar deë jóng jet bang:
Heë vroaget 't Nieës-je als zieng vrauw
En moellet sjtónde lang.
En 't woar hem of heë dri verbloof,
Wie 't Nieës-je hem 't joa-woat joof.

Refreng: Doe bis mie leefste Nieës-je
En ooch de viauw va miech.
Doe bis mie tsoekker-bieës-je,
Iech hòd zoeëvul va diech.
Kan oane diech nit leëve,
Diech jef iech jants mie hats;
Alles wil iech vuur diech jeëve,
Den doe bis doch mienne sjats.

En ózze Sjeng, deë kroog zie Nis.
Wat hauw deë jóng ing vräud!
En dat is zicher jants jewis:
't Hat 'm nie beräut!
En jóng heë mit zie kameraad
Al ins ing kieër eroes,
Koam heem heë midde in de naat
En joof 't krach in hoes:
Da raafet heë bij-ee der mót
En zóng da werrem alles jót:
Refreng.

Sjlaajer 1948
Ich zuk ing partnerin

Moeziek en wöat: Niek Ploum.

Went tswai ziech jód en net versjtunt,
Jóng, wat is dat sjun,
En laachend durch 't leëve junt,
Oane jekse zin;
Al is der himmel ooch ins sjwats,
Kunt ins ee donderweër,
Dan sjwiegt der mónk en sjprikt 't hats
En hat me zièch werm jeër:

Refreng: Iech zuk ing partnerin, die miech versjteet,
En die mit miech zoeë durch 't leëve jeet.
Doe bis vuur miech 't richtiegste model,
En han iech diech, dan han iech mienne wil.
Iech zuk ing partnerin, die miech versjteet,
En die mit miech zoeë durch 't leëve jeet.

Der Adam in 't paradies.
Vólt ziech jaar nit jód.
Dat sjunne braat hem van de wies,
Klauwet hem der mód,
Heë vólt 't al ing jantse tsiet,
Woar nit jeër alling,
Mer wie heë dan 't Eva ziet,
Zingt hel heë der refreng:

Refreng:

De leefde, och wie òd ze is.
Die jeet ummer mit,
Bij zónnesjien. dat is jewis.
En bij mondelit;
Dal jeër-han is de sjunste zaach,
Bringt os vräud en sjpas,
Der miensj is dan op zie jemaach,
Verjeest dan zörg en las:

Refreng:

Sjlaajer 1948
Marieche

Moeziek: Jean Hovens.
Wöat: Hans Stelzmann.

't Marieche is ee meëdsje sjun,
Fiedeel en jód va aad,
En mennieg jungsje hat die prie
Der kop durchee jemaat;
Den went dat kink mit zienne laach
Uuch oes de rouw ins bringt;
Doabij deë blik, uujaazes nee,
Zit dan nit bluu' en zingt:

Refreng: Marieche, Marieche,
Dóg doch nit ezoeë,
Marieche och maag miech
Doch ee bis-je vroeë;
A-basses Marieche
Zag joa mie kink,
Doe bis mieng broamel,
Mieng distelvink.

Is jet tse doeë in dörp of sjtad,
En jeet 't loestieg tsouw,
Is ós Marieche ooch derbij,
Dan hat dat kink jing rouw;
Kunt inne dans da jieët 't sjtriet,
De jónge òd en jónk.
Die róffe dan kóm dans mit miech,
Marieche dans mit rónk;

Refreng:

De tsiet verjóng, de tsiet vervloog,
't Marieche woeët al òd.
Nog ummer hauw 't jinne jóng,
Zie hets-je dat bloof kòd;
Mie leefste kink kóm weëd mieng vrauw,
Doe weëds miech doch nit kwiet,
Kuns angesj in 't Anna-sjaaf,
't Weëd de huuëkste tsiet:

Refreng:

Lies va wöat

die vuur luu, die jing Kirchröatsjer zind, flits nit drek tse versjtoa zind.
m- = mannelijk; vr. = vrouwelijk; o. = onzijdig; enkv. = enkelvoud; mvd. = meervoud; verl.d. = verleden deelwoord; vnwd. = voornaamwoord; zelfstnwd. = zelfstandig naamwoord; bijvnwd. = bijvoegelijk naamwoord; v. = van; w. = werkwoord.

A

aadiech - vreemd; merkwaardig
aajank (tsóm) - in het voorbijgaan
aane - vermoeden
aanmót - lieflijkheid
aarieët - aanrecht; buffet; kast
aas - as; scheldwoord
aad - aard; soort
aat jeëve - acht geven; letten op
abee m. - w.c.
absats m. - hak
adret - bij de hand; aardig; net
alaaf! - lang leve!
allens - al vast
allewiel - tegenwoordig
almèlich - langzamerhand
ameng - misschien
angesj - anders
ansjtalt - inrichting
antsóch m. - pak
at - al; reeds

B

bakke o. - wang
bauw - bijna
beëne - bidden
behai m. - lawaai; opschepperij
behaitskrieëmer - opschepper
behui-e - behoeden
bekieësj (doe - diech) - (je) bekeert (je)
benedaie - bevelen; commanderen
besjoateblóm - nootmuskaat
betruit verl.d. - verzorgd

biend: mit de biend han - te pakken hebben
bies (e kriet ing b.) - hij krijgt het te pakken
blèch - blik; blikken kannetje
bleech - bleek; de bleek
bluuë - verlegen
böake - schreeuwen
boam - bodem
boar - boor
bócheskóch - boekweit
boesse - boete
boese - buiten
bóks - broek
bóksetèsj - broekzak
bóngs (et -) - de bonte was
brakketieje wingter - kwakkelwinter
brenelle (bernelle) sjóng - schoenen met zoom van stof (soort zwarte zijde)
brónk vr. - processie
brui vr. - vleesnat; jus
bruuëtsje o. - broodje; kadetje; mvd. bruuëtsjere
brijtjenskuul m. - stok; stamper (speciaal om varkensvoer fijn te malen)
buks-je - broekje
bulles m. - dikkop
buut vr. kuip

D

daach - dak
daag m. - dag
daat (heë -) - (hij) dacht
derb - ruw; hard
die - die; jouw
dil (v. de sjoebkaar) m. - zijkant (v. de kruiwagen)
dingen (ding hön) - deed hen
doe - jij; toen
doeëd - dood
doeë (inne) - (een) dode
doeë w. - doen
doeësj m. - dorst
doeët = doeëd
dóf m. - geur
döks - vaak; soms; misschien
dooche - (ze) deden
doof - doopsel
dop m. - (halt -) tol
dräue - dreigen
drekoas - (scheldwoord) vuilpoes
droad - draad; mvd. dröad (dröat)
drouw - droeg
druiend - dräuend
dui-je - duwen
dulper m. - drempel
duppe o. - (aarden) pot (met twee oren); doe bis miech ee d. - je bent er me eentje
duuët (et) - (wat) er aan scheelde

E

e - een; hij
eëd vr. - aarde; eëde-aarden
eëdsj - erg
eëlt - eelt
eëre m. - drempel
eëts - erwt
eëtsj = eëdsj
eëve - gelijk; vuur eëve numme - genoegen nemen met
ek m. - hoek
el = evvel
els - zoals; als; dan; alsof

ennem - en hem
ent - eend
entjeëje - tegemoet
entsuukke (ziech) - in verrukking geraken
entwidder of - of - of
erk vr. - sluis
eroesfordernd - uitdagend
esse - els ze - als ze
èsse - eten
evvel - maar; echter; toch

F

faarkich - parochiekerk
faierlich - plechtig
feëlet - scheelde
fieëber o. - koorts
fies - goed bevriend
finte - verzinselen
flap (hòve) - (halve) gek; kwast
flemp vr. - klep (aan pet)
flempe - roken
flits - misschien
fleute - fluiten; woar fleute was weg
floep m. - angst
floeppe - lukken
floepet - floep
foetele - vals spelen
frankef, mvd.frenkef - knikker

H

hauch m. - ademtocht; tochtje (v. lucht)
häusj - zachtjes
help vr. - bretels
Heutser - van de Holz
hieël - haak (boven in schoorsteen of aan driepoot)
höaf - mvd. v. hof - hoeve
höal vr. - hol
hóddele - vodden
hoeëder - hoger
hoof (heë) - (hij) hief (op)
hool (heë) - (hij) hield
höösj m. - handschoen

hón vr. - kip
hónderveër - kippenveer
hóngede - honderden
hóste - hoesten
hòver (vunf) - half (vijf)
hui-je - hoeden

hulleterboom - vlier
huu - halt!; vandaag
huuëde (huuëgde) - hoogte
huuk mvd. - hoeken
huuts m. - stoot
hij - erum - in de omtrek

I

ieëder - eerder; vroeger
ieëm - schoonzoon
i-laane - uitnodigen
isse - is e - is hij

J

Jaar (jee) -helemaal (geen); gaa
jaas - steeg; gas
jaat m. - tuin; mvd. jaade
jardieng - gordijn
jäutste (et) - (het) vlugste
jauwiegheet - snelheid
jeër - graag
jeët - waait
jebeënt - gebeden
jebludsjd - met deuken
jebròche - gebroken; doe has diech - je hebt overgegeven
jee - geen; ooit
jeëne - wieden
jefloept - gelukt
jeks - eigenzinnig; aanstellerig
jehaasde (sjlónt) - gehate
jehelt - verl. d. v. helle doen; meedoen; spelen
jekrèsje - gehuild
jelpsch (jraas) - mals (gras)
jemintliech - gewoonlijk
jemopst - gegapt
jenuuët - (uit-) genodigd
jerent - geregend
jerikt - (aan-) gereikt
jes-je - verkleinwoord v. jaas

jesjooch - gebeurde
jesjpaasj o. - spaarcenten
jesjuuch - gebeurd
jesjwetst - zwart gemaakt
jesjije - gebeuren
jet - iets; wat
jevöëdert - verl.d. v. vöëdere delven; naar boven brengen (kolen)
jinzie (noa) - (over) de grens
jietsiegheet - gierigheid
jloat (ze) - (zij) geloofde
jlui - gloeiend; doe bis inne jluië je bent 'n komiekeling
joa - ja; gaan
jööale - gulden (ook: jölle)
joan - meter (bij doop)
joesje - stortregenen
jès - gans; mvd. jös; vuur de jös - tevergeefs; voor niets
Jod (Jot) - God
Jót (jód) goed
joot (jood) - goud
jraad (jraat) - juist; graat; graad; gracht (Wienjraat)
jraie - grote passen nemen
jrel m. - woede; hartstocht
jrellich - nijdig; boos; hartstochtelijk
jrielaache - meesmuilen; spottend lachen
jroezige (naat) - huiveringwekkend; akelig (nacht)
jrónk - grond; reden
jruul m. - pot; bakje

K

kaarehelp vr. - kruizeel
kallemol m. (kollemol) - appelbol
kammezoal o. - vest
kandel m. - dakgoot
kappes o. - witte kool
kasserol - keteltje; kastrol
kastedokter - fondsarts; busdokter
käusj - kuisch
keëke - schreeuwen
keël m. - kerel; vr. - keel
keëtseluuëter m. - kandelaar
kieësj - kers
kiel - laadstok
kiesj! - sliep uit!
klaafe - kletsen
klaafe meun - kletswijf (scheldwoord)
kloeëstermiet - etenhaalster in

klooster (Rolduc); hier scheldwoord
kluuttedrek m. - vuilnis; afval
knäuel m. - kluwen; - broëd, korst brood
knies m. - ruzie; onenigheid
kniet m. - krijt
knoeëzel - (scheldwoord) knoeipot
knool vr. - tol (met zweep voort te bewegen)
koa bijvnwd - mvd. v. koat kwaad
köalder - mijnwerker
koad (koat) - kwaad; touw
koalig - nauwelijks; bewusteloos
koar - koren
koeëlsjtórkel - koolstronk
koeësj v. - korst
koeët (heë) - (hij) kon
koef m. - haarknot
koel vr. - mijn; kuil
koetsj m. - pet; rijtuig
kókkeleboots - der k. sjloa - kopje duikelen
kóm - nauwelijks
kómmeletseere - communiceren
kómmeljoeën - communie
kónd - klant
kónkele - afranselen
kónratsieoeën - congregatie
kòs vr. - kost
kót - kort
kót (kòd) - koud
kouw - koe
kraatsj vr. - moed
krauw m. - schurft; rapalje
krauwpantsj - scheldwoord (pens vol schurft)
kreesj (heë) - (hij) huilde
krèje - gekregen
kremp - (enkv. kramp m.) - haak om iets te sluiten
krentsje o. - halve Mark
krieje - krijgen
krieëmer - marskramer
krient (ze) - (zij) krijgen
kriesj - huil (gebiedende wijs)
krin - gekregen, genomen
króddel vr. - pad (dier)
krukkeblóm - bolderik
kruummel m. - broodje (op de mijn gekregen; groot cadetje; soort kuch)
kui - mvd. v. kouw koe
kuie - kauwen
kuusj m. - varken

kuutje o. - varkentje
kuuve mvd. v. kuif - kom; vat
kweëte - eelt
kwèr - dwars
kwetsjbuul - handharmonica; accordeon
kwetsje - plat drukken; persen; kneuzen

L

lakeert - gelakt; bedrogen
laster - kwaad; zonde
läub-je - priëeltje
leëg - leeg
leëje - leggen
leëvete - (zij) leefden
leëze - lezen
leefe (ze) - (zij) liepen (loofete)
leffelebret o. - lepelrek
lepsje - herhaaldelijk treuzelend (onnodig) drinken
leures - dreumes; vlegel
lieëver - leeuwerik
lies - zacht; vr. lijst
liet - ligt
lindre - verzachten
lit - licht
löave - ophouden met werken; rusten
löbbes - lobbes; vlegel
loeë - luiden
loeës - verstandig; slim
loeët - vr. lucht; o. lood
loemele - vodden
loemeleman - voddenkoopman
loes - luis
loeter - altijd
loezetieje floes - (scheldwoord) slons met luizen
loog (heë) - (hij) lag; loog
lós vr. - lust; vreugde
luuëte - lichten; bijlichten
luuëter m. - zeepsop

luuëter = keëtseluuëter; zeepsop
luuëtert - maakt zeepsop; schuimt

M

maakel m. - smet
mangel m. - gebrek vr. mand
mantoeër vr. - pak
merk vr. (geldstuk) 21/2 cent; belsje merk - 5 centimes
moer m. - ketel vr. - muur; wortel
moester - monster; model
mónter - vrolijk; opgewekt
móntoeër = mantoeër; zich aan de m. joa: elkaar te lijf gaan
mós m. - dwang, moeten
muite - moeite
mul m. - stof

N

naas - neus; nat
näu - allemaal
neëver - naast
neëveree - naast elkaar
nieëks - naast; behalve
nieëkste - eerstvolgende; naaste
nie - nooit
niekel m. - geldstuk: 5 Pfennig
noaber - buurman; noaber luu - buren
noe m. - ogenblik; nu
nónnevóts vr. - soort oliebol
nui - nieuw; ee nuit - een nieuw
nuits (óp -) - (op) nieuw
nuus - niets

O

oalieg m. - olie
oalismentsje - oliemannetje; O.L. Heerbeestje
oam m. - adem

oas - scheldwoord (aas)
òd (òt) - oud
oesdoer - volharding; uithoudingsvermogen
ónentjenliech - gratis; kosteloos
óngersjtank (diech) - waag het
ópneëmsdóch m. - dwijl

P

Paat - peetoom
pamp - plotseling; direct
peëd - paard
peësje - persen
peume zukke - letterlijk: droge graszoden zoeken; fig.: er van door gaan
piel m. - pijl
pitsje - ee eugs-je p. - een oogje knippen
poal - paal; poal hauwe, stand houden
poef m. - fijn kolenstof
poetes m. - bloedworst
pool m. - poel
pratsj m. - modder
preutsje - gieten
prie - (scheldwoord) vlegel
puuf - mvd. v. poef: stomp
puutsje - zoenen

K

Raaf (óp) - raap (op)
raaftsank - schraper; gierigaard
raazele - sidderen
radauw m. - lawaai
Ramung (Remung) - Roermond
ramenasse jek - stapel gek
räuje vr. - berouw
reë vr. - reden
reed óp - recht op; doe bis nit r.o. - niet goed
reëne - regenen
reënvaas - regenton
reët - recht; gelijk; juist; goed
rees - reis
rees (heë) - (hij) trok
rès vr. - rust
rieët diech reët - ga rechtop staan, rek je uit

rink - rund; mvd. ringer
Roeëm - Rome
roem m. - roem; ruimte
roesje - ruischen
roewien - ruïne
rultse (ziech) - stoeien
rultserij - stoeipartij
rungde - ronde

ruppet (jinne-ziech) - (niemand) roerde een vin
ruuë - rauw; ruw
rui-iejer - rustiger

S

Sjaad (sjaat) - jammer; schacht
sjaböaster - (scheldwoord) vlegels rekels
sjalter m. - loket; schakelaar
sjantaie - schandaal maken
sjaurieg - huiveringwekkend; huiverig
sjauw vr. - knip (op deur); schoorsteen
sjelaasj m. - cotelette; ribben
sjerje - dieven
sjief vr. - schijf
sjien - mvd. sjieng; schijn; biljet
sjikke - zenden; ziech sj.: gedijen; goed groeien
sjinne (ziech) - zich inspannen; hard werken
sjinoas mvd. sjinöaster - (scheldwoord) versterking v. oas
sjisboed vr. - schiettent
sjlaviet - mit der - han: te pakken hebben
sjleët - slecht
sjlónt m. - afgrond
sjlooge - sloegen
sjlunt (ze) - (zij) slaan
sjmiese - regenen (motregen)
sjmik vr. - zweep
sjnak - recht
sjnauwe - striemen
sjnieë - snijden
sjnoar mvd. sjnöar - schoondochter
sjnuutse - snoepen
sjoaf - schaap
sjöafjere - schaapjes
sjoebbe - schelden
sjoebkaar vr. - kruiwagen
sjoedder m. huivering
sjoës m. - schoot
sjoel vr. - regenbui
sjoelle - schuilen
sjoent m. - afval; vuil
sjokkel vr. - schommel
sjood - schuld
sjöös m. - schot

sjóts vr. (ook sjótsel en sjutsel m.) - schort
sjóttelsplak m. - vaatdoek
sjpaleer: maachete ee sjp.: stelden zich in twee rijen (aan weerszijden) op.
sjpiet - beetje
sjpinset (ze) - (zij) loerde
sjpinklit - spint
sjplis m. - spleet
sjpriets vr. - spuit
sjpruch mvd. v. sjpróch m. - spreuk
sjrauwel - prul
sjreëg - schuin
sjroam m. - sjtreep
sjroethaan - kalkoen
sjroetesjtelsje - cachot
sjróngieje (heng) - handen met kloven
sjrot m. - oud roest
sjruubber - luiwagen
sjtadoette - statuten
sjtatse - deftig lopen
sjteenoalieg m. - petroleum
sjtek - stok
sjtelbók - verwaande gek (scheldwoord voor meisje)
sjtief vr. - stijfsel; stijf
sjtielle - stutten (in de mijn)
sjtöag - deftig; voornaam (van kleding)
sjtoech m. - lange handschoen zonder hand
sjtoekke - knikkeren (in kuiltje)
sjtoetse - versteld staan; terugdeinzen
sjtolle - mijngangen
sjtoots - trots; stout
sjtóp m. - kurk
sjtreep - streep; in de mijn: kolenpost
sjtrekke - mijngangen
sjtroef m. - kuif
sjtumpel m. - (houten) poot
sjtup m. - stof
sjtup - mvd. V. sjtóp; gestopte

plaats in kous
sjtuup m. - trui
sjtuute - opscheppen
sjurje - met de kruiwagen rijden
sjurge = sjurje
sjurgskaar vr. - kruiwagen
sjuulsje - buitje
sjuuttelplaat - schudgoot (in de mijn)
sjwaad vr. - zwoerd; erm sjwaad arme stumperd
sjwaame - roken
sjwam m. - spons; tondel
sjwoader - zwaarder

T

taadel - berisping; afkeuring
tapieët vr. - behang
teëje - tegen
tellewelle (ziech) - twisten; kibbelen
tèsj vr. - zak
teunt - weerklinkt
teut vr. - kan
toapet - onhandig persoon; botterik; lummel
toesje - ruilen
trek - direct
trieët - soort kastje (of iets dergelijks), waarop men iets uit de hand kan zetten
tróm (aan der oavet) - (bak) oven aan de kachel (eigenlijk: verlengstuk; soort verwijding van de pijp)
tröpsje - troep
truummer - puin
tsaart - teder
tsäug - goedje
tsauwe (ziech) - (zich) haasten
tsauwele - regenen (zachtjes)
tseeje - laten zien; tonen
tseere - (ver)sieren
tselets - tenslotte
tseliender m. - hoge hoed
tsieë - taai
tsieën m. - teen
tsiemele - regenen (zachtjes)
tsieng vr. - ton; tobbe
tsinze mvd. - rente
tsóg (tsóch) - trein; tocht; optocht dat hilt ziech tse tsóg - blijft aan de gang

tsoekkerblaar - bladeren van (haag) beuk
tsoat - soort
tsòs - saus; gespuis
tswank m. - dwang
tswek m. - doel
tsijelsjtee mvd. tsijelsjting - brik; baksteen
tsijes - suisse

U

umsjweëft - zweeft rondom
urje, urjens - ergens
uvvertsóg mvd. uvvertsug - (kussen-) sloop

V

vaarsjtoeëf - vertrek bij lift, waar gebeden werd voor het afdalen in de mijn
vaas - vr. vaas; o. vat
veëdieg - klaar
veëje - hard lopen
veëntsjer - vlaggetjes
veel: jet veel han - kuren, pretenties hebben
vels m. - rots
verleëje - verlegen
verloaje sjeëlzes - (scheldwoord) schele aartsleugenaar(ster)
verreke - varken
vertsaage - moedeloos worden
vertsiechte óp - afzien van
vertsòt - vertelde
verzaage - in gebreke blijven; falen
verzeët (ze) - van verzaage
vieg - vijg
vieësje - (in) bakeren
vliddieg - lelijk
vlitsjet - (scheldwoord) straatmeid
voeëjelsjtang - vogelstang
voeëjelsjòs - het afschieten van de ‘vogel’
voel - lui; rot

voes - vuist; verschoten
voet - weg
voetjeklent - weggevaagd
vós (mvd. vus) - voet
vónge - gevonden
vool (heë) - (hij) viel
vorch - vrees
vrakketieg - ranzig
vräud - vreugde
vreëm - vreemd
vrieë - taai
vroeë - blij
vuuëjelsje - vogeltje
vruuëte - vruchten
vunkelhoots - hout om vuur aan te maken

W

waan m. - rijtuig
weële - kiezen
weët - wordt
wèg m. (mvd. weëg) - weg
wek m. - wittebrood
wekkeman - pop van wittebroodsdeeg
werm - weer; opnieuw (andere vormen: wirrem, wurrem)
wèsj - was
wesse (ze) - (zij) wisten
wie-e - toen hij
wieër - verder
wieët o. - wicht; m. herbergier
wieje - wilgen; Canadese populieren
wiemmere - klagen; jammeren; kermen
wiet - ver
wietste - (het) verste; wijdste
wietste (zeës) - zoals je (zegt)
wiezet ziech oes - bleek het
wiezóng - aanwijzing
wig - wieg
wik vr. - pit in petroleumlamp
wiks (wieks) m. - schoensmeer
willempsje - kwartje
winneste - minstens
winnestens - minstens
woat (mvd. wöat) - woord

woeëntsimmer - huiskamer
woeët - werd
wuule - woelen

Z

zaat - gebiedende wijs: zegt
zaat (heë) - (hij) zeide
zaf vr. - sap
zeëje m. - zegen
zeef vr. - zeef; zeep
zeelsje o. - (dik) touw
zeem m. - stroop
zerk vr. - doodskist
zie - vr. zijde; zijn (bezittelijk voornaamwoord)
zieë - zee
zieë - zijden; werkw.: zien
zieëlewermer - wollen lijfje
zieëliejer - zaliger
zieër - vlug; snel; zeer
zief vr. - goot
zif o. - (kolen)zeef
ziefe - regenen
zoale - mijngangen
zons - zóns - anders
zòts - zout
zuuët m. - zucht
zij vr. - zeef; duif